

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH DLA
POWIATU
CHRZANOWSKIEGO
NA LATA 2016-2026**

*INSTYTUT BADAŃ I ANALIZ SPOŁECZNYCH „DIAGNOSIS” LUSZOWICE,
UL. GÓRNA 29A, 32-500 CHRZANÓW, mobile 668-341-139 e-mail: zespol_badawczy@wp.pl*

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP _____	4
2. DOKUMENTY PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ _____	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU CHRZANOWSKIEGO _____	11
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA _____	13
4. SYSTEM EDUKACJI _____	24
5. KULTURA _____	29
6. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY _____	38
6. ZDROWIE _____	51
7. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ _____	55
8. ZJAWISKA I PROBLEMY W POMOCY SPOŁECZNEJ _____	62
9. PRZEMOC W RODZINIE _____	76
10. UZALEŻNIENIE OD ALKOHOLU. _____	80
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE _____	86
11. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH _____	88
13. PLANOWANIE SPOŁECZNE W POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH _____	108
14. METODA TWORZENIA POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH _____	109

WERSJA ROBOCZA

WERSJA ROBOCZA

I CZĘŚĆ

1. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest istotnym etapem procesu planowania społecznego. Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd powiatowy na mocy Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. W art. 19 w/w ustawy zapisano: **„do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.”**

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym stanowi, że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w podanych poniżej zakresach dotyczących obszaru polityki społecznej: edukacji, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kultury fizycznej i turystyki, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wymienione zadania stanowią poważny argument za koniecznością dokonania diagnozy problemów społecznych i opracowania oraz wdrożenia strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu chrzanowskiego, wytycza zatem cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych oraz zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Wskazuje również na sposób realizacji podejmowanych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii, określa ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań. Działania te będą pomocne w dostosowywaniu celów i zadań przewidzianych do wykonania w kolejnych etapach realizacji w zależności od zmieniających się potrzeb społecznych.

2. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W ramach polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego.

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/1999WE).

3. Dokumenty programowe polityki społecznej

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

1. „Europa 2020” jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” skupia się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:

- a. Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
- b. Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
- c. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

2. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

Na poziomie krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, której głównym celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL), której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły

w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

3. Krajowy Program Reform (KPR), jest to kluczowy element wdrażania „Europy 2020”, którego głównym celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przyłączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.

4. Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (MPiPS). Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia. W programie wskazano pięć celów operacyjnych:

- a. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- b. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście w rynek pracy,
- c. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
- d. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- e. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Inne działania i programy rządowe:

- Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MRPiPS),
- Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MRPiPS),
- Zmiana zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu wobec niektórych rodzajów wykonywania pracy (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MRPiPS/OHP),
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcji socjalnej szkoły (MEN),
- Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MRPiPS),
- Rozwój sektora ekonomii społecznej (MRPiPS),

- Zmiany w systemie pomocy społecznej (MRPiPS),
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MRPiPS).
- Program rządowy Rodzina 500+

Na poziomie regionalnym:

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”. Przyjęta przez Sejmik 26 września 2011 roku, wyznacza cele, które – jako społeczność regionalna — możemy i chcemy osiągnąć w perspektywie roku 2020. Jej cel to: „Małopolska atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”.¹

Dokumenty programowe polityki społecznej:

Do aktów prawnych mających istotny wpływ na konstrukcję niniejszego dokumentu jak i monitoring przyszłych działań należą:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 163, z póź. zm.) określająca zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.
2. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z póź. zm.) określająca zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 332, z póź. zm.) określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania

¹ strona internetowa <http://www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny>. Data odwiedzin: 15.03.2016r.

wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 493, z póź. zm.) regulująca status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych.
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014, poz. 1118) regulująca m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z póź. zm.) określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286, z póź. zm.) określająca m.in. zasady działania i kompetencje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zasady sprzedaży napojów alkoholowych oraz postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu.
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124, z póź. zm.) określająca m.in. zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i określonych rozporządzeniem.

CZĘŚĆ II

**DIAGNOZA ZJAWISK I PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE CHRZANOWSKIM**

2. Ogólna charakterystyka powiatu chrzanowskiego

Powiat chrzanowski znajduje się we wschodniej części województwa małopolskiego. Sąsiaduje z powiatami: olkuskim (od północnego wschodu), powiatem krakowskim (od wschodu), powiatem wadowickim i powiatem oświęcimskim (od południa) oraz z gminami województwa śląskiego (od zachodu).

Powierzchnia geodezyjna powiatu wg kierunków jej wykorzystania w 2014 roku przedstawia się następująco: powierzchnia powiatu chrzanowskiego ogółem wynosiła 37 160 ha. Największą powierzchnię powiatu stanowiły użytki rolne (46,3%) oraz grunty leśne (39,5%). Grunty zabudowane i zurbanizowane to 11,1%. W skład powiatu wchodzi: Gmina wiejska Babice, Gminy miejsko-wiejskie: Alwernia, Chrzanów, Libiąż, Trzebinia. Największy udział gruntów ornych posiada Gmina Alwernia, (56,2%). Największy udział gruntów leśnych posiada Gmina Trzebinia (44,2%), a gruntów zabudowanych i zurbanizowanych Gmina Chrzanów.

Tabela 1. Struktura wykorzystania powierzchni w powiecie chrzanowskim (2014)

Nazwa	powierzchnia ogółem (ha)	%	użytki rolne razem	%	grunty leśne razem	%	grunty pod wodami razem	%	grunty zabudowane razem	%	nieużytki	%	tereny różne	%
Alwernia	7 565	20,4	4 248	56,2	2 537	33,5	81	1,1	635	8,4	48	0,6	16	0,2
Babice	5 404	14,5	2 779	51,4	2 110	39,0	126	2,3	319	5,9	37	0,7	33	0,6
Chrzanów	7 944	21,4	3 515	44,2	2 888	36,4	30	0,4	1 324	16,7	69	0,9	118	1,5
Libiąż	5 707	15,4	2 422	42,4	2 486	43,6	46	0,8	653	11,4	61	1,1	39	0,7
Trzebinia	10 540	28,4	4 238	40,2	4 660	44,2	39	0,4	1 188	11,3	72	0,7	343	3,3
Powiat chrzanowski	37 160	100	17 202	46,3	14 681	39,5	322	0,9	4 119	11,1	287	0,8	549	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mapa 1. Podział administracyjny powiatu chrzanowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

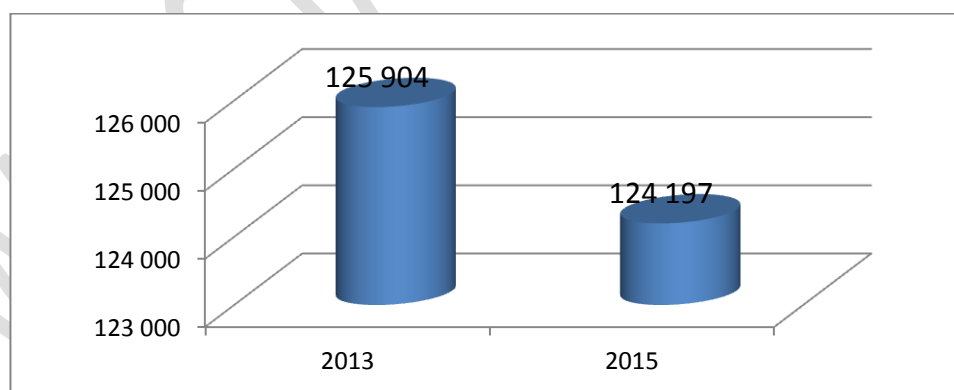
3. Struktura demograficzna

Diagnoza sytuacji demograficznej jest podstawą do diagnozowania zjawisk społecznych w powiecie. Wiedza o mieszkańcach powiatu (poszczególnych gmin) i jej szczegółowa charakterystyka w podziale na płeć, wiek, wykształcenie, czy inne kategorie osób, jest wyznacznikiem przyszłych dokumentów polityki społecznej, jakie muszą powstać na wymienionym obszarze. Tylko profesjonalna diagnoza zasobów ludzkich pozwala określić rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, a w przyszłości pomoże osiągnąć wyższy stopień zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego.

W pierwszej części diagnozy dotyczącej struktury ludności powiatu chrzanowskiego, zostanie przedstawiona ogólna charakterystyka mieszkańców, pod kątem liczby ludności, liczby urodzeń, zgonów, zawartych małżeństw oraz zostanie przedstawiony przyrost naturalny.

Wg danych nadesłanych z poszczególnych urzędów gmin (USC), łączna liczba mieszkańców powiatu chrzanowskiego w 2013 roku wynosiła 125 904 osoby, a w 2015 roku zmniejszyła się do 124 197 osób.

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Największą pod względem liczby ludności jest Gmina Chrzanów posiadająca 46 635 mieszkańców w 2013 roku i 45 783 mieszkańców w 2015 roku. Udział procentowy mieszkańców gminy stanowił 37,0% ogółu mieszkańców powiatu. Na drugim miejscu w 2013 roku znalazła się Gmina Trzebinia, z udziałem 27,5% w ogólnej liczbie

mieszkańców powiatu w 2013 roku. Liczba ludności tej gminy wynosiła 34 573 osoby i zmniejszyła się do 34 033 osób w 2015 roku stanowiąc 27,4% ogółu. Trzecią gminą pod względem liczby ludności była w 2013 roku Gmina Libiąż stanowiąca 18,2% ogółu ludności powiatu. Liczba ludności tej gminy wynosiła 22 944 osoby i w 2015 roku zmniejszyła się do 22 709 osób, stanowiąc 18,3%. Na czwartym miejscu znalazła się Gmina Alwernia, z udziałem procentowym wynoszącym 10,0% w 2013 i 10,1% w 2015 roku (12 594 osoby w 2013 roku i 12 508 osób w 2015 roku). Najmniejszą gminą powiatu są Babice, w których udział mieszkańców w 2013 roku wyniósł 7,3% (9 158 osób), a w 2015 roku zwiększył się do 7,4% (9 164 osób).

Tabela 2. Udział procentowy ludności powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

MIEJSCOWOŚĆ	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA	%	LICZBA	%
Alwernia	12594	10,0	12508	10,1
Libiąż	22944	18,2	22709	18,3
Chrzanów	46635	37,0	45783	36,9
Babice	9158	7,3	9164	7,4
Trzebinia	34573	27,5	34033	27,4
RAZEM POWIAT	125904	100,0	124197	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Analiza dynamiki liczby ludności wykazała, iż w prawie wszystkich gminach w powiecie liczba ludności zmniejszyła się. Jedyną gminą, w której liczba ludności zwiększyła się były Babice. W pozostałych sytuacja wyglądała następująco: w Gminie Chrzanów liczba zmniejszyła się o 852 osoby, w Gminie Trzebinia liczba zmniejszyła się o 540 osób, w Gminie Libiąż o 235 osób i w Gminie Alwernia nastąpiło zmniejszenie się liczby mieszkańców o 86 osób.

Urodzenia, zgony, przyrost naturalny.

W 2013 roku w całym powiecie urodziło się 1151 dzieci, a w 2015 roku liczba urodzeń zmniejszyła się do 1096². Liczba zgonów wynosiła w 2013 roku 1364 a w 2015 roku zwiększyła się do 1275.

Tabela 3. Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w powiecie chrzanowskim (2013-2015)

MIEJSKO WOŚĆ	2013 rok			Współczynnik Przyrostu Naturalnego	2015 rok			Współczynnik Przyrostu Naturalnego
	URODZEN IA	ZGONY	PN		URODZE NIA	ZGONY	PN	
Alwernia	124	139	-15	-0,1	109	152	-43	-0,3
Libiąż	225	226	-1	0,0	176	223	-47	-0,2
Chrzanów	419	504	-85	-0,2	414	540	-126	-0,3
Babice	79	107	-28	-0,3	93	81	12	0,1
Trzebinia	304	388	-84	-0,2	304	379	-75	-0,2
RAZEM POWIAT	1151	1364	-129	-0,1	1096	1375	-204	-0,2

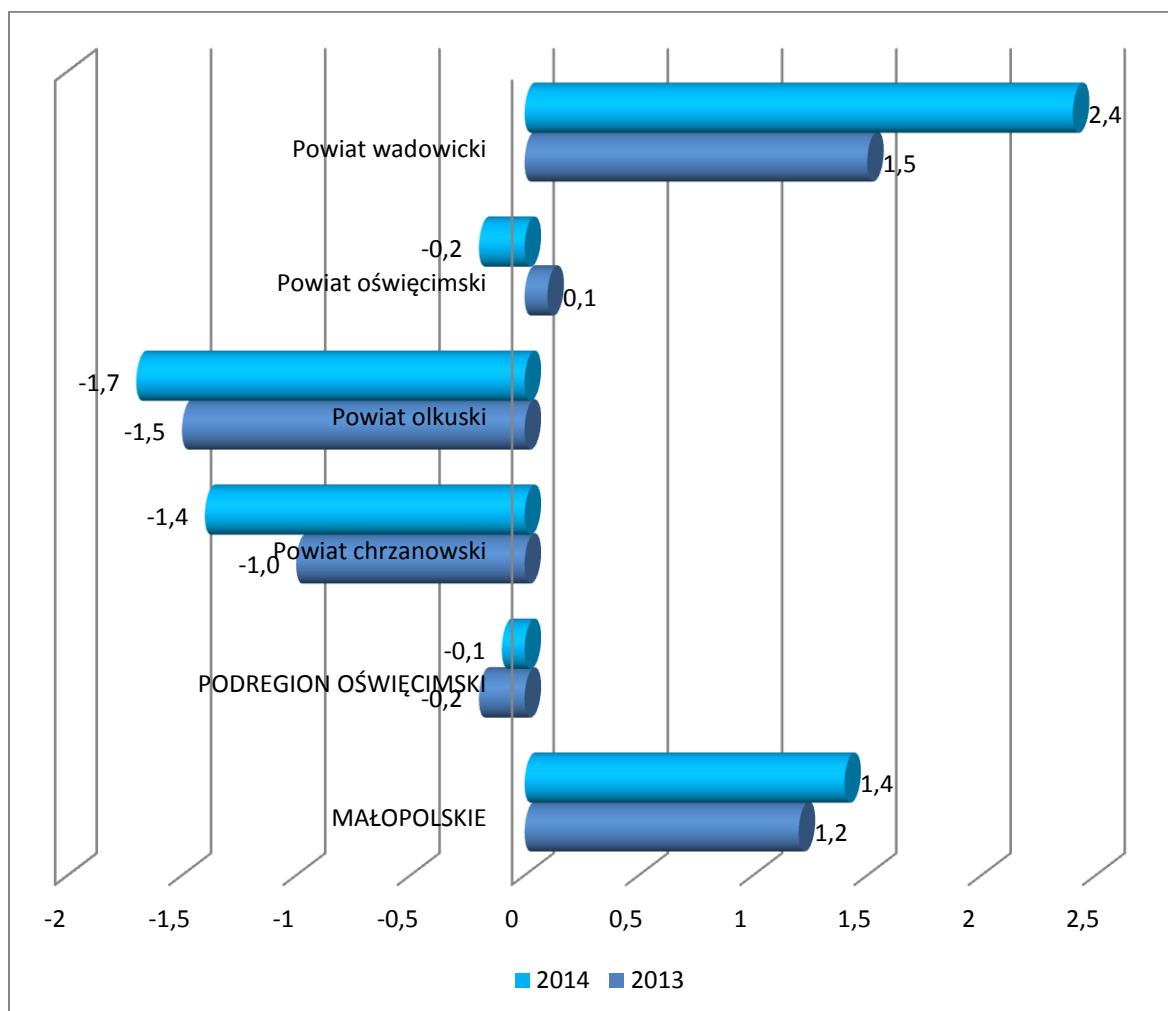
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Ważnym zagadnieniem dotyczącym diagnozy mieszkańców powiatu chrzanowskiego jest określenie przyrostu naturalnego dla poszczególnych gmin oraz jego dynamika w latach 2013-2015. Przyrost naturalny to różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna – odwrotnie. Wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w stosunku do 1000 mieszkańców określa Współczynnik Przyrostu Naturalnego. Dla całej gminy w 2013 roku wartość współczynnika była ujemna wynosząc WPN = -1,0 a w 2015 roku WPN=-1,6. W poszczególnych gminach w 2015 roku wartości omawianego współczynnika były zróżnicowane, wynosząc od WPN=-3,4 dla Alwerni do WPN=1,3 (in plus) dla Babic.

W porównaniu do innych powiatów województwa małopolskiego podregionu oświęcimskiego, tylko w powiatach olkuskim i chrzanowskim współczynnik przyrostu naturalnego był na minusie, co pokazuje poniższy wykres.

² urodzenia dla gmin: Alwernia i Libiąż pochodzą z danych USC, urodzenia dla Gmin: Chrzanów, Babice i Trzebinia pochodzą z GUS

Wykres 2. Współczynnik przyrostu naturalnego w powiatach podregionu oświęcimskiego województwa małopolskiego (2013-2014)³

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

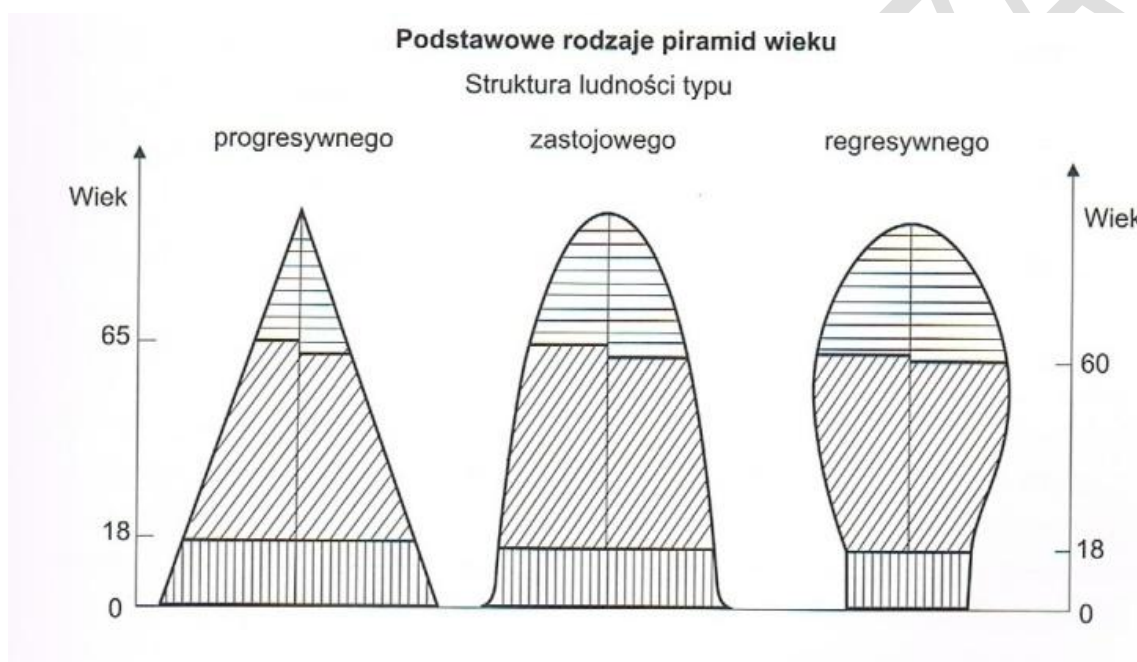
Dokonując analizy demograficznej określonej zbiorowości należy także brać pod uwagę odniesienie jej układu do modelu struktury ludności zwanego piramidami wieku. Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń i zgonów na danej przestrzeni geograficznej mamy do czynienia z 3 typami struktury wieku (Sundbarg): typ progresywny, jest kształtowany przez wysoką liczbę urodzeń, jest to populacja o wzrastającej liczbie ludności; typ zastojowy, występuje w populacjach charakteryzujących się jednakowymi liczbami urodzeń i zgonów,

³ powiat chrzanowski uaktualniono za 2013 rok wg danych z USC

w rezultacie ogólna liczba ludności nie ulega zmianie; typ regresywny pojawia się przy malejącej liczbie urodzeń.

Biorąc pod uwagę powyższy model, powiat chrzanowski zakwalifikowano do typu regresywnego, na który wskazuje zmniejszanie się liczby ludności oraz ujemny ogólny wskaźnik przyrostu naturalnego.

Wykres 3. Modele struktury ludności według płci i wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie J.Z Holzer: Demografia. Warszawa 2003

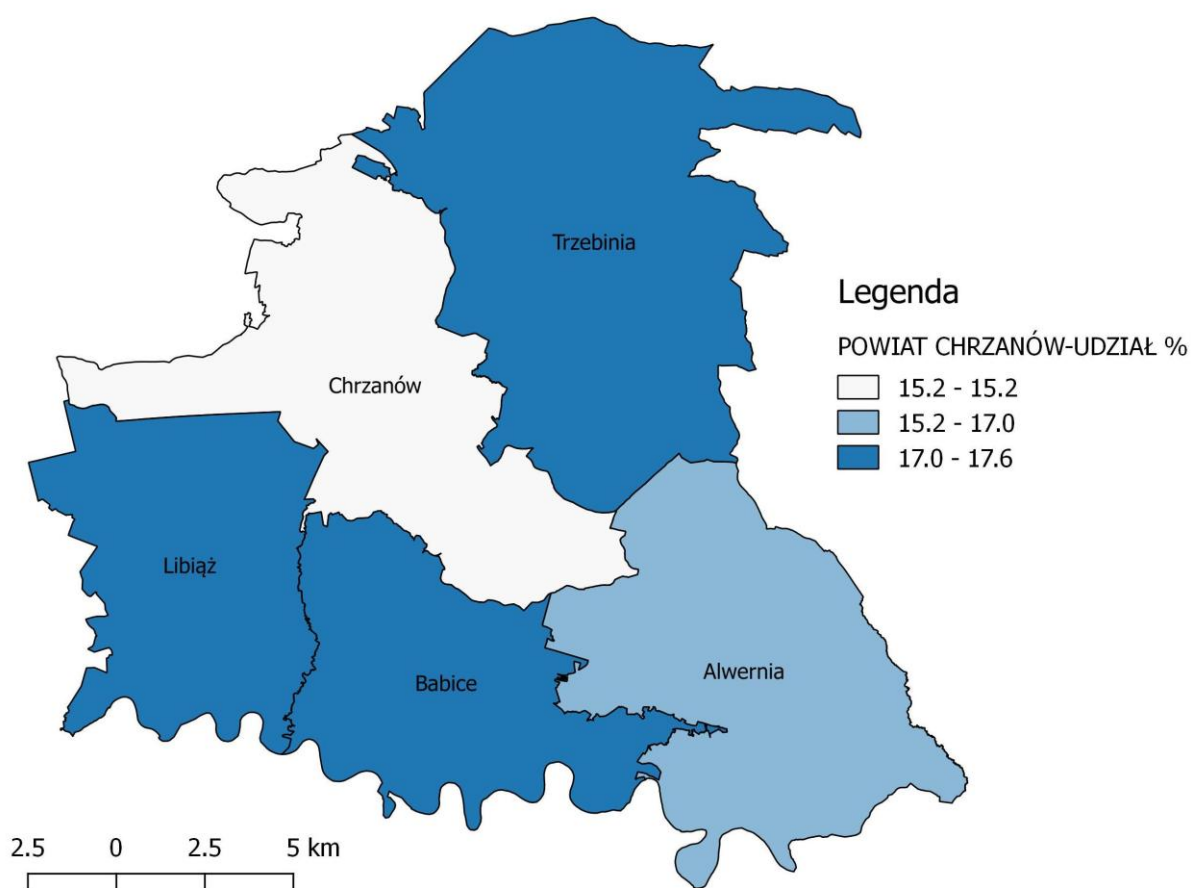
Ekonomiczne grupy wiekowe.

W dalszej części prezentacji, analiza polegała na diagnozie mieszkańców powiatu chrzanowskiego w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia oraz mężczyźni od 18 do 64 roku życia i wiek poprodukcyjny, w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Łączny udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym w powiecie wynosił 16,6% w 2013 roku i nieznacznie zmniejszył się do 16,4% w 2015 roku. Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły w 2013 roku 63,6% i w 2015 roku udział zmniejszył się do 62,4%.

Dokładniejszy rozkład struktury wieku na terenie powiatu chrzanowskiego przedstawia analiza danych wg miejsca zamieszkania osób (w gminie). Dane wskazują, iż największy udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym tj. udział dzieci i młodzieży do 17 roku życia, wystąpił w 2013 roku w Gminie Babice tj. 17,9%. W 2015 roku omawiany wskaźnik zmniejszył się do 17,4%.

Mapa 2. Udział procentowy (%) ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiecie chrzanowskim (2015)

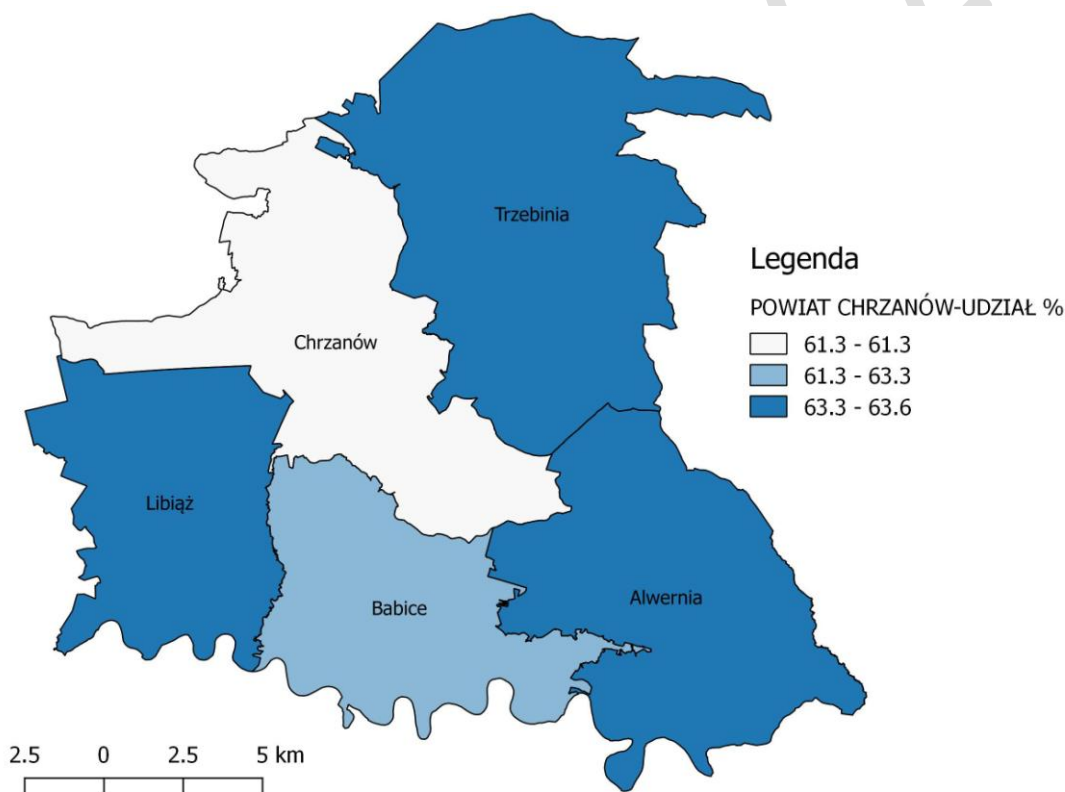

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Wśród ogólnej zbiorowości w Gminie Babice, udział osób w wieku produkcyjnym wynosił 63,7%, a w 2015 roku 63,3%. Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (wyższy niż udział osób młodych) wskazuje, że jest to społeczeństwo stare demograficznie,

lecz w porównaniu do innych gmin w powiecie sytuacja demograficzna jest najmniej niekorzystna. W Gminie Libiąż w 2013 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 17,7% a w wieku poprodukcyjnym 17,3%. W tym przypadku sytuacja wydała się jeszcze korzystna (w porównaniu do innych gmin), lecz w 2015 roku udział osób młodych zmniejszył się do 17,6% a udział osób w wieku najstarszych zwiększył do 18,9%. Gmina więc należy do starych demograficznie. W pozostałych gminach sytuacja demograficzna jest bardzo niekorzystna.

Mapa 3. Udział procentowy (%) ludności w wieku produkcyjnym w powiecie chrzanowskim (2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Najmniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w 2013 roku posiadała Gmina Chrzanów tj. 15,4%, zmniejszając ten udział do 15,2% w 2015 roku. Zwiększeniu uległ udział osób w wieku poprodukcyjnym tj. z 21,8% do 23,5% w ciągu omawianego czasookresu. Podobną sytuację zaobserwowano w Gminie Trzebinia. Tu udział młodych

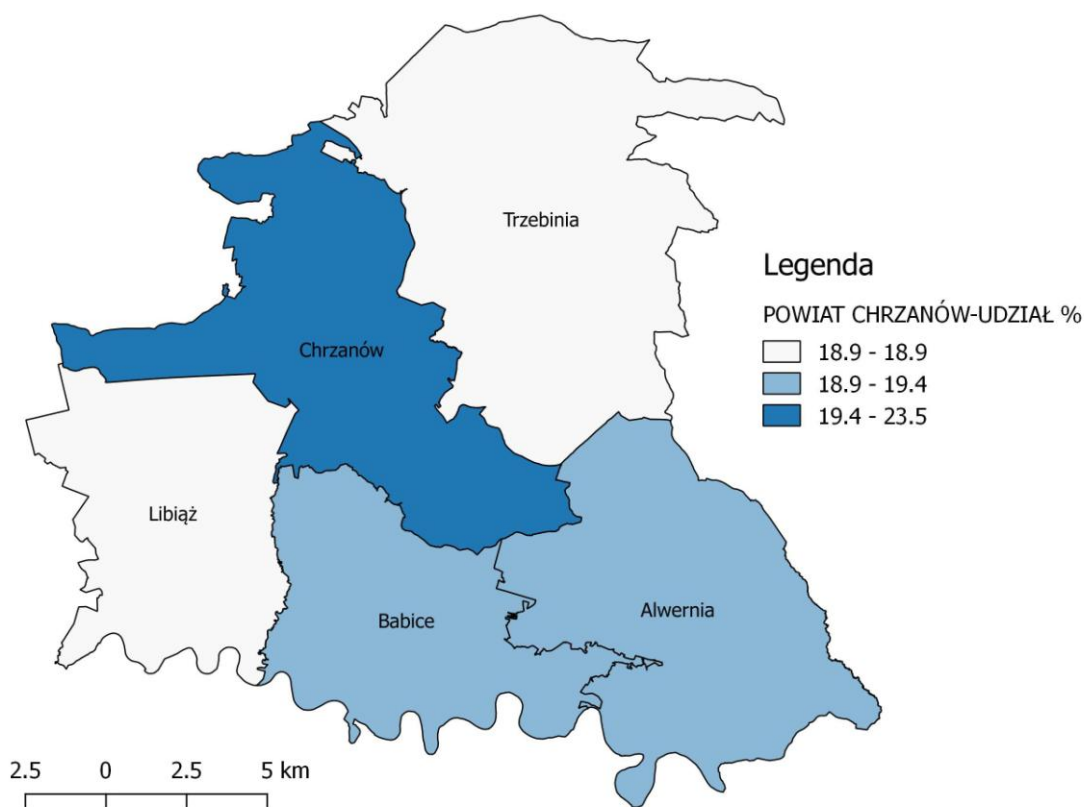
mieszkańców wynosił 16,8% w 2013 roku pozostając na jednakowym poziomie w 2015 roku. Zwiększeniu uległ udział osób starszych z 19,6% do 20,8%. Niekorzystną sytuację demograficzną miała również Gmina Alwernia tj. udział młodych wynoszący 17,2% w 2013 roku i zmniejszenie się go do 17,0% oraz udział procentowy osób starszych wynoszący 18,5% w 2013 roku i zwiększenie się go do 19,4%.

Tabela 4. Ekonomiczne grupy wiekowe mieszkańców powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

Miejscowość	2013 rok			2015 rok		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Alwernia	17,2	64,4	18,5	17,0	63,6	19,4
Libiąż	17,7	64,9	17,3	17,6	63,6	18,9
Chrzanów	15,4	62,8	21,8	15,2	61,3	23,5
Babice	17,9	63,7	18,4	17,4	63,3	19,3
Trzebinia	16,8	63,6	19,6	16,8	62,5	20,8
RAZEM POWIAT	16,6	63,6	19,8	16,4	62,4	21,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Mapa 4. Udział procentowy (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w powiecie chrzanowskim (2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Edukacyjne grupy wiekowe.

Edukacyjne grupy wieku obejmują dzieci i młodzież w wieku 3-24 lata, w podziale na dzieci w wieku przedszkolnym – od 3 do 6 lat, dzieci i młodzież w szkołach podstawowych w wieku 7-12 lat, młodzież gimnazjalna w wieku 13-15 lat, młodzież kształcąca się na poziomie ponadgimnazjalnym tj. 16-18 lat oraz osoby kształcące się w szkołach wyższych (i innych) tj. 19-24 lat.

Udział dzieci w wieku 3-6 lat w stosunku do mieszkańców gminy był największy w Alwerni, Libiążu i Trzebinii w 2013 roku, wynosząc 4,2%. W 2015 roku udział ten pozostał na tym samym poziomie tylko w Gminie Alwernia,. W pozostałych gminach nastąpiło zmniejszenie się udziału do 4,1% w Gminach Babice i Trzebinia i 4,0% w Gminie Libiąż. W Gminie Chrzanów udział dzieci w wieku przedszkolnym był stosunkowo najmniejszy wynoszący 3,7% w badanych latach. W procesie analizy w Gminie Chrzanów, zauważono również najniższy udział grupy edukacyjnej (ogółem) w stosunku do mieszkańców, wśród wszystkich gmin, co pokazuje poniższa tabela (razem).

**Tabela 5. Edukacyjne grupy wiekowe mieszkańców powiatu chrzanowskiego
(2013 i 2015)**

2013 rok												
Miejscowość	3- 6 lat	%	7-12 lat	%	13-15 lat	%	16-18 lat	%	19-24 lat	%	Razem	% w danej gminie
Alwernia	530	4,2	648	5,1	343	2,7	503	4,0	1063	8,4	3087	24,5
Libiąż	964	4,2	1271	5,5	672	2,9	724	3,2	1858	8,1	5489	23,9
Chrzanów	1711	3,7	2248	4,8	1152	2,5	1310	2,8	3295	7,1	9716	20,8
Babice	380	4,1	489	5,3	294	3,2	345	3,8	746	8,1	2254	24,6
Trzebinia	1462	4,2	1772	5,1	953	2,8	974	2,8	2523	7,3	7684	22,2
RAZEM POWIAT	5047	4,0	6428	5,1	3414	2,7	3856	3,1	9485	7,5	28230	22,4
2015 rok												
Miejscowość	3- 6 lat	%	7-12 lat	%	13-15 lat	%	16-18 lat	%	19-24 lat	%	Razem	% w danej gminie
Alwernia	527	4,2	700	5,6	333	2,7	455	3,6	953	7,6	2968	23,7
Libiąż	919	4,0	1315	5,8	649	2,9	662	2,9	1654	7,3	5199	22,9
Chrzanów	1681	3,7	2257	4,9	1139	2,5	1173	2,6	2919	6,4	9169	20,0
Babice	380	4,1	491	5,4	256	2,8	312	3,4	743	8,1	2182	23,8
Trzebinia	1411	4,1	1867	5,5	890	2,6	923	2,7	2243	6,6	7334	21,6
RAZEM POWIAT	4918	4,0	6630	5,3	3267	2,6	3525	2,8	8512	6,9	26852	21,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Mieszkańcy powiatu w wieku powyżej 85 roku życia.

Zjawisko starzenia się ludności będzie się pogłębiać, dlatego też należy podejmować działania mające na celu pomoc osobom w wieku sędziwym w ich życiu codziennym, w ich integracji ze społeczeństwem, jak również podejmować inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie ich marginalizacji.

Udział procentowy osób w wieku powyżej 85 lat w powiecie w stosunku do ogółu mieszkańców wynosił 1,2% w 2013 roku. Zwiększył się on do 1,9% w 2015 roku. Wyższy wskaźnik niż w powiecie uzyskały w 2013 roku gminy: Trzebinia (1,7%), Chrzanów (1,5%) i Babice (1,4%). W 2015 roku omawiany wskaźnik dla Gminy Trzebinia zwiększył się do 2,1%. Wskaźnik dla Gminy Alwernia podwyższył się do wartości wskaźnika dla powiatu (1,9%). Wskaźnik dla gmin: Libiąż (1,3% najmniejszy), Chrzanów (1,8%) i Babice (1,7%) były mniejsze niż w powiecie.

Tabela 6. Ludność powiatu chrzanowskiego w wieku powyżej 85 lat (2013 i 2015)

	2013 rok	2015 rok
--	----------	----------

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA OSÓB	% do mieszkańców gminy	LICZBA OSÓB	% do mieszkańców gminy
Alwernia	151	1,2	240	1,9
Libiąż	267	1,2	304	1,3
Chrzanów	713	1,5	839	1,8
Babice	128	1,4	155	1,7
Trzebinia	596	1,7	705	2,1
RAZEM POWIAT	1855	1,2	2243	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Do prezentacji relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi a ich dziećmi, służy współczynnik wsparcia międzypokoleniowego wskazujący, ile osób w wieku powyżej 85 lat przypada na 100 osób w wieku 50-64. W gminach, gdzie zmniejsza się dzietność, wartość tego wskaźnika będzie narastać, co stwarza wyzwania dla polityki społecznej, przy zapewnianiu opieki i świadczeń dla osób w wieku najstarszym.

W poszczególnych gminach powiatu chrzanowskiego w 2013 roku, wskaźniki przedstawiały się następująco: najwyższy wskaźnik został osiągnięty w Gminie Trzebinia⁴ (7,8) oraz w Gminie Babice (7,8). W 2015 roku również wskaźniki w tych gminach pozostały na najwyższym poziomie.

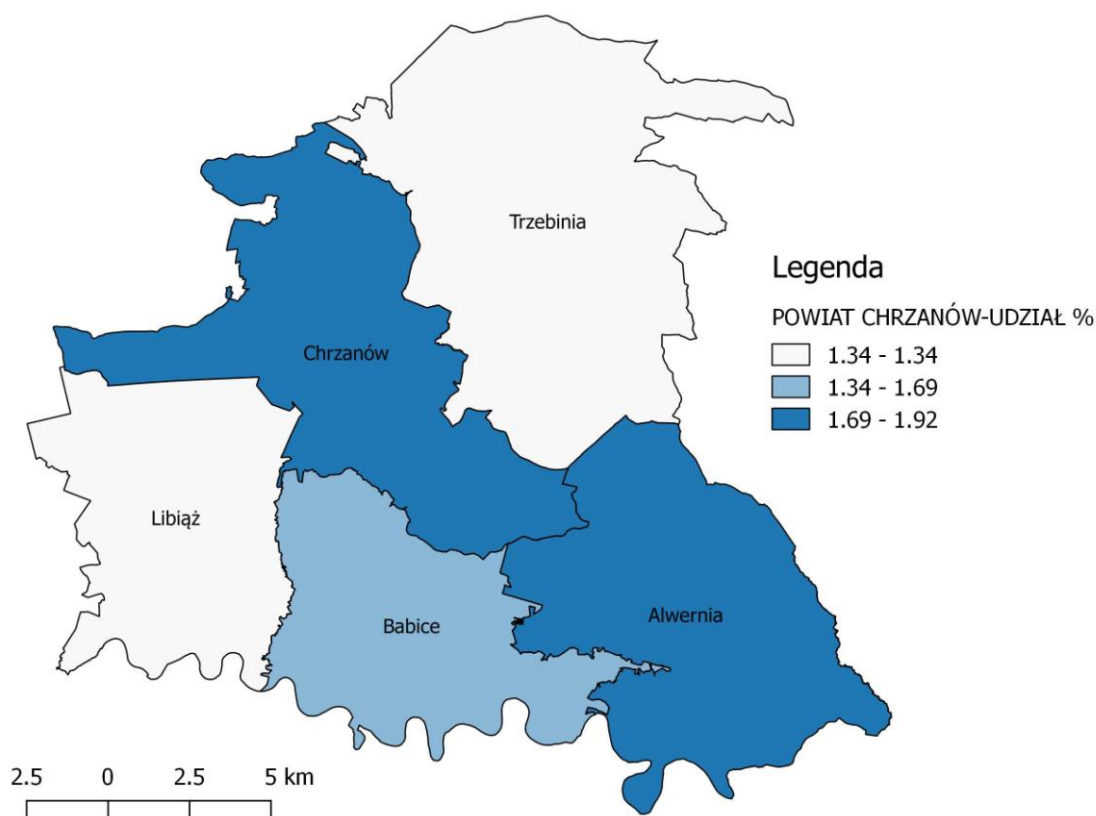
Tabela 7. Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego w powiecie chrzanowskim (2013, 2015)

MIEJSCOWOŚĆ	2013 rok					2015 rok				
	50-64	%	POW.85	%	WWM	50-64	%	POW.85	%	WWM
Alwernia	bd	-	151	1,2	-	bd	-!	240	1,9	-
Libiąż	5104	22,2	267	1,2	5,2	5039	22,0	304	1,3	6,1
Chrzanów	10889	23,3	713	1,5	6,5	10514	22,5	839	1,8	8,1
Babice	1842	20,1	128	1,4	6,9	1888	20,6	155	1,7	8,2
Trzebinia	7657	22,1	596	1,7	7,8	7696	22,3	705	2,1	9,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Mapa 5. Udział ludności w wieku powyżej 85 lat wśród mieszkańców poszczególnych gmin powiatu chrzanowskiego (2015)

⁴ dla Gminy Alwernia brak danych za lata 2013 i 2015, co spowodowało niemożliwość wyliczenia wskaźnika dla powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

4. System edukacji

Edukacja, rozumiana jako wykształcenie i wychowanie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jest procesem trwającym od młodości, sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Dane dotyczące systemu edukacji w powiecie chrzanowskim, przygotowane zostały przez poszczególne wydziały oświatowe jednostek gminnych oraz w oparciu o dane z bazy danych placówek oświatowych województwa małopolskiego w roku szkolnym 2015/2016.

W powiecie chrzanowskim działa dobrze zorganizowana sieć szkół i przedszkoli. Łączna liczba przedszkoli i punktów przedszkolnych (publicznych, niepublicznych) w powiecie wyniosła 37, w tym 40,5% stanowiły oddziały przedszkolne zlokalizowane w Gminie Chrzanów, 24,3% w Gminie Trzebinia. Pozostałe dane zawarto w tabeli.

**Tabela 8. Liczba oddziałów przedszkolnych na terenie powiatu chrzanowskiego
(2015/2016)**

Miejscowość	Liczba przedszkoli/punktów przedszkolnych	%
Libiąż	6	16,2
Babice	4	10,8
Chrzanów	15	40,5
Trzebinia	9	24,3
Alwernia	3	8,1
RAZEM POWIAT	37	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Łączna liczba dzieci uczęszczających do w/w placówek wynosiła 2917, z czego 43,1% stanowiły dzieci uczęszczające do przedszkoli Gminy Chrzanów.

**Tabela 9. Liczba dzieci w przedszkolach i punktach przedszkolnych powiatu
chrzanowskiego (2015/2015)**

	Liczba dzieci	%
Libiąż	633	21,7
Babice	251	8,6
Chrzanów	1258	43,1
Trzebinia	775	26,6
Alwernia	313	10,7
RAZEM POWIAT	2917	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Łączna liczba szkół podstawowych w powiecie chrzanowskim wynosiła 39, a łączna liczba uczniów tych szkół to 7505 uczniów. Najwięcej szkół podstawowych znajduje się w Gminie Chrzanów stanowiąc 28,2% ogólnej liczby szkół powiatu. Liczba uczniów

uczących się w szkołach podstawowych na terenie Gminy Chrzanów wynosiła 2704, stanowiąc 36,0% ogólnej liczby uczniów w powiecie. Na drugim miejscu pod względem liczby uczniów w omawianym typie placówek oświatowych była Gmina Chrzanów (27,4%), w której uczyło się 2704 uczniów. Pozostałe dane znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 10. Liczba szkół podstawowych, liczba uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie szkół w powiecie chrzanowskim (2015/2016)

	Liczba szkół podstawowych	%	Liczba dzieci w szkołach podstawowych	%
Libiąż	6	15,4	1411	18,8
Babice	5	12,8	569	7,6
Chrzanów	11	28,2	2704	36,0
Trzebinia	10	25,6	2059	27,4
Alwernia	7	17,9	762	10,2
RAZEM POWIAT	39	15,4	7505	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Na terenie powiatu chrzanowskiego znajduje się 21 gimnazjów, w tym 7 na terenie Gminy Chrzanów, po 4 na terenie Gminy Libiąż i Babice i po 3 na terenie Gmin Trzebinia i Alwernia.

Liczba uczniów w tych szkołach to 3177 osób. 39,2% uczniów z terenu powiatu to uczniowie gimnazjów w Gminie Chrzanów, 24,6% to uczniowie gimnazjów w Gminie Trzebinia, 18,4% to uczniowie gimnazjów w Gminie Libiąż. Pozostałe dane zawarto w tabeli.

Tabela 11. Liczba szkół gimnazjalnych i liczba uczniów w gimnazjach w powiecie chrzanowskim (2015/2016)

	Liczba szkół gimnazjalnych	%	Liczba dzieci w szkołach gimnazjalnych	%
Libiąż	4	19,0	585	18,4
Babice	4	19,0	239	7,5
Chrzanów	7	33,3	1244	39,2
Trzebinia	3	14,3	781	24,6
Alwernia	3	14,3	328	10,3
RAZEM POWIAT	21	100,0	3177	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Istotnym elementem w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych jest świetlica szkolna. Podstawą funkcjonowania świetlicy szkolnej jest ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572 ze zm.). W ustawie (art.67), wymienione są statutowe zadania szkoły, z których wynika, że szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania ze świetlicy.

Świetlica szkolna jest integralną częścią szkoły przeznaczoną dla uczniów nie tylko klas młodszych, ale przede wszystkim dla uczniów pozbawionych opieki rodziców w czasie ich pracy zawodowej. Prowadzi zorganizowaną działalność opiekuńczo - wychowawczą w celu racjonalnego wykorzystania czasu wolnego wychowanków. Świetlica organizuje dzieciom pozostającym pod opieką szkoły czas po lub przed lekcjami, zastępując im na długie godziny własny dom.

Tabela 12. Liczba świetlic szkolnych oraz korzystających z nich uczniów w powiecie chrzanowskim (2015/2016)

	Liczba świetlic szkolnych	liczba dzieci korzystających ze świetlic szkolnych
Libiąż	6	368
Babice	3	70
Chrzanów	10	903
Trzebinia	10	496

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Świetlice szkolne w powiecie chrzanowskim działają w niemal każdej szkole.⁵ Liczba uczniów przebywających w świetlicach wynosiła ponad 1800.

W powiecie chrzanowskim znajdują się również szkoły ponadgimnazjalnej, do których należą: I Liceum Ogólnokształcące w Chrzanowie, II Liceum Ogólnokształcące w Chrzanowie, Zespół Szkół Ogólnokształcących dla Dorosłych w Chrzanowie, Powiatowe Centrum Edukacyjne w Chrzanowie, Zespół Szkół Techniczno-Usługowych w Trzebini, Zespół Szkół Ekonomiczno-Chemicznych w Trzebini, Zespół Szkół w Libiążu, Powiatowe Centrum Kształcenia Ustawicznego w Chrzanowie- Szkoła Policealna Nr 2. Do wymienionych placówek uczęszczało 2853 uczniów. Prócz tego, w powiecie znajduje się Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Chrzanowie, z liczbą 188 uczniów.

Tabela 13. Szkoły ponadgimnazjalnej w powiecie chrzanowskim (2015/2016)

⁵ brak informacji z Gminy Alwernia

Szkoła	Liczba uczniów OGÓLEM
I Liceum Ogólnokształcące w Chrzanowie	510
II Liceum Ogólnokształcące w Chrzanowie	500
Zespół Szkół Ogólnokształcących dla Dorosłych w Chrzanowie	131
Powiatowe Centrum Edukacyjne w Chrzanowie	312
Technikum Nr 1	96
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1	115
II Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	80
Szkoła Policealna dla Dorosłych Nr 1	21
Zespół Szkół Techniczno-Usługowych w Trzebini	344
Technikum Nr 2	257
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2	87
Zespół Szkół Ekonomiczno-Chemicznych w Trzebini	496
Technikum Nr 1	496
Zespół Szkół w Libiążu	460
Technikum	460
Powiatowe Centrum Kształcenia Ustawicznego w Chrzanowie	100
Szkoła Policealna Nr 2	100
RAZEM	2853

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych oświatowych powiatu chrzanowskiego

We wszystkich szkołach w powiecie chrzanowskim realizowane są liczne programy oraz projekty edukacyjne i profilaktyczne dla dzieci, młodzieży, a także dla rodziców i nauczycieli. Nie sposób wymienić ich wszystkich, lecz wspomnieć należy o programach takich jak: „Już pływam”, „Książki naszych marzeń”, „Wyprawka szkolna”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Szkłanka mleka”, „Trzymaj formę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Nie pal przy mnie, proszę”, „Owoce i warzywa w szkole”, „Stop dopalaczom”, „Mix uzależnień”, „Adopcja na odległość”, „Góra grosza”, „Mamo, Tato, wolę wodę”, „Bezpieczne przedszkole”, „Radzenie sobie z presją grupy”, „Palenie jest słabe”, „Uczyń mnie drzewem”, „Przemoc wobec ciała zabija również duszę”, „Wolni od agresji”.

5. Kultura

Kultura jest jednym z podstawowych czynników rozwoju regionu w odniesieniu do rozwoju ekonomicznego, wyrównywania szans, kapitału intelektualnego, oraz szczególnie w aspekcie zwiększenia atrakcyjności jednostek terytorialnych. Kultura należy również do podstawowych punktów odniesienia w określeniu funkcji i znaczenia miast i wsi w układach przestrzennych, społecznych i ekonomicznych. Działalność i rozwój ośrodków kultury powinny być początkowym ogniwem w rozwoju społeczno – gospodarczym danego regionu. Dostęp do kultury wszystkich mieszkańców regionu, stanowi jeden z ważniejszych mierników szans oraz możliwości rozwoju społecznego i kulturowego mieszkańców.

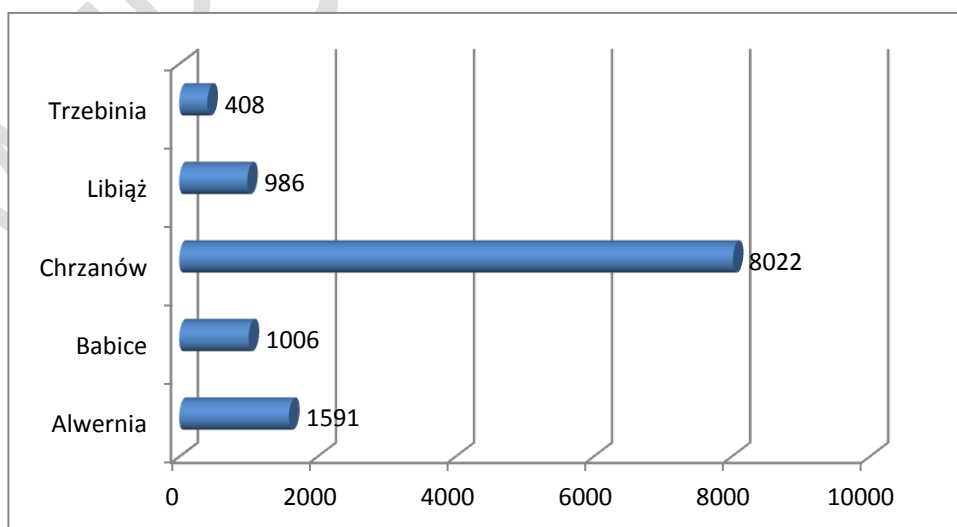
Działalność kulturalna w powiecie chrzanowskim oparta jest przede wszystkim o współpracę z miejskimi i gminnymi ośrodkami kultury. Na terenie powiatu działają: Samorządowy Ośrodek Kultury w Alwerni, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Babicach,

Libiąskie Centrum Kultury, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie i Trzebińskie Centrum Kultury.

Na terenie powiatu istnieje również: Muzeum w Chrzanowie (Zbiory z zakresu historii i kultury regionu oraz przyrody i ochrony środowiska), „Dom Urbańczyka” (Ekspozycja wnętrza z początku XX w., geologia regionu, archiwum muzealne, czytelnia i pracownia archeologiczna), Muzeum Pożarnictwa w Alwerni, Nadwiślański Park Etnograficzny w Babicach (Skansen budownictwa drewnianego – domy wiejskie, obiekty sakralne, budynki przemysłu wiejskiego), Zamek „Lipowiec” w Wygiełzowie, Miejskie Biblioteki Publiczne w: Chrzanowie, Trzebini, Alwerni, Babicach i Libiążu.

Z danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie, z Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych można uzyskać m.in. informacje na temat dostępnych wskaźników dla powiatów i gmin, dotyczących kultury. Należy do nich: wskaźnik dostępności domów i ośrodków kultury oraz klubów, świetlic i kół, który oznacza liczbę osób przypadającą na jedną placówkę kultury⁶. Najwyższy wskaźnik został osiągnięty w Gminie Chrzanów (8022).

Wykres 4. Wskaźnik dostępności domów i ośrodków kultury w gminach powiatu chrzanowskiego w 2014 roku

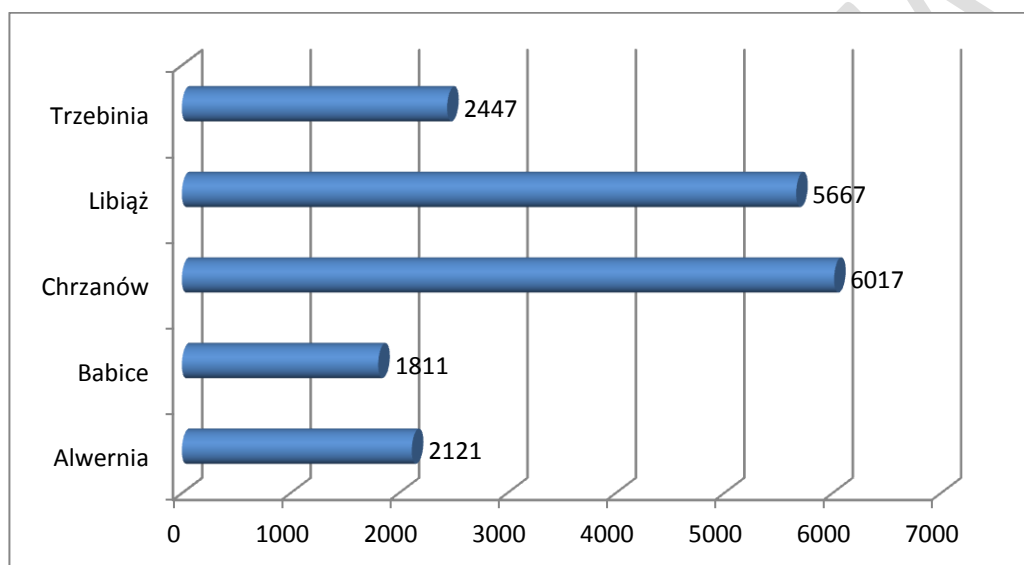

⁶ definicja pochodzi z: <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/differenceanalysis/67>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://obserwator.rops.krakow.pl/differenceanalysis>

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 5 bibliotek publicznych. Wskaźnik dostępności bibliotek według ROPS, oznacza liczbę ludności przydającą na jedną placówkę biblioteczną. Najwyższy wskaźnik osiągnięto w Gminie Chrzanów i kolejno w Gminie Libiąż, co pokazuje wykres.

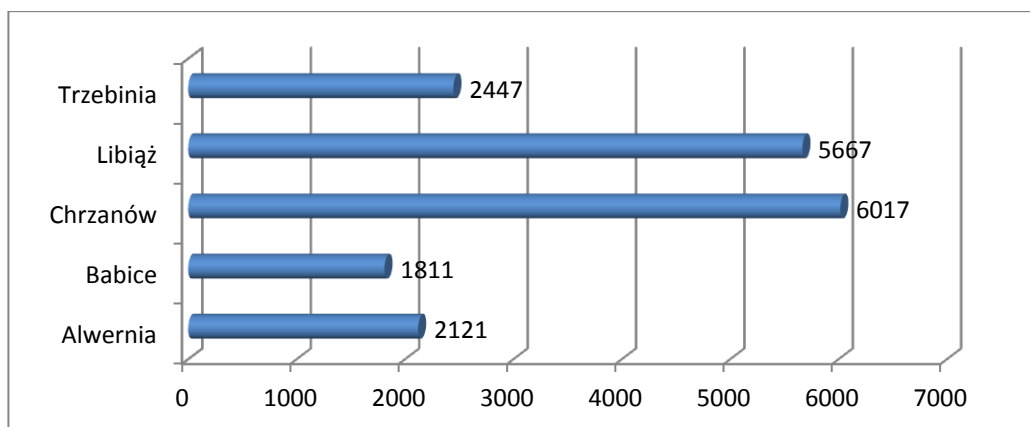
Wykres 5. Wskaźnik dostępności bibliotek dla powiatu chrzanowskiego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <http://obserwator.rops.krakow.pl/differenceanalysis>

Wskaźnik czytelnictwa, to ilość wypożyczeń z księgozbioru przez jednego czytelnika w ciągu roku. Przez księgozbiór rozumie się zbiór obejmujący książki i broszury oraz gazety i czasopisma. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Gminie Babice i kolejno w Gminie Chrzanów.

Wykres 6. Wskaźnik czytelnictwa dla gmin w powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: <http://obserwator.rops.krakow.pl/differenceanalysis>

Analiza sprawozdań z działalności poszczególnych instytucji kultury wykazała ogromną różnorodność podejmowanych działań w zakresie kultury na terenie całego powiatu. Ośrodki kultury organizują szereg imprez o charakterze lokalnym, gminnym, powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim a także międzynarodowym. W każdej niemal gminie organizowane są liczne wystawy, konkursy, występy zespołów amatorskich jak i występy artystów i zespołów zawodowych, imprezy plenerowe dla społeczności lokalnych oraz imprezy o zasięgu gminnym czy powiatowym, imprezy o charakterze sportowym i turystycznym, organizowane są częste spotkania, prelekcje, szkolenia. W ośrodkach kultury organizowane są sekcje i koła zainteresowań.

Przedstawiona zostanie zatem charakterystyka działalności poszczególnych instytucji kulturalnych (wg nadesłanych sprawozdań) w gminach powiatu chrzanowskiego.

Gmina Chrzanów.⁷

Działalność kulturalną, sportową i rekreacyjną w gminie prowadzi MOKSiR, w następujących kierunkach: edukacja kulturalna i artystyczna, tworzenie kontaktów ze sztuką, stwarzanie warunków dla rozwoju amatorskiej twórczości artystycznej, tworzenie warunków do ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego, w tym folkloru, obyczajów i obrzędów ludowych, aranżowanie aktywnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomoc w rozwijaniu i realizacji zainteresowań hobbystycznych, pobudzanie aktywności społecznej.

⁷ sprawozdanie z działalności za 2015 rok

W ramach działania: edukacja artystyczna i kulturalna prowadzone jest Studio baletowe, Zespół Muzyczny BIG BAND, Grupa Teatralna APART. Teatr IMAGINARIUM, Studio piosenki BELL CANTO, Grupa wokalna IMPRESJA, Grupa tańca nowoczesnego KAPRYS, Formacja cheerleaderek, Grupa teatru tańca, Grupa tańca Hollywood, REMISOLKI - zajęcia rytmiczno-taneczne dla najmłodszych, Sekcja plastyczna W KRAINIE PLASTYKI, Grupa Twórcza CUMULUS, Chór Męski ŻABY, Klub Modelarstwa Lotniczego, Akademia Seniora, Audycje umuzykalniające dla uczniów. MOKSIR jest organizatorem licznych konkursów, przeglądów i festiwali.

W 2015 roku zorganizowano łącznie 14 takich form działania dla około 4000 uczestników. Do przykładowych należą: XVI Ogólnopolski Konkurs Poetycki dla dzieci i młodzieży „Bez Granic, Ogólnopolski Integracyjny Festiwal Tańca i Piosenki Chrzanowska Lokomotywa Artystyczna, XXIX Ogólnopolski Konkurs poetycki „O Herb Grodu Miasta Chrzanowa, Wielopokoleniowy Przegląd Zespołów Chóralnych, - ogólnopolski konkurs plastyczny „Wszyscy jesteśmy aniołami”. Działalność wystawiennicza prowadzona jest w galeriach „Na styku” i „Na Piętrze” także w pasażu, na terenie przed MOKSiR oraz w dolnym holu kina „Sztuka”. Zorganizowano łącznie 21 wystaw wybitnych twórców profesjonalnych - malarzy, grafików, rzeźbiarzy, fotografików, jak również twórców nieprofesjonalnych, będących mieszkańcami naszego regionu. W samych wernisażach uczestniczyło blisko 2 000 osób, natomiast łącznie z oferty galerii skorzystało co najmniej 8 500 osób.

Zorganizowano liczne koncerty, kabarety, spektakle teatralne, imprezy na sali teatralnej, jak np. Małopolski Przegląd Grup Kolędniczych „Herody”, Młodzieżowa Akademia Filmowa, Spektakl teatralny „Szalone Nożyczki”, Gala Przedsiębiorczości, Spektakl teatralny „MAY DAY”, XXIII Powiatowy Festiwal Kultury Dziecięcej, Festiwal Osób Niepełnosprawnych Domek Artystów Wszelakich, Spotkanie prelekcyjne Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii im. prof. Zbigniewa Religii, Spektakl teatralny dla dzieci „Tajemniczy ogród”. W sali teatralno-widowiskowej w 2015 roku zorganizowano 86 wydarzeń artystycznych dla ok. 34 500 osób.

W 2015 roku w kinie „Sztuka” odbyło się 955 projekcji filmowych dla 34 427 widzów. Oprócz tego realizowana była edukacja filmowa – cykl projekcji filmów dokumentalnych, historycznych oraz podróżniczych wraz z dyskusją, w których wzięli udział uczniowie chrzanowskich gimnazjów.

W okresie letnim zorganizowane zostało Wakacyjne Kino Plenerowe na Placu Tysiąclecia. Widzowie mogli obejrzeć na telebimie film wybrany w głosowaniu internetowym. Wyświetlone zostały następujące filmy: „Gran Torino”, „Poranek Kojota”, „Seksmisja”, „Slumdog milioner z ulicy”.

W 2015 roku przygotowano liczne imprezy plenerowe i masowe takie jak: Orszak Trzech Króli, Dni Chrzanowa, Święto patrona Chrzanowa św. Mikołaja, Wigilia na chrzanowskim rynku, pokaz sztucznych ogni.

Prócz tego w ramach struktury MOKSiR działa Chrzanowska telewizja Lokalna – CHTVL. Od 1994 roku rozpowszechnia swój program w sieciach kablowych w Chrzanowie, a także w Trzebini - osiedle ZWM i Libiążu. W roku 2015 ChTVL przygotowała 51 programów, emitując je w sieci telewizji kablowej BROKER.

Pracownicy MOKSiR oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej i Muzeum w Chrzanowie tworzą Kronikę Chrzanowską- czasopismo samorządowe Gminy Chrzanów. Łącznie w roku 2015 opracowano dziennikarsko i wydano 4 numery Kroniki Chrzanowskiej, od 191 do 194 numeru.

Działa również ośrodek rekreacyjny Basen Kąty, hala widowiskowo – sportowa, Boisko Orlik. Z oferty MOKSiR w 2015 roku skorzystało około 182 950 osób.

Gmina Trzebinia.

Do głównych instytucji kultury należą: Trzebińskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. A Asnyka w Trzebini, Kino „Sokół”, Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury. Działalność prowadzą zespoły i twórcy: Chór Milenium, Zespół Folklorystyczny Płocanki, Zespół muzyczny Borderline, Grupa Twórców Nieprofesjonalnych PEGAZ. W ramach działań dla osób starszych prowadzone są zajęcia na Uniwersytecie III Wieku.

Do imprez organizowanych przez TCK o charakterze gminnym, powiatowym i ogólnopolskim w 2015 roku należały np. Spektakle teatralne dla dzieci „Baśnie Andersena (około 500 uczestników), poranki muzyczne (5865 uczestników), Prelekcja historyczna „Koniec okupacji hitlerowskiej w Trzebini” połączona z wystawą (240 uczestników), Koncert Kolęd i Pastoralek (600 uczestników), XX Jubileuszowy Międzynarodowy Turniej Młodych Talentów w Szachach Aktywnych (500 uczestników), IX Gminny Konkurs

Karaoke (60 uczestników), IV Powiatowy Bajkowy Festiwal Teatralny (120 uczestników), XVIII Dni Kultury Chrześcijańskiej (500 uczestników), Rekreacyjny Rajd Rowerowy Kraków- Trzebinia (2200 uczestników), Puszcza Run (400 uczestników), XV Piknik Rodzinny (230 uczestników), Festyn z okazji Dnia Matki i Dnia Dziecka (700 uczestników), Festiwal "Święto ogrodów (120 uczestników), Plenerowe przedstawienie opery „Halka” (2000 uczestników), Dni Trzebini (2000 uczestników), V Powiatowy Piknik Seniora (1200 uczestników), Wojewódzki Przegląd Folklorystyczny „Pawie Pióro” (2000 uczestników), festyn sportowo – rodzinny (500 uczestników), Chechło Run (600 uczestników), Wigilia na trzebińskim Rynku (2000 uczestników). Trzebińskie Centrum Kultury na terenie Gminy Trzebinia jest również współorganizatorem wielu imprez oraz organizatorem imprez o mniejszym zasięgu odbywających się w 14 podległych placówkach.

Gmina Libiąż.

W gminie działalność prowadzi Libiąskie Centrum Kultury. W 2015 roku zorganizowano liczne imprezy i wydarzenia o zasięgu gminnym np. Gminne spotkanie opłatkowe (500 uczestników), Kultura za grosze - spektakl teatralny „Brawo Clown” (101 uczestników), Przedstawienie teatralne pt.: „Kopciuszek”- młodsza grupa teatralna „Pióro” (350 uczestników), Eko-Wiosna 2015 (215 uczestników), Majówkowy Festyn przy Domu Kultury w Żarkach (100 uczestników), bieg ulicami miasta pod hasłem: „Rzuć Nałogi, Biegaj z Nami, Zostaniemy Zwycięzcami”, w ramach ogólnopolskiej akcji „Polska Biega” (150 uczestników), Rowerowy Dzień Dziecka – rodzinny rajd rowerowy z niespodziankami dla dzieci oraz Piknik Lotniczy (350 uczestników), Zawody Wędkarskie dla dzieci, młodzieży i dorosłych pod hasłem: „Wędkarstwo Sposobem na Spędzenie Czasu Wolnego w Trzeźwości i Dobrym Zdrowiu” (100 uczestników), Młodzieżowe Klimaty III pod hasłem: „Narkotyki? to mnie nie kręci I” – plenerowa impreza kulturalno-rozrywkowa dla dzieci i młodzieży organizowana we współpracy ze Związkiem Drużyn – Libiąż ZHP KH (150 uczestników), Dni Libiąża, Turniej Streetball dla dzieci szkolnych, Letni Piknik Rodzinny – Mistrzostwa Libiąża w mini- golfie, „Lato z piosenką” – konkurs piosenki wakacyjnej, Impreza Środowiskowa o charakterze profilaktycznym „Żyj aktywnie i zdrowo bez przemocy i nałogów”. O charakterze powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim odbyły się takie imprezy jak np. Powiatowy Konkurs Recytatorski Młodzieży Szkół Podstawowych i Gimnazjów etap miejsko-gminny, 1/8 Mistrzostw Polski Juniorów

Młodszych w Piłce Ręcznej, Festiwal Tańca „Złote Snurowadło`2015”, 21 Międzynarodowy Wyścig Kolarski „Solidarności” i Olimpijczyków, XXV Jubileuszowy Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej w Wygielzowie (Kościół pw. Św. Barbary w Libiążu), Zawody Wędkarskie o Puchar Posła Tadeusza Arkita pod patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego Marka Sowy i Burmistrza Libiąża Jacka Latko, Powiatowy Dzień Seniora - impreza współorganizowana ze Starostwem Powiatowym w Chrzanowie, Turniej Andrzejkowy – Otwarte Mistrzostwa Małopolski w Akrobatyce Sportowej, Skokach na Ścieżce i Trampolinie. W imprezach uczestniczyło ponad 26 500 osób. W ramach prowadzonych sekcji na terenie Gromca prowadzone są zajęcia rekreacyjno – świetlicowe oraz działa Zespół folklorystyczny „Gromcaneczki”. W Libiążu prowadzone są zajęcia: Amatorski Ruch Artystyczny „KANON”, Grupa Teatralna „PIÓRO”, Klub Seniora „50+”, Koło filatelistyczne, Studio Tańca „FLASH”, Grupa fotograficzna „FOCUS”, sekcja wokalna „CANTICORIANIE”, sekcja plastyczna „PINOKIO”, sekcja rękodzieła artystycznego „ZACZAROWANE NITECZKI”, zajęcia Jogi, zajęcia nordic walking, Akademia Biegania, Zespół folklorystyczny „Libiążanki”. W Żarkach: Zespół folklorystyczny „Macierzanki”, Studio Tańca „FLASH”, zajęcia plastyczne, Zespół wokально-instrumentalny „WRZOS”, Zespół wokально-instrumentalny „ZORZA”.

Gmina Alwernia.

Samorządowy Ośrodek Kultury w Alwerni (SOK) istnieje od 8 czerwca 1995 roku. Jego podstawowym celem jest organizowanie działalności kulturalnej na terenie Gminy Alwernia.

W ośrodku działa Grupa Twórcza Millennium skupiająca artystów i twórców ludowych z terenu całej gminy. Millennium aktywnie włącza się w kalendarz imprez ośrodka, szczególnie w Jarmarki Świąteczne na płycie malowniczego, odnowionego Rynku w Alwerni oraz w trakcie Festiwalu Smaków Gminy Alwernia. Na parterze budynku ośrodka, znajduje się "Galeria A" gdzie organizowane są cykliczne wystawy i wernisaże.

W budynku ośrodka, mieści się również Uniwersytet Trzeciego Wieku prowadzony przez Stowarzyszenie Alwernia Plus, gdzie mają miejsce porady dla mieszkańców oraz stowarzyszeń. Bliskość zabytkowego kompleksu klasztorowego OO. Bernardynów oraz Małopolskiego Muzeum Pożarnictwa czyni to miejsce atrakcyjnym dla mieszkańców,

turystów indywidualnych oraz wycieczek zorganizowanych. SOK prowadzi również zajęcia dla dzieci i młodzieży. Zespół Pieśni i Tańca Krakowiaczek skupia dzieci i młodzież w trzech grupach wiekowych. Prowadzone zajęcia to m.in. nauka gry na instrumentach muzycznych, balet dla najmłodszych, nauka języka francuskiego dla dzieci i młodzieży, zajęcia rytmiczno-wokalne, plastyczne i świetlicowe dla dzieci. Przy Samorządowym Ośrodku Kultury działa również zespół rockowy HEADDOWN. Dodatkowo młodzież realizuje swoje pasje uczęszczając na zajęcia Klubu Krótkofalarskiego, który uświetnia wydarzenia na terenie gminy. Samorządowy Ośrodek Kultury jest również organizatorem gminnych konkursów i festiwali, kameralnych imprez kulturalnych w gminie jak również dużych koncertów plenerowych. Współpracuje z Gminą Alwernia, Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Alwerni, przedszkolami oraz szkołami z terenu gminy jak również z innymi instytucjami kultury z terenu powiatu chrzanowskiego.

W 2015 roku odbyły się liczne imprezy o charakterze gminnym np. Gminny Bożonarodzeniowy konkurs Piosenki Angielskiej (20 uczestników), Jarmark Wielkanocny (ok. 200 uczestników), Festiwal Artystyczny Dzieci i Młodzieży (ok. 200 uczestników), Festyn Rodzinny w Brodłach (ok. 300 uczestników), Festyn Rodzinny w Mirowie (ok. 300 uczestników), Plener Rzeźbiarski w Grojcu (ok. 60 uczestników), Piknik Porębski (ok. 600 uczestników), Jarmark Świąteczny (ok. 200 uczestników). Odbyły się również wydarzenia o charakterze powiatowym i wojewódzkim jak np. Konkurs Recytatorski, Dni Alwerni, Rodzinny Rajd Rowerowy, II Jesienny Rajd Rowerowy, I Jesienny Pokaz Klasyków.

Gmina Babice.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Babicach jest samorządową instytucją kultury, działającą na terenie Gminy Babice. Podstawowym celem GOKiS w Babicach jest rozwijanie, organizowanie i zaspakajanie potrzeb społeczeństwa w zakresie życia kulturalnego, artystycznego i sportowo-rekreacyjnego. Początki działalności ośrodka to rok 1974. GOKiS Babice organizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Zajęcia dla młodzieży prowadzone są w pięciu świetlicach na terenie Gminy Babice (Jankowice, Babice, Wygiełzów, Olszyny, Rozkochów). Współpracuje ze wszystkimi organizacjami działającymi na terenie gminy.

W 2015 roku odbyły się liczne imprezy np. Koncert Noworoczny oraz wręczenie nagród Anioły Kultury 2014, Ferie Zimowe z GOKiS-em, Konkurs Recytatorski- etap

gminny, Biesiada Folklorystyczna, Artystyczna Wiosna Dziecięca, Koncert ZPiT „Małopolskie” na 25-lecie Samorządu Terytorialnego w Dworze z Drogini, Dzień Dziecka w Gminie Babice, Konkurs Potraw Regionalnych w Skansenie, Kiermasz Artystyczny „Pod Lipowcem”, Mini Piknik Sportowy w Babicach, Dożynki Gminne, XI Złot Wiedźm i Czarownic na Zamku Lipowieckim, Jesienne Warsztaty Kreatywne, Świąteczne warsztaty plastyczne. Prócz licznych imprez prowadzone były w 2015 roku zajęcia takie jak: zajęcia ekologiczne, Akademia Małego Artysty, zajęcia taneczne, rytmika, zajęcia rekreacyjne, zajęcia wokalne dla KGW Babice, zajęcia plastyczne, zajęcia choreograficzne dla ZPiT „Małopolskie”, „Twórcze małolaty” zajęcia dla dzieci, Klub Kobiet Aktywnych, zajęcia teatralne, zajęcia sportowe, zajęcia wokalne dla KGW Olszyny, Zagórze, Lipowianki.

6. Bezrobocie i rynek pracy

Bezrobocie nie tylko samo jest problemem społecznym, ale leży także u podstaw wielu innych kwestii społecznych. Długotrwałe bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych, rozpad rodziny, obniżenie zdrowotności społeczeństwa. Nawet

krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu - bezrobotny to osoba która bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotna była zatrudniona nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 6 miesięcy, oraz osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo osoba niepełnosprawna, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli: ukończyła 18 lat, nie osiągnęła wieku emerytalnego o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.), nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej, nie nabyła prawa do emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej przez zagraniczny organ emerytalny lub rentowy, nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121 i 827 oraz z 2015 r. poz. 5), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe, nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie, nie złożyła wniosku

o wpis do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis – zgłosiła do ewidencji działalności gospodarczej wniosek o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo nie upłynął jeszcze okres do, określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej, nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego, nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego, nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników, nie pobiera na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów zasiłku dla opiekuna.

W literaturze problemu najczęściej można spotkać następujące rodzaje bezrobocia:

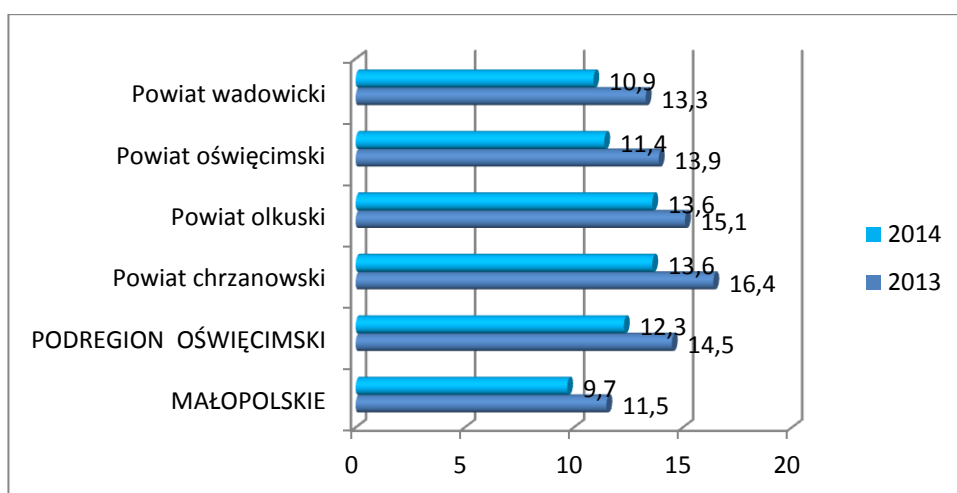
- a. Bezrobocie cykliczne (keynesowskie) - występuje podczas kryzysów ekonomicznych, wywołane jest spadkiem koniunktury;
- b. Bezrobocie utajone – bezrobocie nie objęte statystyką;
- c. Bezrobocie przejściowe (frykcyjne)– jest spowodowane zmianą miejsca pracy lub zmianą kwalifikacji zawodowych;
- d. Bezrobocie strukturalne – spowodowane niedostosowaniem struktury podaży pracy do struktury popytu na pracę, brak kapitału do stworzenia nowych miejsc pracy;
- e. Bezrobocie sezonowe – spowodowane okresową zmianą warunków klimatycznych i cykli produkcyjnych w niektórych rodzajach działalności gospodarczej, zwłaszcza w rolnictwie;
- f. Bezrobocie przymusowe – występuje, gdy siła robocza chce przyjąć pracę za obowiązującą na rynku płacę, ale nie może jej znaleźć;
- g. Bezrobocie lokalne – spowodowane szczególnym nasileniem braku wolnych miejsc pracy w pewnych miejscowościach lub regionach;

- h. Bezrobocie klasyczne – występuje, gdy płaca jest utrzymana powyżej poziomu równowagi;
- i. Bezrobocie dobrowolne – spowodowane tym, że siła robocza nie chce podjąć pracy za płacę równowagi.

Stopa bezrobocia to stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (suma osób pracujących i poszukujących pracy, wyrażony w %). Warto pamiętać, iż wskaźnik ten nie oddaje dokładnie rozmiarów bezrobocia. Istnieje bowiem grupa ludzi, którzy nie rejestrują się w urzędzie pracy i szukają zatrudnienia na własną rękę. Stopa bezrobocia wpływa przede wszystkim na stan gospodarki i hamuje jej rozwój. Prowadzi to do wzrostu poziomu inflacji, czyli spadku wartości pieniądza. Stopa bezrobocia łączy się więc nierozdzielnie ze wzrostem gospodarczym. Wzrost gospodarczy jest w pewien sposób uzależniony od poziomu bezrobocia, a z kolei poziom bezrobocia zależy także od sytuacji gospodarczej kraju i przedsiębiorców zatrudniających pracowników.

Wg Głównego Urzędu Statystycznego, stopa bezrobocia w 2014 roku wynosiła dla województwie małopolskiego 9,7%. Stopa bezrobocia dla powiatu chrzanowskiego była wyższa od stopy bezrobocia w województwie i identyczna ze stopą bezrobocia w powiecie olkuskim (13,6%).

Wykres 7. Stopa bezrobocia w województwie małopolskim i powiatach podregionu oświęcimskiego (2013 i 2014)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotnym zagadnieniem poniższej diagnozy jest prezentacja osób pozostających bez zatrudnienia, w podziale ze względu na płeć, grupy wiekowe, wykształcenie, czas pozostawania bez pracy, w latach 2013 i 2015 oraz ze względu na miejsce zamieszkania (gminę). Analiza danych dotyczyła również osób wyłączonych z ewidencji PUP.

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie w 2013 roku liczba osób pozostających bez pracy i zarejestrowanych w PUP wynosiła łącznie 6994 osoby, co stanowiło 4,5% ludności powiatu. W 2015 roku liczba bezrobotnych spadła do 4851 osób, a udział wyniósł 3,4% łącznej liczby mieszkańców powiatu.

Tabela 14. Osoby zarejestrowane w PUP Chrzanowie w latach 2013 i 2015

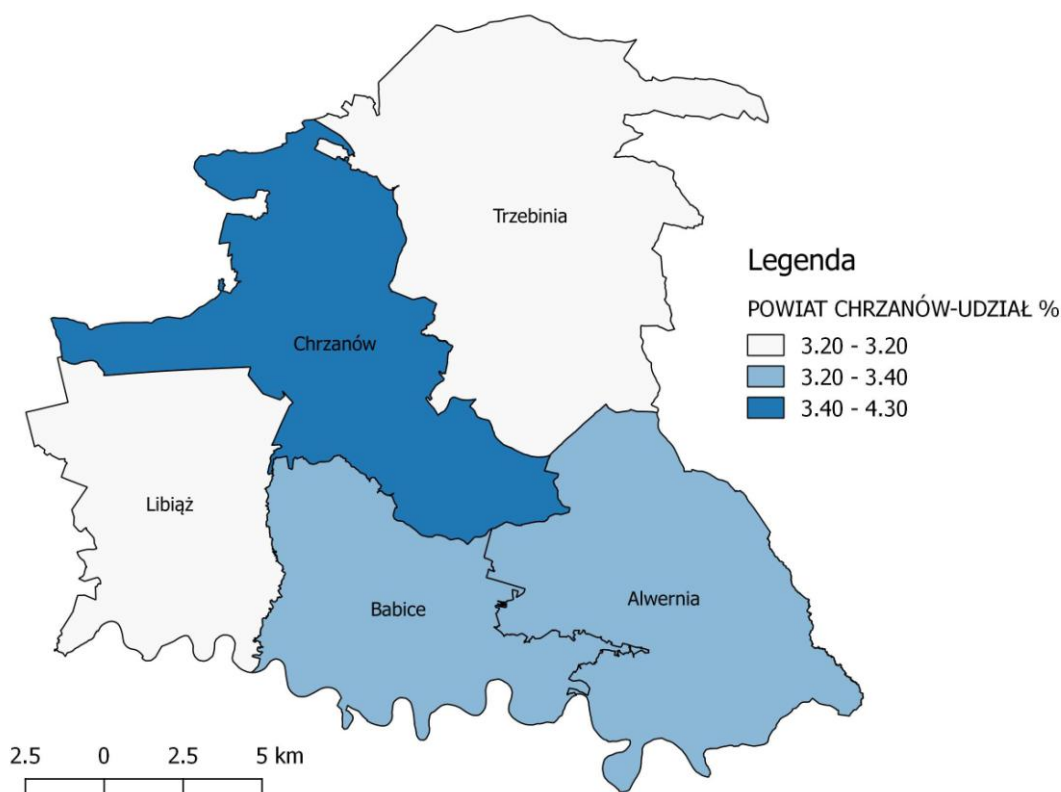
	2013 rok			2015 rok		
	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	%	UDZIAŁ % WZGLĘDEM MIESZKAŃCÓW	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	%	UDZIAŁ % WZGLĘDEM MIESZKAŃCÓW
Alwernia	567	8,1	4,5	420	8,7	3,4
Babice	439	6,3	4,8	298	6,1	3,3
Chrzanów	2926	41,8	6,3	1965	40,5	4,3
Libiąż	1068	15,3	4,7	726	15,0	3,2
Trzebinia	1994	28,5	5,8	1442	29,7	4,2
RAZEM POWIAT	6994	100,0	4,5	4851	100,0	3,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

W dokonanej analizie gmin powiatu chrzanowskiego, można jednoznacznie stwierdzić, iż w 2013 roku udział osób bezrobotnych w stosunku do mieszkańców danej gminy był

najwyższy w Gminie Chrzanów tj. 6,3%, a następnie w Gminie Trzebinia tj. 5,8%. W 2015 roku mimo iż stosunek liczby bezrobotnych wśród mieszkańców uległ zmniejszeniu, tendencja miejsc utrzymywała się na takim samym poziomie (na pierwszym miejscu Gmina Chrzanów , następnie Trzebinia). Ponad 40% osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w badanym czasookresie to mieszkańcy Gminy Chrzanów.

Mapa 6. Udział osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w stosunku do mieszkańców poszczególnych miejscowości w powiecie chrzanowskim w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Kolejnym zagadnieniem poruszonym w niniejszym opracowaniu jest podział bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy. Analiza dotyczyła takich kategorii pozostawania bez pracy jak: do 1 miesiąca, od 1 do 3 miesięcy, od 3 do 6 miesięcy, od 12 do 24 miesięcy i długotrwale bezrobotni zarejestrowani powyżej 24 miesięcy. W 2013 roku w powiecie chrzanowskim osoby bezrobotne najczęściej pozostawały w rejestracjach PUP przez okres 3-6 miesięcy (20,1%) oraz 6-12 miesięcy (20,0%). Badania wykazały, iż

udział procentowy osób zarejestrowanych w w/w okresach uległ zmniejszeniu w 2015 roku, a na pierwszym miejscu pozostawała grupa klientów PUP, pozostających w rejestrach przez okres 1-3 miesiące (22,9%). Wysoki udział przypadł również grupie osób długotrwale bezrobotnych (20,7%). Długie okresy pozostawania bez pracy mają negatywny wpływ na zdrowie, samopoczucie i niskie poczucie własnej wartości, a także wstrzymują rozwój zawodowy i niosą ryzyko dezaktualizacji umiejętności. Bezrobocie długotrwale generuje ogromne koszty socjoekonomiczne, jeśli chodzi o wydatki na bierny rynek pracy oraz wydatki związane z ubezpieczeniem społecznym.

Tabela 15. Czas pozostawania bez pracy mieszkańców powiatu chrzanowskiego (razem, 2013 i 2015)

	do 1 miesiąca		1-3 miesiący		3-6 miesięcy		6-12 miesięcy		12-24 miesięcy		powyżej 24 m.	
	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%
2013	647	9,3	1381	19,7	1404	20,1	1402	20,0	1205	17,2	955	13,7
2015	462	9,5	1113	22,9	741	15,3	741	15,3	788	16,2	1006	20,7

Źródło: opracowanie własne nap podstawie danych z PUP

Czas pozostawania bez pracy mieszkańców powiatu chrzanowskiego, ze względu na miejsce zamieszkania (gminę) przedstawiono w poniższych tabelach. Na uwagę zasługują wzrastające udziały grup osób rejestrujących się krótkotrwale tj. do 1 miesiąca i od 1 do 3 miesięcy z Gmin Alwernia i Trzebinia oraz wzrastający udział bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy z Gmin Chrzanów i Libiąż.

Tabela 16. Czas pozostawania bez pracy mieszkańców powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY – 2013 rok											
	do 1 m-ca		1-3 m-cy		3-6 m-cy		6-12 m-cy		12-24 m-ce		powyżej 24 m-cy	
	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%
Alwernia	64	9,9	95	6,9	114	8,1	120	8,6	110	9,1	64	6,7
Babice	48	7,4	104	7,5	93	6,6	63	4,5	84	7,0	47	4,9
Chrzanów	260	40,2	603	43,7	584	41,6	608	43,4	484	40,2	387	40,5
Libiąż	91	14,1	231	16,7	242	17,2	222	15,8	173	14,4	109	11,4
Trzebinia	184	28,4	348	25,2	371	26,4	389	27,7	354	29,4	348	36,4
RAZEM POWIAT	647	100,0	1381	100,0	1404	100,0	1402	100,0	1205	100,0	955	100,0
	CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY – 2015 rok											
	do 1m-ca		1-3 m-cy		3-6 m-cy		6-12 m-cy		12-24 m-ce		powyżej 24 m-cy	
	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA A	%	LICZBA A	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%

					OSÓB		OSÓB					
Alwernia	52	11,3	118	10,6	49	6,6	66	8,9	69	8,8	66	6,6
Babice	25	5,4	89	8,0	52	7,0	43	5,8	42	5,3	47	4,7
Chrzanów	176	38,1	422	37,9	303	40,9	311	42,0	332	42,1	421	41,8
Libiąż	72	15,6	166	14,9	112	15,1	118	15,9	126	16,0	132	13,1
Trzebinia	137	29,7	318	28,6	225	30,4	203	27,4	219	27,8	340	33,8
RAZEM POWIAT	462	100,0	1113	100,0	741	100,0	741	100,0	788	100,0	1006	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Spośród grup wiekowych, zarejestrowanych w tutejszym PUP, najczęściej rejestrują się osoby w przedziale wiekowym 25-34 lat. W latach 2013 i 2015 udział tej grupy utrzymywał się na podobnym poziomie wynosząc niemal 30% ogółu klientów PUP. W 2013 roku udział procentowy osób młodych w wieku 18-24 lata wynosił 19,8%, a w 2015 roku zmniejszył się do 13,7%. Z analizy danych wynika, iż w stosunku do 2013 roku, zwiększyła się grupa osób w wieku 55-59 lat z 10,2% do 12,3% oraz nieznacznie grupa osób w wieku powyżej 60 lat.

Tabela 17. Udział bezrobotnych mieszkańców powiatu chrzanowskiego, wg wieku (2013 i 2015)

	18-24 lat		25-34 lat		35-44 lat		45-59 lat		55-59 lat		60 lat i więcej	
	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%
2013	1387	19,8	2066	29,5	1341	19,2	1335	19,1	712	10,2	153	2,2
2015	663	13,7	1424	29,4	1002	20,7	944	19,5	595	12,3	223	4,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

W podziale osób bezrobotnych na wiek oraz miejsce zamieszkania, udział procentowy osób z terenu Gminy Chrzanów w wieku 25-34 lata pozostawał na poziomie 41,0% w badanym okresie. Niewielkiemu wzrostowi uległ udział procentowy mieszkańców Gminy Libiąż. Na uwagę zasługuje fakt wzrostu udziału osób w wieku 18-24 lata z terenów Gmin: Alwernia, Babice i Trzebinia.

Tabela 18. Udział bezrobotnych mieszkańców powiatu chrzanowskiego, wg wieku oraz miejsca zamieszkania (gmina, 2013 i 2015)

Jednostka	2013 rok											
	18-24 lat		25-34 lat		35-44 lat		45-59 lat		55-59 lat		60 lat i więcej	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Alwernia	130	9,4	166	8,0	102	7,6	105	7,9	46	6,5	18	11,8
Babice	110	7,9	123	6,0	72	5,4	81	6,1	44	6,2	9	5,9
Chrzanów	492	35,5	847	41,0	578	43,1	601	45,0	337	47,3	71	46,4
Libiąż	273	19,7	326	15,8	211	15,7	166	12,4	79	11,1	13	8,5
Trzebinia	382	27,5	604	29,2	378	28,2	382	28,6	206	28,9	42	27,5
RAZEM POWIAT	1387	100	2066	100	1341	100	1335	100	712	100	153	100
Jednostka	2015 rok											
	18-24 lat		25-34 lat		35-44 lat		45-59 lat		55-59 lat		60 lat i więcej	
	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%	LICZBA OSÓB	%
Alwernia	89	13,4	115	8,1	83	8,3	66	7,0	54	9,1	13	5,8
Babice	56	8,4	85	6,0	52	5,2	54	5,7	35	5,9	16	7,2
Chrzanów	220	33,2	584	41,0	414	41,3	396	41,9	263	44,2	88	39,5
Libiąż	104	15,7	231	16,2	154	15,4	132	14,0	75	12,6	30	13,5
Trzebinia	194	29,3	409	28,7	299	29,8	296	31,4	168	28,2	76	34,1
RAZEM POWIAT	663	100	1424	100	1002	100	944	100	595	100	223	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Istotną cechą na rynku pracy określającą możliwość uzyskania zatrudnienia jest poziom wykształcenia. W powiecie chrzanowskim odnotowano zróżnicowane wykształcenie osób bezrobotnych. W toku analizy stwierdzono, iż w 2013 roku ponad ¼ osób bezrobotnych posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe. udział tych osób zwiększył się do 26,1% w 2015 roku. Podobny udział procentowy przypadł dla grupy osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, w 2013 roku. Udział ten uległ zmniejszeniu. Z kolei wzrósł udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym a także wyższym.

Tabela 19. Udział bezrobotnych mieszkańców powiatu chrzanowskiego, wg wykształcenia (2013 i 2015)

	Wyższe	Policealne	Średnie	Zasadnicze	Gimnazjalne
--	--------	------------	---------	------------	-------------

			i średnie zawodowe		ogólnokształcące		zawodowe		i poniżej	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
2013	954	13,6	1731	24,7	823	11,8	1809	25,9	1677	24,0
2015	689	14,2	1084	22,3	539	11,1	1264	26,1	1275	26,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

We wszystkich gminach zauważono zmniejszający się lub pozostający na podobnym poziomie udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Wzrostowi uległy udziały bezrobotnych mieszkańców z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym z terenu Gmin: Libiąż i Trzebinia, oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym z Gminy Trzebinia.

Tabela 20. Udział bezrobotnych mieszkańców powiatu chrzanowskiego, w podziale na wykształcenie oraz miejsce zamieszkania (gmina, 2013 i 2015)

	2013 rok									
	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Zasadnicze zawodowe		Gimnazjalne i poniżej	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Alwernia	67	7,0	155	9,0	59	7,2	136	7,5	150	8,9
Babice	64	6,7	115	6,6	55	6,7	118	6,5	87	5,2
Chrzanów	383	40,1	733	42,3	351	42,6	740	40,9	719	42,9
Libiąż	164	17,2	245	14,2	135	16,4	281	15,5	243	14,5
Trzebinia	276	28,9	483	27,9	223	27,1	534	29,5	478	28,5
RAZEM POWIAT	954	100,0	1731	100,0	823	100,0	1809	100,0	1677	100,0
	2015 rok									
	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Zasadnicze zawodowe		Gimnazjalne i poniżej	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Alwernia	50	7,3	90	8,3	51	9,5	105	8,3	124	9,7
Babice	47	6,8	72	6,6	39	7,2	80	6,3	60	4,7
Chrzanów	272	39,5	442	40,8	206	38,2	493	39,0	552	43,3
Libiąż	108	15,7	160	14,8	87	16,1	194	15,3	177	13,9
Trzebinia	212	30,8	320	29,5	156	28,9	392	31,0	362	28,4
RAZEM POWIAT	689	100,0	1084	100,0	539	100,0	1264	100,0	1275	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Ważnym zagadnieniem, łącznie z wykształceniem bezrobotnego jest staż jego pracy. Osoby bezrobotne w powiecie chrzanowskim najczęściej posiadały staż pracy od 1 do 5 lat.

Ich udział w 2013 roku wyniósł 22,9% i zwiększył się do 24,8% w 2015 roku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Udział bezrobotnych mieszkańców powiatu chrzanowskiego, w podziale na staż pracy (2013 i 2015)

	do roku		1-5 lat		5-10 lat		10-20 lat		20-30 lat		30 lat i więcej		bez stażu	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
2013	1168	16,7	1604	22,9	1003	14,3	945	13,5	743	10,6	386	5,5	1145	16,4
2015	915	18,9	1201	24,8	708	14,6	685	14,1	557	11,5	221	4,6	564	11,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie, na potrzeby niniejszej strategii przekazał także informację dotyczącą liczby osób, które zostały wyłączone z ewidencji bezrobotnych z różnych powodów. W 2013 roku łącznie 688 osób ówczasie zarejestrowanych zostało wyłączonych z ewidencji ze względu na m.in. podjęcie działalności gospodarczej 40 osób, rozpoczęcie stażu 3 osoby, dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego 34 osoby, niepotwierdzenia gotowości do pracy 169 osób, ukończenia 60/65 lat 3 osoby, nabycia praw emerytalnych lub rentowych 23 osoby.

W 2015 roku bezrobotni mieszkańcy powiatu w liczbie 667, zostali wyłączeni z ewidencji PUP ze względu na m.in. podjęcie działalności gospodarczej 27 osób, rozpoczęcie stażu 26 osób, niepotwierdzenia gotowości do pracy 93 osoby, nabycie praw emerytalnych lub rentowych 7 osób.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Chrzanowie dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, realizowane są różne formy aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy, jak: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa (w tym poradnictwo indywidualne i grupowe oraz szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy), szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji, przygotowanie zawodowe dorosłych, staże, usługi przygotowane z myślą o osobach niepełnosprawnych, bony szkoleniowe, bony stażowe, bony zatrudnieniowe, bony na zasiedlenie.

Finansowe formy wsparcia, które może otrzymać zarejestrowany bezrobotny lub poszukujący pracy to zasiłek, ubezpieczenie zdrowotne, dodatek aktywizacyjny, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem do 7 lat lub osobą zależną, zwrot kosztów przejazdu, zwrot kosztów zakwaterowania, stypendia z tytułu podjęcia nauki, stypendia z tytułu dofinansowania do studiów podyplomowych, świadczenia przysługujące rolnikom zwalnianym z pracy oraz inne.

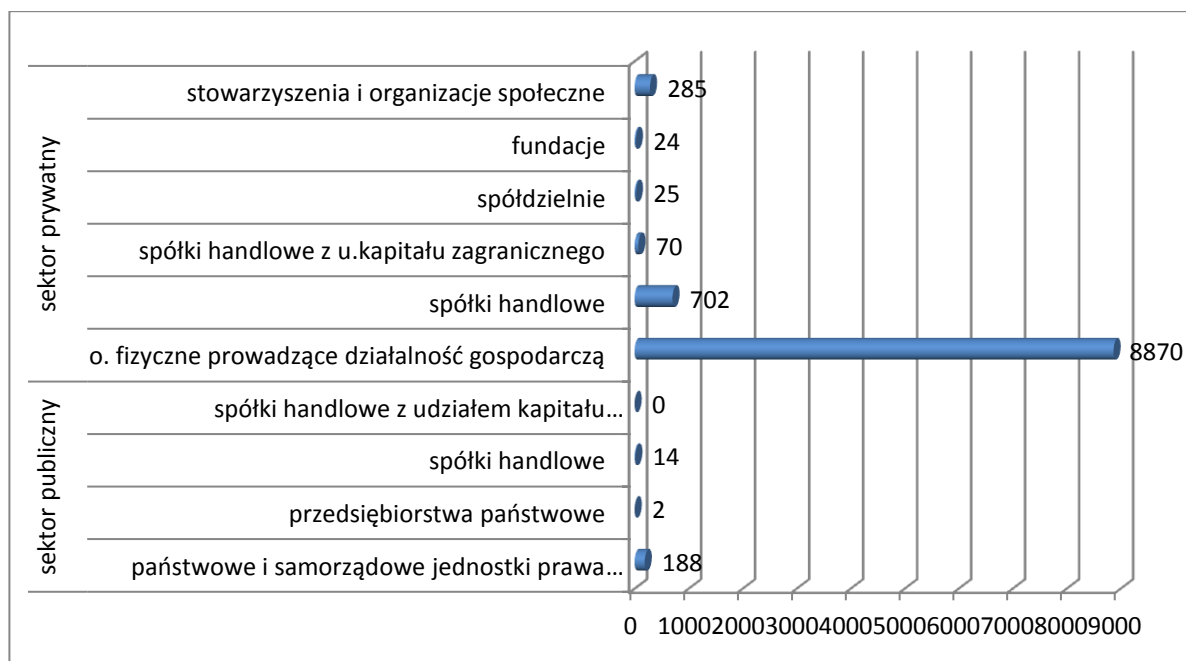
Powiatowy Urząd Pracy w latach 2013-2015 realizował projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, do których należały: "P(rogram) R(ozwoju) A(ktywności) C(hrzanowskich) A(bsolwentów)" (2013-2015), "Aktywna kadra - sprawny Urząd" (2013-2015), "Ekspress do zatrudnienia" (2012-2015), "Nowy rozdział" (2012-2014), "Nowe perspektywy" - 2014 i 2013. Aktualnie w 2016 roku realizowane są 2 projekty: Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie chrzanowskim (I i II) oraz „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie chrzanowskim (I i II).

Podmioty gospodarcze.

Niżej zostanie przedstawiona również charakterystyka podmiotów gospodarczych znajdujących się w powiecie, wg sektorów, sekcji PKD, wielkości.

W 2014 roku w rejestrze REGON w powiecie chrzanowskim zarejestrowanych było 11 774 podmiotów gospodarki narodowej. Spośród ogółu podmiotów gospodarczych, w 2014 roku 97,6% podmiotów należało do sektora prywatnego. Aż 77,2% z ogółu podmiotów sektora prywatnego to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. 6,1% to spółki handlowe.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze wg sektorów w powiecie chrzanowskim (2014)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Głównym obszarem działalności przedsiębiorstw w 2014 roku w powiecie chrzanowskim był handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (sekcja G). Taki rodzaj działalności był prowadzony przez 33,3% przedsiębiorstw. Kolejno 14,1% przedsiębiorstw to firmy budowlane (sekcja F), a 9,7% przedsiębiorstw to firmy zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (sekcja C). Nieco mniej, bo 8,4% przedsiębiorstw to firmy z sektora M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tabela 22. Podział podmiotów gospodarczych według sekcji PKD, w powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Rodzaj	Sekcja	Ogółem	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Sekcja A	67	0,8
Górnictwo i wydobywanie	Sekcja B	7	0,1
Przetwórstwo przemysłowe	Sekcja C	863	9,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	Sekcja D	5	0,1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	Sekcja E	38	0,4
Budownictwo	Sekcja F	1250	14,1
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Sekcja G	2956	33,3
Transport i gospodarka magazynowa	Sekcja H	741	8,4

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Sekcja I	267	3,0
Informacja i komunikacja	Sekcja J	208	2,3
Informacja i komunikacja	Sekcja K	261	2,9
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Sekcja L	73	0,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Sekcja M	744	8,4
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Sekcja N	247	2,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Sekcja O	1	0,0
Edukacja	Sekcja P	163	1,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Sekcja Q	439	4,9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Sekcja R	105	1,2
Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	Sekcje S i T	435	4,9
Razem Powiat		8870	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Najczęściej występującym typem przedsiębiorstwa pod względem jego wielkości w powiecie chrzanowskim w 2014 roku były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, stanowiące 95,6% wszystkich przedsiębiorstw w powiecie. Tylko 3,6% stanowiły małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników. W powiecie znajduje się 88 przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 pracowników i 5 przedsiębiorstw zatrudniających od 250 do 999 pracowników.

Tabela 23. Podział przedsiębiorstw wg ich wielkości w powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Wielkość przedsiębiorstwa	liczba pracowników	liczba przedsiębiorstw	%
Mikroprzedsiębiorstwa	0 - 9	11258	95,62
Małe przedsiębiorstwa	10 - 49	423	3,59
Średnie przedsiębiorstwa	50 - 249	88	0,75
	250 - 999	5	0,04
Duże przedsiębiorstwa	1000 i więcej	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GU

6. Zdrowie

Zdrowie jest jedną z podstawowych wartości w życiu człowieka, chronioną przez państwo poprzez narzędzia polityki społecznej w zakresie ochrony zdrowia, stanowi ono wartość indywidualną, ale również dobro społeczne, postrzegane jest jako kapitał i najlepsza inwestycja. Zdrowe społeczeństwo jest wizytówką samorządu lokalnego, dlatego dobrze funkcjonująca, odpowiadająca potrzebom społeczności lokalnej opieka zdrowotna jest priorytetem całej polityki społecznej.

Planowanie społeczne w obszarze polityki zdrowotnej wymaga rzetelnej, profesjonalnej diagnozy sytuacji zdrowotnej mieszkańców, jak również analizy dostępności usług medycznych, w tym specjalistycznych w powiecie chrzanowskim. Wykorzystane dane pochodzą z raportu „Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Wydział Polityki Społecznej) oraz z Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w zakładach publicznych, niepublicznych oraz praktykach lekarskich wskazują, że na terenie powiatu chrzanowskiego stwierdzono 1201 osób, u których wystąpiły schorzenia (razem, stan na 31.12.2014), co stanowiło 0,9% schorzeń w województwie. Liczba osób ze schorzeniami z powodu trwałego uszkodzenia narządów ruchu wynosiła w powiecie 165, co stanowiło 20,4% schorzeń z tego powodu w województwie.

Tabela 24. Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w zakładach publicznych, niepublicznych oraz praktykach lekarskich na terenie województwa małopolskiego i powiatu chrzanowskiego w 2014 roku

Osoby, u których stwierdzono schorzenia razem		województwo	powiat	% w województwie
		132290	1201	0,9
schorzenia z powodu:	nowotworu	1089	18	1,7
	niedokrwistości	4326	197	4,6
	choroby tarczycy	3579	124	3,5
	cukrzycy	1133	41	3,6
	niedożywienia	1959	72	3,7
	otyłości	9763	213	2,2
	upośledzenia umysłowego	1648	27	1,6
	padaczki	1720	37	2,2
	dziecięcego porażenia mózgowego	901	21	2,3
	alergii skórnych	7393	287	3,9

	znieszczenia kręgosłupa	25552	841	3,3
	choroby układu moczowego	2955	97	3,3
	wady rozwojowej układu krążenia	2040	55	2,7
	zaburzenia rozwoju	8413	167	2,0
	trwałego uszkodzenia narządu ruchu	808	165	20,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

Osoby dorosłe, będące pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w wieku powyżej 19 lat, u których stwierdzono schorzenia (razem) stanowiły 3,5% osób w województwie. Ich liczba w powiecie wynosiła ponad 30 800. Sporą grupą okazała się grupa osób ze schorzeniami spowodowanymi cukrzycą tj. 4 641 osób w powiecie, stanowiąc 4,8% w województwie, chorobami układu trawiennego tj. 4 267 osób (4,4% w województwie), chorobami tarczycy tj. 2 312 osób (4,2% w województwie), chorobami układu krążenia tj. 16 503 osób (3,4% w województwie). Pozostałe dane zawarto w tabeli.

Tabela 25. Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej, będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w województwie małopolskim i powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Osoby, u których stwierdzono schorzenia razem		województwo	powiat	% w województwie
		889233	30884	3,5
rodzaj schorzenia	gruźlica	979	18	1,8
	nowotwór	32789	1231	3,8
	choroby tarczycy	54884	2312	4,2
	cukrzyca	96295	4641	4,8
	choroby obwodowego układu nerwowego	75699	2467	3,3
	choroby układu krążenia	488744	16503	3,4
	nieżyt oskrzeli i dychawica oskrzelowa	57986	1733	3,0
	choroby układu trawiennego	97317	4267	4,4
	choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	224935	7234	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

Z ponad 16,5 tys. dorosłych osób chorujących na choroby układu krążenia w powiecie, będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, 41,% było pod opieką lekarza z powodu chorób niedokrwiennych serca (3,0% w województwie), 32,8% z

powodu chorób naczyń mózgowych (3,7% w województwie), 22,7% z powodu chorób nadciśnieniowych (3,7% w województwie). Ponad 2,4 tys. osób przeżyło zawał serca.

Tabela 26. Osoby w wieku 19 lat i więcej będące pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej z powodu chorób układu krążenia w województwie małopolskim i powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Rodzaj choroby	województwo	powiat	% w powiecie
Ogółem	488744	16503	3,4
przewlekła choroba reumatyczna	17401	570	3,3
choroba nadciśnieniowa	100995	3752	3,7
choroby naczyń mózgowych	145109	5408	3,7
choroba niedokrwienności serca	225239	6773	3,0
przeżyty zawał serca	73057	2444	3,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku* (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

Osoby objęte opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (razem dzieci i dorośli) z powodu cukrzycy, ze względu na wiek, podano w poniższej tabeli. Wynika z niej, iż co druga osoba chorująca na cukrzycę była w wieku powyżej 65 lat (56,9%).

Tabela 27. Osoby, będące pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej z powodu cukrzycy w województwie małopolskim i powiecie chrzanowskim w 2014 roku

	województwo	powiat	% w powiecie	% w województwie
Ogółem	97428	4682	100,0	4,8
Poniżej 18 lat	1133	41	0,9	3,6
19-34 lata	2970	95	2,0	3,2
35-54 lata	15142	568	12,1	3,8
55-64 lata	29005	1315	28,1	4,5
65 lat i więcej	49178	2663	56,9	5,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku* (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

Personel medyczny z wyższym wykształceniem na terenie województwa to 19 700 osób. Na terenie powiatu, personel taki to 719 osób (3,6% w województwie).

Tabela 28. Personel medyczny z wyższym wykształceniem pracujący w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w województwie małopolskim i powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Lekarze	województwo	powiat	% w województwie
lekarze pracujący ogółem	19700	719	3,6
lekarze dentyści pracujący ogółem	2405	61	2,5
farmaceuci	218	6	2,8
diagności laboratoryjni	1027	26	2,5
pielęgniarki	8976	189	2,1
położne	1095	30	2,7
fizjoterapeuci	2217	84	3,8
psycholodzy	1043	18	1,7
ratownicy medyczni	666	5	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

Personel medyczny ze średnim wykształceniem na terenie województwa to 11 993 osób. Na terenie powiatu, personel taki to 529 osób (4,4% w województwie).

Tabela 29. Personel medyczny ze średnim wykształceniem pracujący w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w województwie małopolskim i powiecie chrzanowskim w 2014 roku

Personel	województwo	powiat	% w województwie
pielęgniarki	11993	529	4,4
położne	1642	49	3,0
technicy dentyści	126	0	0,0
technicy farmaceutyczni	152	7	4,6
technicy analityki medycznej	726	42	5,8
technicy elektroradiologii	1143	24	2,1
technicy fizjoterapii	658	23	3,5
technicy masażyści	235	6	2,6
dietetycy	246	2	0,8
ratownicy medyczni	1154	36	3,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie województwa małopolskiego w 2014 roku (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

Na terenie powiatu najważniejszym podmiotem leczniczym prowadzącym opiekę stacjonarną jest Szpital Powiatowy w Chrzanowie. Prócz tego w każdej gminie znajdują się podmioty publiczne i niepubliczne oraz prywatne.

7. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a pieczę zastępczą organizuje powiat.

Ważne jest, aby położyć szczególny nacisk na pracę z rodziną biologiczną, przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, bowiem umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Gminy powinny wykorzystać wszystkie możliwe formy wsparcia dla rodzin biologicznych, nieradzących sobie opiekuńczo - wychowawczo. Rodzina jest podstawową komórką społeczną, w której zaspokajane są potrzeby biologiczne i psychologiczne. Czynnikiem chroniącym dzieci przed agresją czy zażywaniem środków uzależniających jest silna więź z rodzicami. Na rodzicach ciąży obowiązek stworzenia warunków do prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. W przypadku kiedy rodzice nie wypełniają prawidłowo swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dochodzi do zaniedbań, a rolą państwa jest pomoc rodzinie i stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka. Taka pomoc, może odbywać się w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Oprócz tego, rodziny wymagające pomocy mogą zostać objęte pomocą asystenta. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieranie aktywności społecznej rodziny, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowanie do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówki wsparcia dziennego współpracują z rodzicami, opiekunami prawnymi a także placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt w placówce jest dobrowolny i bezpłatny. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej

zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

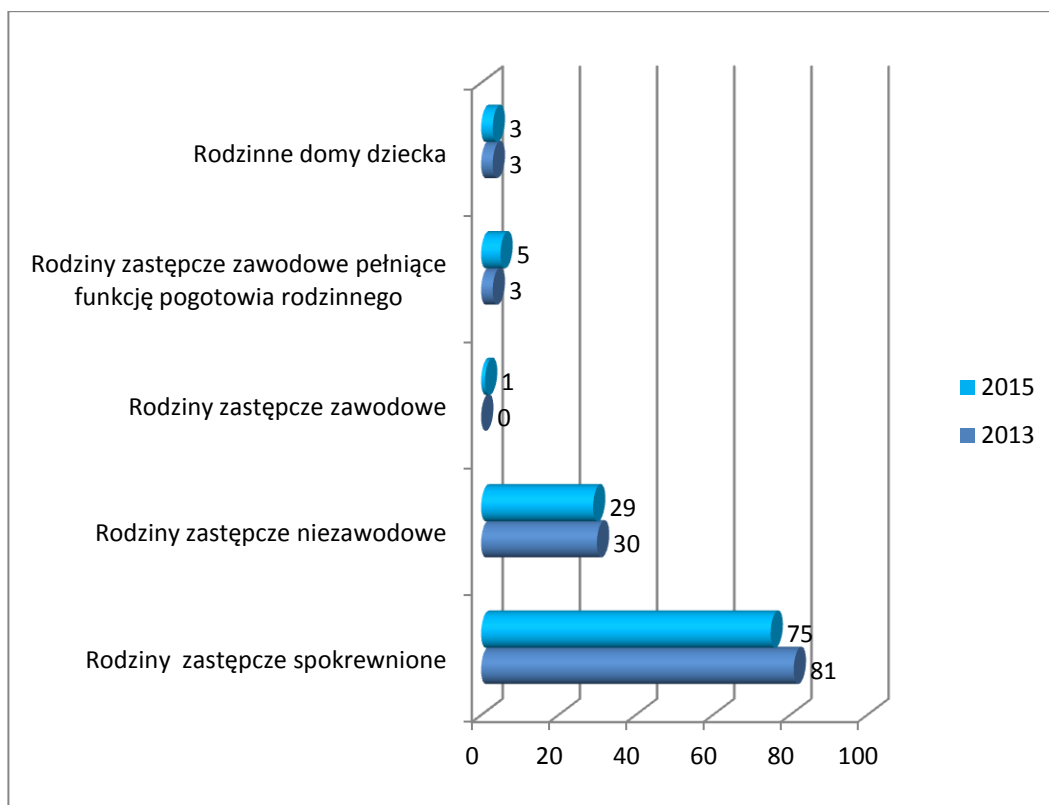
W sytuacji gdy dziecko pozbawione zostało opieki rodzicielskiej, należy mu zapewnić opiekę w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015r., poz. 332), System Pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a. spokrewniona
 - b. niezawodowa
 - c. zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna
- 2) rodzinny dom dziecka

Na terenie powiatu chrzanowskiego funkcjonowało w 2013 roku 81 rodzin zastępczych spokrewnionych a w 2015 roku ich liczba zmniejszyła się do 75. Łączna liczba rodzin zastępczych niezawodowych wynosiła w 2013 roku 30 a w 2015 roku 29. Na terenie powiatu w 2015 roku funkcjonowała również 1 rodzina zastępcza zawodowa, 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 3 rodzinne domy dziecka.

Wykres 9. Liczba rodzin zastępczych w powiecie chrzanowskim w latach 2013 i 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie powiatu to 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym: 1 typu socjalizacyjnego i 2 typu rodzinnego.

1. Dom Dziecka im. Bł. Edmunda Hłonda w Libiążu, Dom Dziecka im. Św. Jana Pawła II w Chrzanowie – placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego. Od 2005 roku na terenie Powiatu Chrzanowskiego funkcjonuje Rodzinna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Libiążu, której prowadzenie Powiat Chrzanowski zlecił Zgromadzeniu Sióstr Służebniczek NMP NP Prowincji Krakowskiej. W ciągu 2015 roku przebywało łącznie 11 dzieci. W ciągu roku w Placówce umieszczono 5 dzieci. Z placówki odeszło 2 dzieci – adopcja, 1 małoletnie uzyskało 19 lat, 1 dziecko zostało przeniesione do zawodowej rodziny zastępczej no charakterze pogotowia rodzinnego. Stan na dzień 31.12.2015 – 7 dzieci.

Od 2012 roku w Chrzanowie uruchomiono drugą placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP NP. Prowincji Krakowskiej. W ciągu 2015 roku przebywało łącznie 10 dzieci.

Umieszczonych w ciągu roku była 4 dzieci. Z placówki 1 dziecko zostało przekazane pod opiekę rodziny adopcyjnej. Stan na dzień 31.12.2015 roku – 9 dzieci.

2. Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie – placówka opiekuńczo- wychowawcza typu socjalizacyjnego.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie funkcjonuje od 2010 roku. W okresie od 01.01.2015 roku do 31.12.2015 roku przebywało w nim 30 dzieci: 1 dziecko zostało przeniesione z zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, 3 dzieci zostało umieszczonych ze środowiska. W ciągu roku odeszło z POWDiR 4 dzieci, w tym 3: 3 pełnoletnich wychowanków usamodzielniało się, 1 małaletnia uzyskała zgodę Sądu na małżeństwo. Stan na dzień 31.12.2015 – 26 dzieci.

W ciągu roku 2015 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wszystkich typów poza Powiatem Chrzanowskim przebywało łącznie 36 dzieci.

Ze względu na czas przebywania dzieci w pieczy zastępczej w 2015 roku , najwięcej dzieci umieszczonych w rodzinach spokrewnionych przebywało przez okres powyżej 3 lat (66 dzieci tj. 69,5%). Również największy udział dzieci przebywających w rodzinach zastępczych niezawodowych przebywało przez okres powyżej 3 lat tj. 24,2%. Dokładne dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej na terenie powiatu chrzanowskiego wg czasu w 2015 roku

	Razem		do 3 miesięcy		od 3 do 6 miesięcy		od 6 do 12 miesięcy		od 1 do 2 lat		od 2 do 3 lat		powyżej 3 lat	
	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%
Rodziny zastępcze spokrewnione	95	5,3	5	5,3	3	3,2	5	5,3	4	4,2	12	12,6	66	69,5
Rodziny zastępcze niezawodowe	35	2,9	1	2,9	0	0,0	0	0,0	3	8,6	8	22,9	23	65,7
Rodziny zastępcze zawodowe	15	40,0	6	40,0	3	20,0	1	6,7	5	33,3	0	0,0	0	0,0
Rodzinne domy dziecka	23	8,7	2	8,7	2	8,7	2	8,7	1	4,3	6	26,1	10	43,5
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	54	1,9	1	1,9	4	7,4	9	16,7	3	5,6	17	31,5	20	37,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

W 2013 roku 45,4% dzieci umieszczonych w pieczy było w wieku 7-13 lat, a 35,2% w wieku 14-17 lat. Z kolei w 2015 roku 41,1% było w wieku 14-17 lat a 35,8% w wieku 7-13 lat.

Tabela 31. Wiek dzieci przebywających w pieczy zastępczej w powiecie chrzanowskim w latach 2013 i 2015

wiek	2013 rok		2015 rok	
	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%
poniżej 1 roku	0	0,0	1	1,1
od 1 roku do 3 lat	1	0,9	3	3,2
4-6 lat	10	9,3	6	6,3
7-13 lat	49	45,4	34	35,8
14-17 lat	38	35,2	39	41,1
18-24 lat	10	9,3	12	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Najczęstszym powodem umieszczenia tych dzieci w pieczy zastępczej była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, tj. 44,5% dzieci w 2013 roku i 40,0% w 2015 roku. Również częstym powodem było uzależnienie rodziców od alkoholu, co stanowiło 32,7% w 2013 roku i 38,9% w 2015 roku.

Tabela 32. Przyczyna przebywania dzieci w pieczy zastępczej w powiecie chrzanowskim w latach 2013 i 2015

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej z tego na skutek:	2013 rok		2015 rok	
	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%
Sieroctwa	1	0,9	1	1,1
Pólsieroctwa	11	10,0	13	13,7
Uzależnienia rodziców od alkoholu	36	32,7	37	38,9
Przemocy w rodzinie	4	3,6	4	4,2
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	49	44,5	38	40,0
Niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	0	0,0	0	0,0
Długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	4	3,6	1	1,1
Pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	4	3,6	0	0,0
Inne	1	0,9	1	1,1
Małoletnie matki	0	0,0	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

W ramach wspierania osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze, w powiecie chrzanowskim

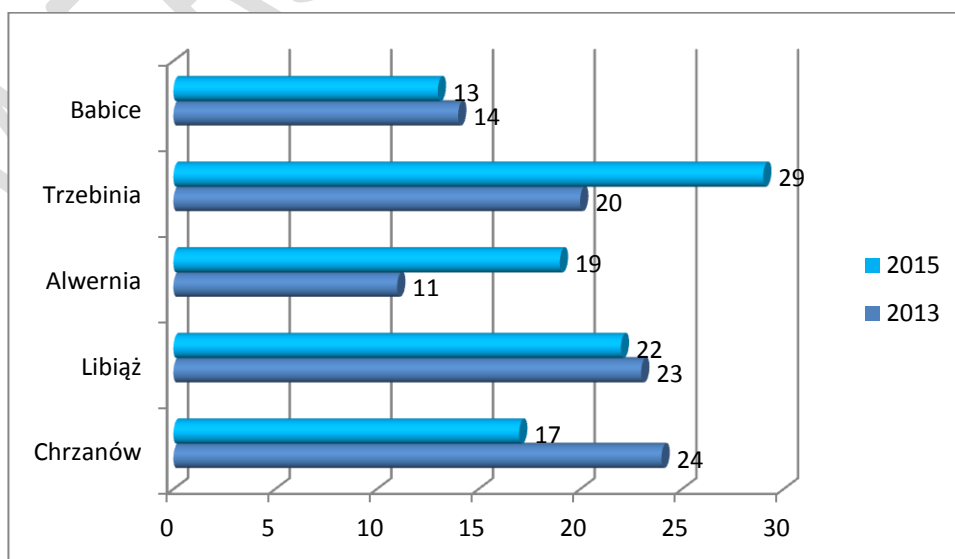
organizowany jest proces usamodzielniania tych osób. Udzielana jest również pomoc pieniężna na usamodzielnienie, na zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki. Jest to szansa dla osób, które są w trudnej sytuacji życiowej, ale starają się współpracować z instytucją pomocy społecznej w kwestii swojego usamodzielnienia i stopniowo rozwiązywać problemy wiążące się z uzyskaniem samodzielności. Warunkiem uzyskania pomocy jest posiadania zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielniania oraz złożenie wniosku. W 2015 roku programem usamodzielniania było objętych (łącznie) 76 osób (63 osoby w 2013 roku). W 2015 roku zawarto nowych programów usamodzielniania z 14 osobami.

W latach 2013 i 2015 udzielono pomocy dla pełnoletnich osób opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej, łącznie dla 45 osób w 2013 roku i 43 osób w 2015 roku.

W 2015 roku 32 osoby skorzystały z pomocy na kontynuowanie nauki. Udzielono 3 osobom pomocy finansowej na usamodzielnienie (pomoc jednorazowa). Pomoc rzeczową na zagospodarowanie przyznano 4 osobom.

Wg danych z oceny zasobów ośrodków pomocy społecznej w 2013 roku, łączna liczba rodzin objęta pracą asystentów rodziny wynosiła 92, w tym 24 w Gminie Chrzanów, 23 w Gminie Libiąż, 20 w Gminie Trzebinia, 14 w Gminie Babice i 11 w Gminie Alwernia. Łączna liczba rodzin nimi objętych wynosiła 100, z czego najwięcej rodzin objęli pomocą asystenci funkcjonujący w pomocy społecznej w Gminie Trzebinia (29 rodzin).

Wykres 10. Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny w powiecie chrzanowskim w latach 2013 i 2015 wg gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Mieszkanie chronione.

W 2015 roku w mieszkaniu chronionym mieszczącym się w Chrzanowie, zamieszkiwały 2 osoby. Od czerwca 2011 roku funkcjonuje 2 mieszkanie chronione, pochodzące z zasobów starostwa Powiatowego w Chrzanowie. Mieszkanie zostało w pełni wyposażone ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, z projektu „Z pomocą rodzinie”. Od 2014 roku lokal zajmuje usamodzielniany wychowanek kontynuujący ścieżkę edukacyjną.

WERSJA ROBOCZA

8. Zjawiska i problemy w pomocy społecznej

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład powiatu chrzanowskiego wykonuje 5 ośrodków pomocy społecznej tj.: Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebini, Ośrodek Pomocy Społecznej w Babicach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni.

Do zadań ośrodków pomocy społecznej należy udzielanie pomocy osobom, rodzinom i grupom społecznym, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej.

Do pomocy osobom/rodzinom wymagającym wsparcia społecznego w rozwiązywaniu ich problemów Ustawodawca (Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku) upoważnił ośrodki pomocy społecznej oraz określił zadania tych ośrodków względem mieszkańców, których należy wesprzeć świadczeniami socjalnymi oraz pracą socjalną. Osoby/rodziny ubiegające się o świadczenia z pomocy społecznej, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku w postaci pomocy finansowej) powinny spełniać warunki określone w Ustawie o pomocy społecznej. Mowa tu o narzuconym przez Ustawodawcę kryterium dochodowym na osobę w gospodarstwie domowym w rozumieniu ustawy oraz kryterium dochodowym na osobę samotnie prowadzącą gospodarstwo domowe. Ustawodawca określił również inne przesłanki, które uprawniają do korzystania z systemu pomocy społecznej – zostały wskazane przyczyny przyznania pomocy. Innymi słowy, Ustawodawca określił problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych.

Zgodnie z art. 7 Ustawy o pomocy społecznej udzielana jest pomoc osobom/rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) (uchylony) 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; 12) trudności

w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Poniższe dane pochodzą ze sprawozdań MPiPS ośrodków pomocy społecznej w powiecie chrzanowskim. Zagadnienie dotyczące problemów społecznych, wiąże się z uwagą metodologiczną, iż udział procentowy rodzin, wyliczany był na podstawie danych dotyczących liczby rodzin z danym problemem w stosunku do ogółu rodzin korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej w danej gminie. Należy pamiętać, iż w danej rodzinie może występować kilka problemów społecznych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej w poszczególnych gminach była zróżnicowana. Najwięcej rodzin wymagających wsparcia obsługiwał w latach 2013-2015 OPS w Chrzanowie – w 2013 roku 1694 rodziny (42,2%), a w 2015 roku 1616 rodzin (43,4%). Widać wyraźnie, iż liczba rodzin w badanym okresie zmniejszyła się. Drugim ośrodkiem, pod względem liczby korzystających rodzin w powiecie był OPS w Trzebini. Liczba rodzin korzystających z pomocy wynosiła w 2013 roku 950 (23,7%), a w 2015 roku 913 (24,5%). W Gminie Libiąż liczba rodzin, które korzystały z ośrodka pomocy społecznej wyniosła w 2013 roku 826 (20,6%), a w 2015 roku 690 (18,5%). Na czwartym miejscu znalazł się MOPS Alwernia, z liczbą rodzin 318 (7,9%) w 2013 roku oraz 229 (6,1%) w 2015 roku. Na piątym miejscu zakwalifikowano OPS Babice. Liczba omawianych rodzin wyniosła 226 (5,6%) w 2013 roku i 279 (7,5%) w 2015 roku. Nastąpił tu więc wzrost liczby rodzin oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w powiecie.

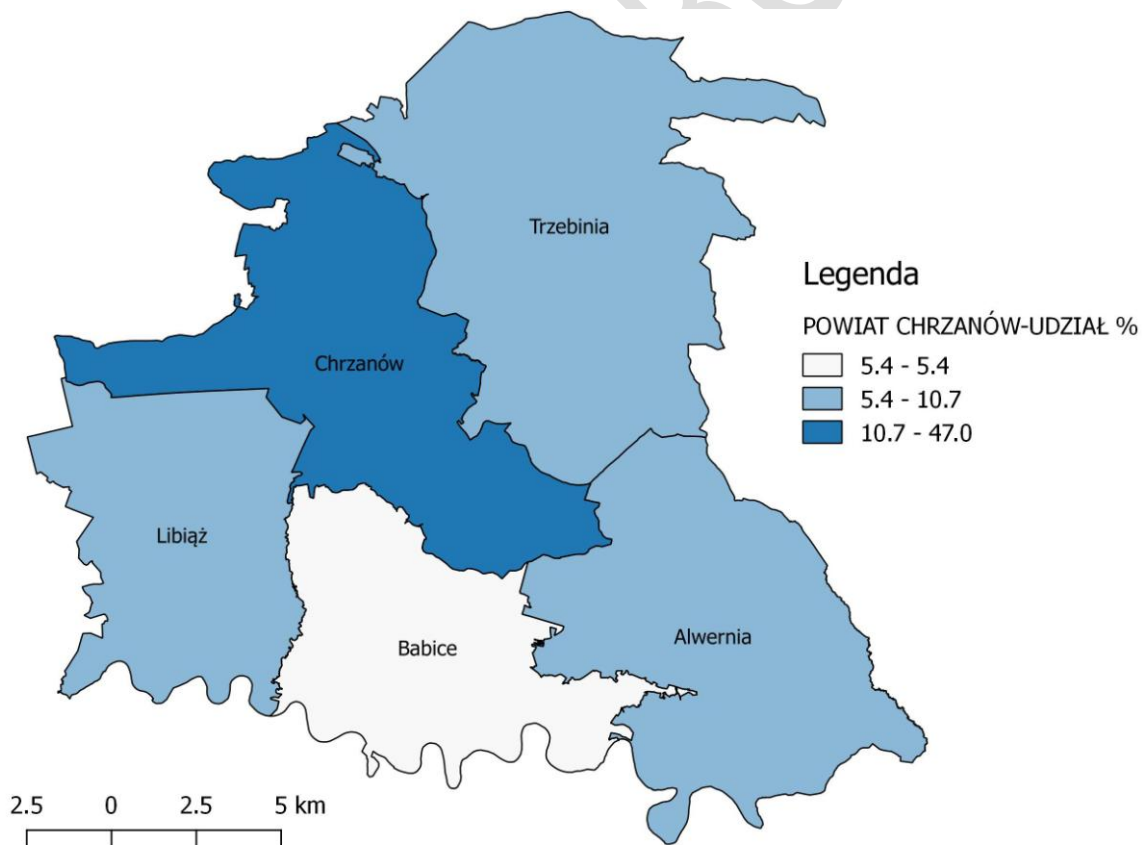
Dokonana analiza dynamiki udziału procentowego osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej w latach 2013-2015 pokazała, że spadek tego udziału dokonał się w Gminach: Alwernia (o 1,8 punktów procentowych) i Libiąż (o 2,1 punktów procentowych). Wzrost udziału dokonał się w pozostałych gminach, największy w Gminie Babice (o 1,9 punktów procentowych) i Gminie Chrzanów (o 1,2 punktów procentowych). Łączna liczba rodzin objęta wsparciem pomocy społecznej w powiecie chrzanowskim wynosiła w 2013 roku 4014 rodzin i w 2015 roku zmniejszyła się do 3727 rodzin.

Tabela 33. Liczba rodzin ogółem objętych pomocą społeczną w ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	1694	42,2	1616	43,4
Alwernia	318	7,9	229	6,1
Trzebinia	950	23,7	913	24,5
Babice	226	5,6	279	7,5
Libiąż	826	20,6	690	18,5
RAZEM POWIAT	4014	100	3727	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Mapa 7. Udział procentowy rodzin objętych pomocą społeczną na terenie powiatu chrzanowskiego (2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

W ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, liczba rodzin z dziećmi wynosiła w 2013 roku 1278, co stanowiło 31,8% ogółu rodzin. W 2015 roku liczba rodzin z dziećmi zmniejszyła się do 1102 rodzin, stanowiąc 29,6% ogółu rodzin. W 2013 roku 47,6% rodzin z dziećmi to mieszkańcy Gminy Chrzanów a 30,1% Gminy Trzebinia. Zaobserwowano wzrost udziału procentowego rodzin z dziećmi z Gminy Alwernia (z 5,9% do 8,3%) i Babice (z 3,6% do 5,4%).

Tabela 34. Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	608	47,6	518	47,0
Alwernia	76	5,9	92	8,3
Trzebinia	385	30,1	315	28,6
Babice	46	3,6	59	5,4
Libiąż	163	12,8	118	10,7
RAZEM POWIAT	1278	100	1102	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Kolejną cechą, która została poddana analizie statystyczno-socjologicznej jest skład gospodarstwa domowego, uznawany za jeden z zasadniczych determinantów sytuacji życiowej dziecka. W tym przypadku szczególną uwagę zwrócono na to, czy rodzina jest pełna, czy niepełna podkreślając znaczenie socjalizacji do ról rodzinnych (ojca, matki). Łączna liczba rodzin niepełnych w powiecie chrzanowskim wynosiła 588 w 2013 roku, co stanowiło 14,6% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2015 roku analizowana grupa zwiększyła się do 512 rodzin, stanowiąc 13,7% ogółu. W podziale na miejsce zamieszkania tych rodzin, największa ich liczba mieszkała w Gminie Chrzanów, stanowiąc 47,1% w 2013 roku i 46,9% w 2015 roku.

Tabela 35. Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą społeczną w ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	277	47,1	240	46,9
Alwernia	18	3,1	26	5,1
Trzebinia	127	21,6	114	22,3
Babice	30	5,1	31	6,1

Libiąż	136	23,1	101	19,7
RAZEM POWIAT	588	100	512	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Problemy społeczne.

Kolejnym elementem przeprowadzonej diagnozy jest próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców powiatu chrzanowskiego. Dokonana analiza problemów społecznych polegała na opisie głównych dysfunkcji rodzin korzystających z pomocy społecznej w podziale na miejsce zamieszkania tych rodzin w gminach powiatu chrzanowskiego w latach 2013-2015. Zaprezentowana poniżej tabela, zawiera wybrane problemy społeczne i udział rodzin borykających się z danym problemem, w stosunku do ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. Poniższa tabela będzie stanowić odnośnik do wszystkich opisanych (wybranych) problemów społecznych.

Tabela 36. Liczba oraz udział procentowy rodzin korzystających z pomocy społecznej wg wybranych problemów społecznych w ogólnej liczbie rodzin korzystających z ośrodków pomocy społecznej (2013 i 2015)

	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
UBÓSTWO	2375	59,2	2169	58,2
BEZDOMNOŚĆ	157	3,9	168	4,5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	465	11,6	385	10,3
BEZROBOCIE	2066	51,5	1769	47,5
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	1397	34,8	1440	38,6
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	1927	48,0	1938	52,0
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	1456	36,3	1588	42,6
PRZEMOC	55	1,4	89	2,4
ALKOHOLIZM	381	9,5	301	8,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Ubóstwo.

Kwestia ubóstwa – jego zasięgu, przyczyn, konsekwencji i sposobów przeciwdziałania – jest jednym z najpoważniejszych wyzwań rozwojowych współczesnego świata. Ustawa o pomocy społecznej definiuje ten termin jako nieosiągnięcie określonego

kryterium dochodowego, co oznacza w praktyce biedę i brak możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb. Niewątpliwie, jest to również jedna z podstawowych przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną dla rodzin.

Łączna liczba rodzin które otrzymały pomoc z tego tytułu w powiecie chrzanowskim wynosiła w 2013 roku 2375 stanowiąc 59,2% ogółu rodzin, a w 2015 roku liczba ich wynosiła 2169 (58,2%). Widać więc na obszarze powiatu wysoką liczbę ubogich rodzin. Gminą, o największej liczbie rodzin ubogich był Chrzanów. Połowa rodzin objętych pomocą społeczną z terenu powiatu to mieszkańcy właśnie tej gminy, a ¼ Gminy Trzebinia.

Tabela 37. Liczba rodzin oraz udział procentowy rodzin, w których występuje problem ubóstwa. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	UBÓSTWO			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	1192	50,2	1032	47,6
Alwernia	123	5,2	120	5,5
Trzebinia	614	25,9	612	28,2
Babice	157	6,6	164	7,6
Libiąż	289	12,2	241	11,1
RAZEM POWIAT	2375	100,0	2169	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Bezdomność.

Bezdomność to skrajny przejaw wykluczenia społecznego. Związana jest z wieloma występującymi równocześnie przyczynami takimi jak utrata pracy, utrata mieszkania, przemoc, uzależnienia czy rozpad rodziny. Może to również być świadomy wybór innego sposobu życia lub braku zgody na obowiązujący system wartości.

Na terenie powiatu chrzanowskiego funkcjonuje noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, skierowana do osób bezdomnych z terenu Gmin: Chrzanów, Trzebinia, Libiąż. Bezdomni mogą tu skorzystać nie tylko z noclegu, lecz również posiadają dostęp do węzła sanitarnego, kuchni a także są objęci pracą socjalną.

Ogólna liczba osób, które uzyskały pomoc z tytułu bezdomności, wynosiła w 2013 roku 157 a w 2015 roku 168. Problem ten więc narasta z roku na rok. 65% osób

bezdolnych z terenu powiatu zgłosiło się o pomoc do ośrodka pomocy społecznej w Chrzanowie. Zaobserwowano również wzrost bezdolnych zgłaszających się do Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebini, Babic i Alwerni.

Potrzeba ochrony macierzyństwa.

Jest to zagadnienie niedookreślone, bowiem nie ma jednoznacznej definicji jak i unormowań prawnych. Ustawa o pomocy społecznej wskazuje na potrzebę ochrony macierzyństwa, jako jeden z powodów przyznania takiej pomocy, czyli pomoc ta de facto jest kierowana do kobiet posiadających dzieci. Z tego tytułu rodziny otrzymują świadczenia takie jak zasiłek rodzinny plus dodatki (np. z tytułu urodzenia dziecka czy samotnego wychowywania dziecka) lub świadczenia pielęgnacyjne z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.⁸

Z tytułu potrzeby macierzyństwa w powiecie chrzanowskim o pomoc społeczną zwracało się łącznie 465 rodzin (11,6%) w 2013 roku, 385 rodzin (10,3%) w 2015 roku. Najwięcej rodzin, korzystających z pomocy społecznej zgłaszało się do Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebini (40,4% w 2013 roku i 37,7% w 2015 roku).

Tabela 38. Liczba rodzin oraz udział procentowy rodzin, w których występuje potrzeba ochrony macierzyństwa. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	143	30,8	130	33,8
Alwernia	35	7,5	34	8,8
Trzebinia	188	40,4	145	37,7
Babice	9	1,9	22	5,7
Libiąż	90	19,4	54	14,0
RAZEM POWIAT	465	100,0	385	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Bezrobocie.

Bezrobocie to problem społeczny, który należy uznać za systemowy. Przenosi się on na wszystkie sfery życia społecznego i rodzinnego. U bezrobotnego, zwłaszcza

⁸ „Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym”, Stanisław Nitecki, 2008, wyd. Oficyna

u długotrwale bezrobotnego obniża się poczucie własnej wartości, zmniejsza się motywacja do działania w tym do poszukiwania pracy oraz wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wpływa także na stan zdrowia psychicznego takiej osoby. Bezrobocie w rodzinie powoduje zmniejszenie dochodów członków rodziny co powoduje, że problem ten występuje zazwyczaj łącznie z ubóstwem.

Wg danych, łączna liczba rodzin, które otrzymały pomoc z ośrodków pomocy społecznej w powiecie chrzanowskim z tytułu bezrobocia wynosiła w 2013 roku 2066 rodzin, a w 2015 roku zmniejszyła się do 1769 rodzin. W pierwszym roku badania w co drugiej rodzinie wystąpił ten problem (51,5%).

Tabela 39. Udział procentowy rodzin, w których występuje problem bezrobocia.

Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	BEZROBOCIE			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	992	48,0	829	46,9
Alwernia	103	5,0	92	5,2
Trzebinia	532	25,8	503	28,4
Babice	113	5,5	126	7,1
Libiąż	326	15,8	219	12,4
RAZEM POWIAT	2066	100,0	1769	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Niepelnosprawność.

Niepelnosprawność w niniejszej analizie jest rozumiana jako przyczyna ubiegania się o pomoc społeczną, bowiem istnieje wiele definicji niepełnosprawności w nauce i prawie. Poniższy tekst opiera się na danych zastanych, jakimi dysponują ośrodki pomocy społecznej MPiPS, wykazujące rodziny, w których występują osoby niepełnosprawne starające się o pomoc społeczną.

Liczba rodzin, w których występował problem niepełnosprawności, łącznie w powiecie chrzanowskim w czasookresie 2013 i 2015 wynosiła ponad 1300 rodzin (34,8% w 2013 roku i 38,6% w 2015 roku), z tendencją rosnącą. Najwięcej rodzin ubiegających się o pomoc społeczną z tego tytułu pochodziło z Gminy Chrzanów (45,3% w 2013 roku i 45,2% w 2015 roku).

Tabela 40. Udział procentowy rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ			
	2013		2015	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	633	45,3	651	45,2
Alwernia	48	3,4	57	4,0
Trzebinia	385	27,6	380	26,4
Babice	66	4,7	80	5,6
Libiąż	265	19,0	272	18,9
RAZEM POWIAT	1397	100,0	1440	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Długotrwała lub ciężka choroba.

Istotnym powodem korzystania ze świadczeń ośrodków pomocy społecznej jest również długotrwała choroba, określana z medycznego punktu widzenia jako choroba przewlekła. Natężenia występowania tego problemu społecznego było również wysokie w powiecie chrzanowskim, a jego skutki są dużo trudniejsze do wyeliminowania (niż np. bezrobocie), ponieważ w znacznie mniejszym stopniu zależą od samej osoby, a ponadto wymagają znacznych nakładów finansowych przez dłuższy czas. W wielu przypadkach długotrwała choroba utrzymuje się latami i kończy się zaliczeniem osoby do stopnia niepełnosprawności przez organy do tego uprawnione.

W powiecie chrzanowskim, łączna liczba rodzin, które są beneficjentami ośrodków pomocy społecznej i korzystają z pomocy z tego tytułu wynosiła 1927 rodzin (48,0%) w 2013 roku i 1938 rodzin (52,0%) w 2015 roku. Największy odsetek rodzin ubiegających się o pomoc społeczną z tego tytułu to mieszkańcy Gminy Chrzanów (połowa beneficjentów OPS).

Tabela 41. Udział procentowy rodzin w których występuje problem długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	DŁUGOTRWAŁA CHOROBA			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	1003	52,0	994	51,3
Alwernia	58	3,0	74	3,8
Trzebinia	484	25,1	463	23,9
Babice	85	4,4	106	5,5
Libiąż	297	15,4	301	15,5
RAZEM POWIAT	1927	100,0	1938	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (ogółem).

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodzin, wiąże się z innymi problemami społecznymi. Jest to zatem niejako skutek uzależnień, przemocy w rodzinie, niepełnosprawności któregoś z członków rodziny bądź też może być przyczyną niedojrzałości emocjonalnej, problemów wychowawczych czy konfliktów i trudności adaptacyjnych. Ważnym zagadnieniem staje się w tej sytuacji opieka nad dziećmi, w czasie rozwiązywania tych problemów. Bezradność ta bowiem, często jest skutkiem odbierania dzieci z rodzin biologicznych i umieszczania ich w formach rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba rodzin, w których występował problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie wynosiła 1456 (36,3%) w 2013 roku oraz 1588 rodzin (42,6%) w 2015 roku. Dokonana analiza danych wykazała zwiększanie się udziału procentowego owego problemu społecznego na terenie powiatu w badanych latach. Ze względu na rozmieszczenie mieszkańców poszczególnych gmin, których dotyczył ten problem, największy udział rodzin przypadł dla Gminy Chrzanów tj. 49,4% w 2013 roku i 48,7% w 2015 roku.

Tabela 42. Udział procentowy rodzin w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH (OGÓLEM)			
	2013		2015	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	719	49,4	773	48,7
Alwernia	45	3,1	45	2,8
Trzebinia	397	27,3	552	34,8
Babice	41	2,8	45	2,8
Libiąż	254	17,4	173	10,9
RAZEM POWIAT	1456	100,0	1588	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Przemoc w rodzinie i alkoholizm.

Problem przemocy w rodzinie jest wyjątkowo trudny, ponieważ u jego podstaw leży więź rodzinna oraz wartości, którymi rodzina się kieruje. Ważna jest tu zatem pomoc psychologiczna dla tych rodzin, profilaktyka i terapia rodziny oraz edukacja, która powinna być skierowana nie tylko do służb przeciwdziałających zjawisku przemocy ale również do społeczeństwa – promocja instytucji i organów zajmujących się zawodowo tym zjawiskiem. Jednym z czynników powodujących przemoc w rodzinie są uzależnienia - głównie od alkoholu.

Liczba rodzin, w których występował problem przemocy domowej w powiecie wynosiła 55 w 2013 roku i uległa zwiększeniu do 89 w 2015 roku. Odsetek tych rodzin w całym powiecie był największy w Gminie Chrzanów (tendencja rosnąca) i w Gminie Trzebinia (tendencja rosnąca).

Problem alkoholowy nie zawsze jest widoczny, często pozostaje w sferze domniemania pracownika socjalnego, jest trudny do zdiagnozowania. Rodzina również niechętnie przyznaje się do występowania problemu uzależnienia jednego z jej członków.

Z powodu występującego alkoholizmu, łącznie 381 rodzin z terenu powiatu ubiegało się w 2013 roku o pomoc, a w 2015 roku liczba tych rodzin zmniejszyła się do 301.

Tabela 43. Udział procentowy rodzin w których występuje problem przemocy w rodzinie. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	PRZEMOC			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	29	52,7	50	56,2
Alwernia	2	3,6	3	3,4
Trzebinia	14	25,5	31	34,8
Babice	1	1,8	0	0,0
Libiąż	9	16,4	5	5,6
RAZEM POWIAT	55	100,0	89	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Tabela 44. Udział procentowy rodzin w których występuje problem alkoholizmu. Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	ALKOHOLIZM			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	216	56,7	184	61,1
Alwernia	33	8,7	22	7,3
Trzebinia	65	17,1	36	12,0
Babice	10	2,6	17	5,6
Libiąż	57	15,0	42	14,0
RAZEM POWIAT	381	100,0	301	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Inne przyczyny ubiegania się o pomoc.

Analiza przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną w ośrodkach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie powiatu chrzanowskiego wykazała w dalszej kolejności takie przyczyny jak: narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa i klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Aktywne formy pracy socjalnej.

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, a także rozwinięcie lub wzmocnienie aktywności

i samodzielności życiowej. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

W powiecie chrzanowskim w 2013 roku zawarto łącznie 591 kontraktów, a łączna liczba osób nimi objętych wynosiła 754. Najwięcej kontraktów zostało zawartych w OPS w Chrzanowie (298 kontraktów), a łączna liczba osób nimi objęta, stanowiła ponad 60% wszystkich osób objętych kontraktami w powiecie. W 2015 roku łączna liczba zawartych kontaktów na terenie powiatu wyniosła 461, a liczba osób nimi objęta 492.

Tabela 45. Aktywne formy pracy socjalnej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie chrzanowskim (2015)

	AKTYWNE FORMY PRACY SOCJALNEJ					
	2013 rok			2015 rok		
	LICZBA KONTRAKTÓW	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH KONTRAKTAMI	%	LICZBA KONTRAKTÓW	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH KONTRAKTAMI	%
Chrzanów	298	459	60,9	215	246	50,0
Alwernia	49	49	6,5	44	44	8,9
Trzebinia	131	131	17,4	109	109	22,2
Babice	17	17	2,3	24	24	4,9
Libiąż	96	98	13,0	69	69	14,0
RAZEM POWIAT	591	754	100	461	492	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Liczba rodzin objęta pracą socjalną w powiecie chrzanowskim w 2013 roku wyniosła 2902 rodzin, a w 2015 roku zwiększyła się do 3282 rodzin.

Tabela 46. Liczba rodzin, u których prowadzona była praca socjalna w gminach powiatu chrzanowskiego (2015)

	PRACA SOCJALNA			
	2013 rok		2015 rok	
	LICZBA RODZIN	%	LICZBA RODZIN	%
Chrzanów	1474	50,8	1616	49,2
Alwernia	188	6,5	229	7,0
Trzebinia	444	15,3	573	17,5
Babice	198	6,8	254	7,7
Libiąż	598	20,6	610	18,6
RAZEM POWIAT	2902	100	3282	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MPiPS

Program Państwa w zakresie dożywiania.

O skali zagrożenia wykluczeniem społecznym świadczy także liczba dzieci i młodzieży objętych programem „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”. Pomoc w dożywianiu skierowana jest w szczególności do: dzieci do siódmego roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Łączna liczba rodzin objęta w/w programem w całym powiecie chrzanowskim wynosiła w 2013 roku 3072 osób, a w 2015 roku zmniejszyła się do 2857 osób. Z ogółu osób korzystających z posiłku w ramach programu, 520 dzieci z terenu powiatu w wieku do 7 roku życia zostało objętych tą formą wsparcia w 2013 roku i ich liczba zmniejszyła się do 434 dzieci w 2015 roku. Zmniejszyła się również liczba uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej korzystająca z programu, gdyż w 2013 roku było objętych 1003 uczniów, a w 2015 roku 863 uczniów. Poniżej zostały przedstawione dane, obrazujące liczbę dzieci korzystających z posiłku wg poszczególnych gmin powiatu.

Tabela 47. Liczba rodzin / osób objęta programem Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania w powiecie chrzanowskim (2013 i 2015)

	DOŻYWIANIE 2013 rok					
	Rzeczywista liczba rodzin objęta programem		liczba osób korzystająca z posiłku			
	RAZEM	%	ogółem	dzieci do 7 r.ż	%	uczniowie
Chrzanów	1533	49,9	839	155	29,8	509
Alwernia	194	6,3	99	37	7,1	62
Trzebinia	643	20,9	433	173	33,3	250
Babice	234	7,6	67	26	5,0	43
Libiąż	468	15,2	210	129	24,8	139
RAZEM POWIAT	3072	100,0		520	100,0	1003
	DOŻYWIANIE 2015 rok					
	Rzeczywista liczba rodzin objęta programem		liczba osób korzystająca z posiłku			
	RAZEM	%	ogółem	dzieci do 7 r.ż	%	uczniowie
Chrzanów	1299	45,5	767	147	33,9	425
Alwernia	231	8,1	117	29	6,7	88
Trzebinia	611	21,4	386	117	27,0	288
Babice	291	10,2	85	25	5,8	62
Libiąż	425	14,9	179	116	26,7	
RAZEM POWIAT	2857	100,0	1534	434	100,0	863

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPiPS

9. Przemoc w rodzinie

Definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, posiada brzmienie: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Zjawisko przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest zarówno w aspekcie prawnym, psychologicznym jak i społecznym.

Powiat chrzanowski realizuje zadania własne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, do których należą: opracowanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy, opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym, opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy.

W 2014 roku Uchwałą Rady Powiatu Chrzanowskiego przyjęto Powiatowy Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2014-2020. Naczelnym celem programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie jest redukcja zachowań agresywnych u jego uczestników, kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec kobiet, oraz odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe. Opracowano również Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, a także Powiatowy Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie.

Poniższa diagnoza zjawiska przemocy w powiecie chrzanowskim została oparta na badaniu źródeł: sprawozdania z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (MPiPS), sprawozdania dotyczącego Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie za 2015 rok oraz dokumentów wewnętrznych PCPR.

Na terenie powiatu chrzanowskiego najważniejszymi jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Chrzanowie. W POIK

prowadzone są formy pomocy, do których należą: porady telefoniczne, bezpośredni kontakt z klientem, zapewnienie schronienia, natychmiastowa pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne, poradnictwo socjalne, terapia indywidualna, grupy wsparcia, mediacje, poradnictwo rodzinne, poradnictwo wychowawcze i asystentura rodziny, poradnictwo pedagogiczne.

Wg danych ze sprawozdania POIK, z pomocy tej placówki w 2015 roku skorzystało ponad 1000 osób. Udzielono prawie 5000 porad. Dokładne dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 48. Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa w ramach działania POIK w powiecie chrzanowskim w 2015 roku

Forma poradnictwa	Liczba udzielonych porad/świadczeń	Liczba osób korzystających
Porady telefoniczne	102	45
Bezpośredni kontakt z klientem	1 673	373
Zapewnienie schronienia	1 429	36
Natychmiastowa pomoc psychologiczna	455	148
Poradnictwo prawne	112	94
Poradnictwo socjalne	4	4
Terapia indywidualna	255	20
Grupy wsparcia	35	50
Grupy terapeutyczne	0	0
Mediacje	20	8
Poradnictwo rodzinne	113	28
Poradnictwo wychowawcze i asystentura rodziny	7	5
Poradnictwo pedagogiczne	707	211
Razem	4912	1022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Wg sprawozdania z działalności POIK, głównymi powodami korzystania z pomocy tej instytucji były problemy rodzinne (27,0% osób), trudności wychowawcze (19,0%), przemoc w rodzinie (12,2%) oraz inne wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 49. Liczba osób objętych pomocą wg powodów korzystania z POIK w powiecie chrzanowskim w 2015 roku

Problem	Liczba osób korzystających z pomocy
Traumatyczne/urazowe zdarzenie (katastrofa, gwałt, napad, wypadek, itp.)	7
Gwałtowna, niekorzystna zmiana życiowa (utrata pracy, zdrada partnera, zagrożenie chorobą, itp.)	3
Strata bliskiej osoby/żałoba	8

Trudności z związku małżeńskim/partnerskim	23
Trudności wychowawcze	78
Skłonności/próby samobójcze	12
Zaburzenia psychiczne	8
Uzależnienia	26
Przemoc w rodzinie	50
Przemoc i agresja poza rodziną	9
problemy rodzinne	111
problemy emocjonalne	30
kryzys wieku adolescencji	12
Inne (np. problemy mieszkaniowe, prawne)	34
Razem	411

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” uregulowany został sposób postępowania służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Wg danych z KPP Chrzanów łączna liczba wypełnionych formularzy NK wynosiła 282, w tym 45,0% na terenie Gminy Chrzanów.

Tabela 50. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” przez funkcjonariuszy KPP w Chrzanowie w 2015 roku

Jednostka	Liczba	%
Chrzanów	127	45,0
Trzebinia	86	30,5
Libiąż	48	17,0
Alwernia i Babice	21	7,4
Razem	282	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Policja udostępniła również dane określające liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są ofiarami przemocy w rodzinie (wg danych procedury NK). Łączna liczba tych osób w powiecie wynosiła 465, z czego najwięcej pochodziło z terenu Gminy Chrzanów (42,4%). Natomiast liczba osób wobec których istnieje podejrzenie że dopuszczają się przemocy wynosiła 284. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 51. Przemoc w rodzinie wg Komendy Powiatowej Policji w powiecie chrzanowskim w 2015 roku

Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że są ofiarami przemocy w rodzinie wg danych procedury NK			Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że dopuszczają się przemocy wg danych procedury NK		
Jednostka	Liczba	%	Jednostka	Liczba	%
Chrzanów	197	42,4	Chrzanów	128	45,1
Trzebinia	160	34,4	Trzebinia	86	30,3
Libiąż	69	14,8	Libiąż	49	17,3
Alwernia i Babice	39	8,4	Alwernia i Babice	21	7,4
Razem	465	100,0		284	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Wg danych ze sprawozdania PCPR, dotyczącego przemocy w rodzinie, łączna liczba wypełnionych Niebieskich Kart wynosiła 12 (POIK), z czego wszystkie zostały przekazane instytucjom działającym na rzecz osób pokrzywdzonych.

Dane dotyczące procedury Niebieska Karta, z poszczególnych ośrodków pomocy społecznej (sprawozdania z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie) również wskazują na rosnącą liczbę formularzy, a co za tym idzie, na wzrastającą tendencję problemu przemocy.

Wg sprawozdań z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy z poszczególnych ośrodków pomocy społecznej, łączna liczba sporządzonych formularzy NK wynosiła w 2013 roku 457, a w 2015 roku 550. Tendencje wzrostową odnotowano w Gminie Chrzanów tj. z 210 sporządzonych formularzy w 2013 roku do 297 w 2015 roku, w Gminie Libiąż – z 34 formularzy w 2013 roku o 72 w 2015 roku, w Gminie Babice – z 10 do 20.

Tabela 52. Liczba sporządzonych formularzy Niebieskie Karty

Jednostka	2013 rok		2015 rok	
	Liczba	%	Liczba	%
Chrzanów	210	46,0	297	54,0
Libiąż	34	7,4	72	13,1
Alwernia	42	9,2	6	1,1
Trzebinia	161	35,2	155	28,2
Babice	10	2,2	20	3,6
RAZEM POWIAT	457	100,0	550	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

10. Uzależnienie od alkoholu.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz na relacje rodzinne i międzyludzkie. Szczęólnego znaczenia w rodzinach objętych takim problemem nabiera wzorzec picia alkoholu, brak kontroli rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także przemoc. Praca z tą dysfunkcyjną grupą jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie z uwagi na brak środków przymusu.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, tj.: nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, jak również utratę zatrudnienia.

Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych definiuje uzależnienie od alkoholu jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały dla pacjenta poprzednio większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu. Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia, pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
2. Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z pićm (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zmierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia) .
3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienia się od nich lub uniknięcia ich.

4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.
5. Z powodu picia alkoholu narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.⁹

Głównym źródłem danych zawartych w niniejszym rozdziale, są roczne sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 z poszczególnych gmin w latach 2013 i 2015.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwane dalej GKRPA działają na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356, z późn. zm.). Łączna liczba członków GKRPA wynosiła w badanych czasookresie: 46 w 2013 roku i 45 w 2015 roku w skali powiatu. W 2013 roku najwięcej członków posiadała GKRPA w Chrzanowie wynosząc 13, i w 2015 roku 14. Zmniejszenie się liczby członków GKRPA w badanych latach nastąpiło w Gminie Trzebinia z 12 do 10. W pozostałych gminach liczba członków Gminnej Komisji nie uległa zmianie.

Tabela 53. Liczba członków GKRPA w podziale na gminy powiatu chrzanowskiego (2013 i 2015)

	2013 rok		2015 rok	
	Liczba członków GKRPA	%	Liczba członków GKRPA	%
Babice	5	10,9	5	11,1
Alwernia	8	17,4	8	17,8
Chrzanów	13	28,3	14	31,1
Libiąż	8	17,4	8	17,8
Trzebinia	12	26,1	10	22,2
RAZEM POWIAT	46	100,0	45	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: sprawozdania PARPA – G1

⁹ http://www.parpa.pl/images/image/NP%202011_2015_11_011.pdf

Wg danych ze sprawozdań PARPA-G1 Gminne Komisje przeprowadzały rozmowy z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym, bowiem problem alkoholizmu dotyczy uzależnionego członka rodziny oraz pozostałych jej członków w różnych aspektach. Diagnoza jest zatem bardzo ważnym elementem, gdyż uzależnienie od alkoholu jest często ukrywane przez rodzinę i nie można w pełni rozpoznać przypadków gdzie problem ten ma miejsce. W powiecie chrzanowskim ilość przeprowadzonych tego typu rozmów wynosiła w 2013 roku 457, a w 2015 roku 341. W 2013 roku najwięcej rozmów przeprowadzono w Gminie Alwernia. W 2015 roku najwięcej rozmów przeprowadzano na terenie Gminy Chrzanów oraz również w Gminie Alwernia.

Tabela 54. Udział procentowy oraz liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziły rozmowy w latach 2013 i 2015 w powiecie chrzanowskim

	Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym - rozmowy			
	2013 rok		2015 rok	
	l. osób	%	l. osób	%
Babice	14	3,1	3	0,9
Alwernia	160	35,0	120	35,2
Chrzanów	130	28,4	120	35,2
Libiąż	23	5,0	38	11,1
Trzebinia	130	28,4	60	17,6
RAZEM POWIAT	457	100,0	341	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: sprawozdania PARPA – G1

Uszczegółowieniem będzie informacja dotycząca liczby osób, z którymi Gminna Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z używaniem alkoholu. Z analizy wynika, iż liczba tego typu rozmów uległa zwiększeniu w całym powiecie z 561 do 580. W badanych latach najwięcej rozmów interwencyjno - motywuujących zostało przeprowadzonych na terenie Gmin Trzebinia i Alwernia.

Tabela 55. Liczba osób, z którymi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła rozmowy interwencyjno - motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu w latach 2013 i 2015 w powiecie chrzanowskim

	Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym - rozmowy interwencyjno-motywuujące			
	2013 rok		2015 rok	
	l. osób	%	l. osób	%
Babice	53	9,4	26	4,5
Alwernia	125	22,3	174	30,0
Chrzanów	120	21,4	130	22,4
Libiąż	121	21,6	105	18,1
Trzebinia	142	25,3	145	25,0
RAZEM POWIAT	561	100,0	580	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: sprawozdania PARPA – G1

Gminne komisje prowadzą postępowania zmierzające do orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych od alkoholu. Ilość przeprowadzonych rozmów w poszczególnych placówkach gminnych oraz na terenie powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 56. Udział procentowy oraz liczba osób, w stosunku do których GKRPA podejmowały czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu w latach 2013 i 2015 w powiecie chrzanowskim

	Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym -czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień od alkoholu			
	2013 rok		2015 rok	
	l. osób	%	l. osób	%
Babice	31	7,8	22	8,2
Alwernia	14	3,5	21	7,9
Chrzanów	260	65,2	50	18,7
Libiąż	56	14,0	85	31,8
Trzebinia	38	9,5	89	33,3
RAZEM POWIAT	399	100,0	267	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: sprawozdania PARPA – G1

Gminne komisje występowały także do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, co przedstawia poniższa tabela

Tabela 57. Udział procentowy oraz liczba osób, wobec których GKRPA występowały do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w latach 2013 i 2015 w powiecie chrzanowskim

	Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym - wnioski o leczenie			
	2013 rok		2015 rok	
	l. osób	%	l. osób	%
Babice	4	2,8	0	0
Alwernia	14	9,8	10	8,3
Chrzanów	56	39,2	bd	bd
Libiąż	31	21,7	28	23,1
Trzebinia	38	26,6	83	68,6
RAZEM POWIAT	143	100	121 ¹⁰	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: sprawozdania PARPA – G1

Na terenie powiatu chrzanowskiego dla osób uzależnionych od alkoholu, w 2015 roku funkcjonowały 2 stowarzyszenia abstynenckie (Gminy: Libiąż i Trzebinia), 2 Kluby Abstynenckie (Gminy: Babice i Libiąż), 4 Grupy AA (2 z Gminy Chrzanów, 2 z Gminy Libiąż), 2 Grupy AL-ANON (Gminy: Chrzanów i Libiąż).

Nie mniej ważnym zagadnieniem poruszonym w niniejszym rozdziale, była profilaktyka szkolna i środowiskowa dotycząca problemów alkoholowych. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wprowadziła do środowisk szkolnych w całej Polsce nowoczesne programy profilaktyczne, które stanowią przeciwwagę dla tradycyjnych, słabych pod względem merytorycznym i nisko ocenianych przez młodzież pogadanek i konkursów trzeźwości. Nowoczesna wiedza na temat problemów alkoholowych oraz sposobów radzenia sobie z tymi problemami nie jest ograniczona jedynie do wąskich, elitarnych grup, skupionych wokół niewielkiej liczby specjalistów realizujących eksperymentalne i pilotażowe programy edukacyjne. Jednak najważniejszym powodem, dla którego zdecydowano się na tak szeroki rozwój szkolnych programów profilaktycznych było przekonanie, że staną się one załącznikiem lub podstawą przyszłych lokalnych koalicji

¹⁰ brak danych dla Gminy Chrzanów. zostały zsumowane 4 gminy.

trzeźwościowych, skupiających nie tylko nauczycieli, pedagogów czy psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą, ale również rodziców tej młodzieży.¹¹

Wg danych PARPA-G1,¹² szkoły w gminach Babice, Libiąż i Trzebinia realizowały tego typu programy, w których wzięło udział około 800 uczniów. W szkołach realizowano również inne programy profilaktyki antyalkoholowej na terenie szkół w Gminach; Babice (502 uczniów), Chrzanów (500 uczniów) i Trzebinia (najwięcej uczestniczących uczniów - ponad 2000).

¹¹ <http://www.parpa.pl/index.php/alkohol-i-mlodzi-polacy/rekomendowane-programy-profilaktyczne>

¹² brak danych z Gminy Alwernia

10. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Policję. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Za bezpieczeństwo publiczne w obszarze powiatu chrzanowskiego i Gminy Chrzanów odpowiada Komenda Powiatowa Policji. Na terenie powiatu znajdują się 3 Komisariaty Policji: w Libiążu, Trzebini i Alwerni (zasięgiem obejmujący teren Gmin Alwernia i Babice).

Wg danych otrzymanych z KPP dotyczących struktury przestępstw na terenie powiatu, liczba stwierdzonych przestępstw kryminalnych ogółem wynosiła 2369. Liczba postępowań przygotowawczych w przypadku przestępstw kryminalnych wynosiła 2011. Największą liczbę stwierdzonych przestępstw kryminalnych odnotowano na terenie Gminy Chrzanów tj. 1402, stanowiąc niemal 60% przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu. 24,1% to przestępstwa stwierdzone w Gminie Trzebinia.

Udziały w bójce lub pobiciu na terenie Gminy Chrzanów stanowiły 48,1% ogółem liczby stwierdzonych przestępstw, zaś uszczerbek na zdrowiu w Gminie Chrzanów to 56,1%.Przestępstwa rozbójnicze w Gminie Chrzanów stanowiły 48,8% ogółu przestępstw, również tyle samo kradzież.

gmina	liczba stwierdzonych przestępstw													
	Przestępstwa kryminalne		Udział w bójce lub pobiciu		uszczerbek na zdrowiu		gwałty		przestępstwa rozbójnicze		kradzież		kradzieże z włamaniem	
	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
Alwernia i Babice	177	7,5	2	7,4	2	3,0	0	0	1	2,4	59	13,2	43	9,1
Libiąż	219	9,2	2	7,4	9	13,6	0	0	7	17,1	41	9,2	60	12,7
Trzebinia	571	24,1	10	37,0	18	27,3	0	0	13	31,7	129	28,9	138	29,3
Chrzanów	1402	59,2	13	48,1	37	56,1	2	0	20	48,8	218	48,8	230	48,8
RAZEM POWIAT	2369	100,0	27	100,0	66	100,0	2	0	41	100,0	447	100,0	471	100
	liczba postępowań przygotowawczych													
	Przestępstwa kryminalne		Udział w bójce lub pobiciu		uszczerbek na zdrowiu		gwałty		przestępstwa rozbójnicze		kradzież		kradzieże z włamaniem	
	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
Alwernia	217	10,8	2	5,1	12	14,0	0	0	1	2,5	61	12,8	41	9,2
Libiąż	293	14,6	6	15,4	14	16,3	0	0	5	12,5	49	10,3	72	16,1
Trzebinia	529	26,3	15	38,5	19	22,1	0	0	18	45,0	135	28,3	143	32,0
Chrzanów	972	48,3	16	41,0	41	47,7	12	100	16	40,0	232	48,6	191	42,7
RAZEM POWIAT	2011	100,0	39	100,0	86	100,0	12	100	40	100	477	100,0	447	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP

11. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Współczesne ujęcie niepełnosprawności można rozważać w ramach podejścia medycznego oraz społecznego. W modelu medycznym bariery doświadczane przez osoby niepełnosprawne stanowią konsekwencje choroby lub uszkodzenia, a przyczyna niepełnosprawności jest lokowana w jednostce. W ujęciu społecznym bariery są skutkiem ograniczeń w sferze społecznej lub ekonomicznej (w tym w dostępie do rynku pracy). Ujęcie łączące podejście medyczne i społeczne znalazło odzwierciedlenie w kluczowych aktach prawnych w obszarze niepełnosprawności. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W ramach systemu rentowego nie używa się natomiast pojęcia niepełnosprawność. Operuje się pojęciami niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji – można więc mówić w tym przypadku o podejściu ściśle społecznym, które koncentruje się na możliwości wypełniania ról zawodowych w kontekście możliwości samodzielnego utrzymania się jednostki.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych koncentruje się na rehabilitacji osób niepełnosprawnych. W myśl tej ustawy (art. 7, ust.1) rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

W tej samej ustawie Ustawodawca wskazuje na trzy stopnie niepełnosprawności:

- Znaczny - zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- Umiarkowany – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób, w celu pełnienia ról społecznych

- Lekki - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych, z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

–

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną, o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328, ze zm.) rozróżnia się symbole przyczyny niepełnosprawności:

- 01-U – upośledzenie umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu odzwierciedla rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej dziecka.¹³

Osoby poniżej 16 roku życia wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci w 2013 i 2015 roku.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chrzanowie przekazał dane statystyczne na temat liczby osób w wieku do 16 roku życia w stosunku do których wydał pozytywne orzeczenie o ustaleniu niepełnosprawności.

Ogólna liczba wydanych orzeczeń w 2013 roku wynosiła 200 oraz 263 osoby w 2015 roku.

Pierwszym obszarem zainteresowań badawczych była liczba wydanych orzeczeń (pozytywnych) ze względu na przyczynę wydania orzeczenia. Prezentują ten fakt społeczny poniższe tabele. Zaznaczyć należy, iż poniższa analiza dotyczy liczby orzeczeń ze względu na konkretną przyczynę wydania orzeczenia. W związku z powyższym osoba, której wydano orzeczenie może mieć 1, 2 lub 3 symbole przyczyny przyznania niepełnosprawności.¹⁴

Tabela 58. Liczba osób przed 16 rokiem życia wobec których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w 2013 i 2015 roku, wg przyczyny niepełnosprawności

przyczyny niepełnosprawności	2013 rok		2015 rok	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%
01-U	4	2,1	5	1,8
02-P	18	9,3	8	2,9
03-L	16	8,3	20	7,3
04-O	3	1,6	4	1,5
05-R	17	8,8	35	12,8
06-E	11	5,7	21	7,7
07-S	24	12,4	30	10,9

¹³ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl>

¹⁴ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chrzanowie. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu. Raport EKSMOoN (Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Osób Niepełnosprawnych)

08-T	2	1,0	1	0,4
09-M	5	2,6	7	2,6
10-N	41	21,2	82	29,9
11-I	38	19,7	36	13,1
12-C	14	7,3	25	9,1
RAZEM	193	100	274	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Przeprowadzona analiza danych zastanych wskazuje, iż w 2013 roku Powiatowy Zespół wydał pozytywne orzeczenia w stosunku do 193 osób w wieku do 16 lat. W roku 2015 sytuacja uległa zasadniczej zmianie, bowiem 274 osoby otrzymały pozytywne orzeczenia Powiatowego Zespołu.

Analiza wskazuje, że w 2013 roku najczęstszym powodem orzeczenia niepełnosprawności były choroby neurologiczne. Odsetek osób z tym zespołem chorobowym wynosił 21,2%. Natomiast w 2015 roku odnotowano wzrost liczby młodych osób z chorobami neurologicznymi o 100% tj. liczba ich wyniosła 82 a udział procentowy 29,9%. Natomiast osoby z innymi schorzeniami, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego w 2015 roku stanowiły odsetek wynoszący 19,7% ogółu. Spory udział wśród ogółu symboli niepełnosprawności przypadł na choroby układu oddechowego i krążenia stanowiące 12,4% w 2013 roku i 10,9% w 2015 roku. prócz wyżej wymienionych, w 2015 roku odnotowano również spory udział dzieci i młodzieży z chorobami narządów ruchu (12,8%) i epilepsją (7,7%).

W zbiorowości objętej analizą w roku 2013, jak i w 2015 roku wśród klientów Powiatowego Zespołu najliczniejszą grupą były osoby w wieku 8-16 lat. W 2013 roku procentowy udział osób w wieku 8-16 lat wynosił 38,3% i zmniejszył się do 37,5% w 2015 roku. Osoby w wieku 0-3 lat w latach 2013 i 2015 stanowiły ponad 33% ogółu. Zauważono, że w grupie wiekowej 4-7 lat udział procentowy zwiększył się z 26,5% do 29,5%.

Tabela 59. Liczba osób przed 16 rokiem życia wobec których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w latach 2013-2015

	0-3 lat	%	4-7 lat	%	8-16 lat	%
2013	69	35,2	52	26,5	75	38,3
2015	91	33,1	81	29,5	103	37,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

W podziale tej grupy osób niepełnosprawnych ze względu na wiek oraz przyczynę niepełnosprawności, w 2013 roku wśród dzieci do 3 lat dominowały choroby neurologiczne (27,5%) i inne określone symbolem 11-I (26,1%). Tendencja ta utrzymywała się również w 2015 roku, przy wzrostowym udziale osób z chorobami neurologicznymi (39,6%). Wśród dzieci od 4 do 7 roku życia również dominowały choroby neurologiczne (30,8% w 2013 roku i 29,6% w 2015 roku), a w dalszej kolejności choroby układu oddechowego i krążenia (15,4% w 2013 roku i 16,0% w 2015 roku) i choroby narządów ruchu (16,0% w 2015 roku). Zaobserwowano również spory udział dzieci w tym wieku, posiadających całościowe zaburzenia rozwojowe (13,5% w 2013 roku i 11,1% w 2015 roku). Wśród osób od 8 do 16 roku życia główną przyczyną niepełnosprawności w 2013 roku były choroby inne (21,3%) oraz choroby psychiczne (20,0%). Natomiast w 2015 roku dominowały osoby z chorobami neurologicznymi (21,4%), a w dalszej kolejności z chorobami innymi (13,6%), laryngologicznymi (12,6%) i całościowymi zaburzeniami rozwojowymi (10,7%).

Tabela 60. Liczba osób przed 16 rokiem życia wobec, których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w 2013 roku, wg wieku i przyczyny niepełnosprawności

przyczyny niepełnosprawności	0-3 lat		4-7 lat		8-16 lat	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
01-U	3	4,3	1	1,9	3	4,0
02-P	2	2,9	1	1,9	15	20,0
03-L	5	7,2	2	3,8	9	12,0
04-O	0	0,0	3	5,8	0	0,0
05-R	5	7,2	3	5,8	9	12,0
06-E	1	1,4	4	7,7	6	8,0
07-S	10	14,5	8	15,4	6	8,0
08-T	0	0,0	2	3,8	0	0,0
09-M	3	4,3	1	1,9	1	1,3
10-N	19	27,5	16	30,8	6	8,0
11-I	18	26,1	4	7,7	16	21,3
12-C	3	4,3	7	13,5	4	5,3
RAZEM	69	100	52	100	75	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Tabela 61. Liczba osób przed 16 rokiem życia wobec, których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w 2015 roku wg wieku i przyczyny niepełnosprawności

przyczyny niepełnosprawności	0-3 lat		4-7 lat		8-16 lat	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
01-U	0	0,0	0	0,0	5	4,9
02-P	1	1,1	1	1,2	6	5,8
03-L	4	4,4	4	4,9	13	12,6
04-O	2	2,2	0	0,0	2	1,9
05-R	12	13,2	13	16,0	10	9,7
06-E	5	5,5	7	8,6	9	8,7
07-S	9	9,9	13	16,0	8	7,8
08-T	0	0,0	1	1,2	0	0,0
09-M	4	4,4	0	0,0	3	2,9
10-N	36	39,6	24	29,6	22	21,4
11-I	13	14,3	9	11,1	14	13,6
12-C	5	5,5	9	11,1	11	10,7
RAZEM	91	100	81	100	103	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Analiza danych statystycznych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności za lata 2013 i 2015 wskazuje, że najliczniejszą grupą wśród badanej zbiorowości byli chłopcy. W 2013 roku udział procentowy chłopców w wieku do 16 roku życia wynosił 64,8%, zaś w 2015 roku ich odsetek wyniósł 61,3%.

Tabela 62. Liczba osób przed 16 rokiem życia wobec, których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w latach 2013 i 2015, wg płci

	dziewczęta	%	chłopcy	%
2013	68	35,2	125	64,8
2015	106	38,7	168	61,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Osoby powyżej 16 roku życia z orzeczonym stopniem niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2013 i 2015 roku

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chrzanowie przekazał dane statystyczne na temat wydanych orzeczeń. Ogólna liczba wydanych orzeczeń w 2013 roku wynosiła 1943, a w 2015 roku zwiększyła się do 2149.

Przekazał również dane dotyczące wydanych orzeczeń, ze względu na konkretną przyczynę wydania orzeczenia. W związku z powyższym osoba, której wydano orzeczenie może mieć 1, 2 lub 3 symbole przyczyny przyznania niepełnosprawności¹⁵.

Największy odsetek osób zmagalo się z chorobami narządów ruchu, zarówno w 2013 roku (32,5%) jak i w 2015 roku (33,5%).

Pierwszą cechą określającą zbiorowość niepełnosprawnych klientów Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności była płeć.

Analiza klientów Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w powiecie chrzanowskim ze względu na płeć wskazała, iż w 2013 roku kobiety stanowiły 51,4%. Natomiast mężczyźni w badanej grupie stanowili 48,6%. W 2015 roku udział procentowy kobiet wynosił 48,2%, mężczyźni stanowili 51,8%. Odnotowano zatem spadek udziału kobiet o 3,2 punktów procentowych oraz wzrost udziału mężczyzn o 3,2 punktów procentowych.

Tabela 63. Liczba osób powyżej 16 roku życia wobec których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w latach 2013 i 2015, wg płci

	kobiety	%	mężczyźni	%
2013	1047	51,4	990	48,6
2015	1108	48,2	1189	51,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

¹⁵ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chrzanowie. osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o wskazaniach do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu. Raport EKSMOoN (Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Osób Niepełnosprawnych)

Tabela 64. Liczba wydanych orzeczeń wg płci i symboli niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia w 2012 i 2014 roku

przyczyny niepełnosprawności	kobiety		mężczyźni		kobiety		mężczyźni	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
01-U	5	0,5	4	0,4	4	0,4	15	1,3
02-P	103	9,8	78	7,9	85	7,7	74	6,2
03-L	54	5,2	52	5,3	44	4,0	48	4,0
04-O	25	2,4	16	1,6	30	2,7	15	1,3
05-R	386	36,9	277	28,0	390	35,2	380	32,0
06-E	25	2,4	48	4,8	29	2,6	49	4,1
07-S	157	15,0	223	22,5	179	16,2	261	22,0
08-T	22	2,1	44	4,4	28	2,5	40	3,4
09-M	64	6,1	34	3,4	81	7,3	35	2,9
10-N	150	14,3	157	15,9	160	14,4	218	18,3
11-I	56	5,3	57	5,8	77	6,9	51	4,3
12-C	0	0,0	0	0,0	1	0,1	3	0,3
RAZEM	1047	100	990	100	1108	100	1189	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Przeprowadzona analiza wtórna danych zastanych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2013 roku wskazuje, iż zespół wydał najwięcej orzeczeń przyznających mieszkańcom powiatu **umiarkowany stopień niepełnosprawności** - osoby z tym stopniem stanowiły 45,2%. W 2015 roku udział procentowy badanej zbiorowości wynosił 53,4%. Liczebność tej grupy wzrosła znacząco. **Znacznym stopniem niepełnosprawności** w 2013 roku Zespół przyznał 554 osobom zamieszkałym na obszarze powiatu. Stanowili oni 27,2% badanej zbiorowości. Natomiast w 2014 roku udział procentowy badanej zbiorowości wynosił 28,7%. Nastąpił zatem nieznaczny wzrost udziału procentowego tej grupy osób. **Lekkim stopniem niepełnosprawności** w 2013 roku przyznano 562 osobom, co stanowiło 27,6% ogółu klientów Powiatowego Zespołu. W 2015 roku liczebność badanej zbiorowości wynosiła 410 osób, co stanowiło 17,8%. Odnotowano zatem zmniejszenie się tej zbiorowości.

Tabela 65. Liczba osób powyżej 16 roku życia wobec których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w latach 2013 i 2015, wg stopnia niepełnosprawności

	Znaczny		Umiarkowany		Lekki	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
2013	554	27,2	921	45,2	562	27,6
2015	660	28,7	1227	53,4	410	17,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Przyznanie **znacznego stopnia niepełnosprawności** w latach 2013 i 2015 związane było najczęściej z chorobami neurologicznymi. Zbiorowość osób z tymi schorzeniami, którym jednocześnie przyznano znaczny stopień niepełnosprawności w 2013 roku stanowiła 25,5% ogółu. Nieco mniej osób otrzymało znaczny stopień niepełnosprawności z powodu chorób układu oddechowego i krążenia, stanowiąc 22,6% ogółu. W 2015 roku udział procentowy tej grupy beneficjentów (10-N) był największy i stanowił 27,6% ogółu.

Zarejestrowane osoby niepełnosprawne o **umiarkowanym stopniu niepełnosprawności**, to przede wszystkim osoby z chorobami narządów ruchu. W 2013 roku stanowiły one 37,6%, a w 2015 roku ich udział wyniósł 39,4%. W 2013 roku, wśród osób o **lekkim stopniu niepełnosprawności** dominowały te, które posiadały choroby narządów ruchu. Stanowiły one 37,6% ogółu zbiorowości. Osoby z tymi schorzeniami oraz lekkim stopniem stanowiły w 2015 roku 38,4%.

Tabela 66. Liczba wydanych orzeczeń wg symboli oraz przyczyn niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia w 2013 roku

symbole	znacznym		umiarkowanym		lekkim	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
01-U	5	0,9	4	0,4	0	0,0
02-P	47	8,5	72	7,8	62	11,0
03-L	7	1,3	22	2,4	77	13,7
04-O	20	3,6	12	1,3	9	1,6
05-R	80	14,4	346	37,6	237	42,2
06-E	14	2,5	50	5,4	9	1,6
07-S	125	22,6	175	19,0	80	14,2
08-T	29	5,2	27	2,9	10	1,8
09-M	53	9,6	40	4,3	5	0,9

10-N	141	25,5	127	13,8	39	6,9
11-I	33	6,0	46	5,0	34	6,0
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Suma	554	100	921	100	562	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Tabela 67. Liczba wydanych orzeczeń wg symboli oraz przyczyn niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia w 2015 roku

symbole	znacznym		umiarkowany		lekki	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
01-U	14	2,1	5	0,4	0	0,0
02-P	32	4,8	75	6,1	52	12,7
03-L	9	1,4	25	2,0	58	14,1
04-O	17	2,6	20	1,6	8	2,0
05-R	104	15,8	484	39,4	182	44,4
06-E	19	2,9	52	4,2	7	1,7
07-S	148	22,4	239	19,5	53	12,9
08-T	27	4,1	33	2,7	8	2,0
09-M	54	8,2	51	4,2	11	2,7
10-N	182	27,6	186	15,2	10	2,4
11-I	52	7,9	55	4,5	21	5,1
12-C	2	0,3	2	0,2	0	0,0
Suma	660	100	1227	100	410	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Kolejną cechą, która została poddana analizie jest wiek osób niepełnosprawnych, którzy pozostają w rejestrze Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne w wieku 16-24 lata w roku 2013 stanowiły 5,5%. Natomiast w roku 2014 osoby w wieku 16-24 stanowiły 5,1%.

Tabela 68. Liczba osób powyżej 16 roku życia wobec których Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał orzeczenie w latach 2013 i 2015, wg wieku

	16-25 lat	%	26-40 lat	%	41-60 lat	%	60 lat i więcej	%
2013	112	5,50	198	9,72	829	40,70	898	44,08
2015	116	5,05	199	8,66	752	32,74	1230	53,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Tabela 69. Liczba wydanych orzeczeń wg wieku i symboli niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia w 2013 roku

Symbole	16-25 lat		26-40 lat		41-60 lat		60 lat i więcej	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
01-U	5	4,5	1	0,5	3	0,4	0	0,0
02-P	23	20,5	45	22,7	72	8,7	41	4,6
03-L	6	5,4	8	4,0	24	2,9	68	7,6
04-O	3	2,7	2	1,0	13	1,6	23	2,6
05-R	20	17,9	50	25,3	343	41,4	250	27,8
06-E	8	7,1	18	9,1	34	4,1	13	1,4
07-S	9	8,0	14	7,1	121	14,6	236	26,3
08-T	3	2,7	7	3,5	30	3,6	26	2,9
09-M	1	0,9	7	3,5	44	5,3	46	5,1
10-N	16	14,3	26	13,1	113	13,6	152	16,9
11-I	18	16,1	20	10,1	32	3,9	43	4,8
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
RAZEM	112	100	198	100	829	100	898	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Osoby w wieku 16-25 lat, którym został przyznany stopień niepełnosprawności, to najczęściej osoby z upośledzeniem umysłowym. W 2013 roku udział procentowy tych osób wynosił 20,5%. Natomiast w 2015 roku ich udział zmniejszył się do 15,5%. Również wysoki udział osób odnotowano przypadku chorób neurologicznych.

Tabela 70. Liczba wydanych orzeczeń wg wieku i przyczyny niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia w 2015 roku

Symbole	16-25 Lat		26-40 Lat		41-60 Lat		60 Lat i więcej	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
01-U	15	12,9	3	1,5	1	0,1	0	0,0
02-P	18	15,5	39	19,6	64	8,5	38	3,1
03-L	5	4,3	8	4,0	16	2,1	63	5,1
04-O	2	1,7	8	4,0	12	1,6	23	1,9
05-R	13	11,2	37	18,6	277	36,8	443	36,0
06-E	10	8,6	21	10,6	34	4,5	13	1,1
07-S	3	2,6	19	9,5	121	16,1	297	24,1
08-T	3	2,6	2	1,0	33	4,4	30	2,4
09-M	2	1,7	7	3,5	45	6,0	62	5,0
10-N	25	21,6	41	20,6	107	14,2	205	16,7

11-I	16	13,8	14	7,0	42	5,6	56	4,6
12-C	4	3,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
RAZEM	116	100	199	100	752	100	1230	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Kolejną grupą wiekową, której dotyczyła analiza były **osoby niepełnosprawne w wieku 26-40 lat**. Poprowadzona analiza za rok 2013 wskazała, że odsetek osób w tym wieku wynosił 9,7%. Natomiast w 2015 roku ich udział procentowy zmniejszył się do 8,7%. Najczęstszą przyczyną przyznania niepełnosprawności w tej grupie wiekowej były choroby narządów ruchu, choroby psychiczne i choroby neurologiczne.

Osoby niepełnosprawne w wieku 41-60 lat w 2013 roku stanowiły 40,7%. W kolejnym roku, który został podany analizie (2015) udział procentowy klientów Powiatowego Zespołu wynosił 32,7%. W tej grupie wiekowej choroby narządów ruchu stanowiły dominującą przyczynę przyznania stopnia niepełnosprawności.

Odsetek **osób niepełnosprawnych w wieku 60 lat i więcej** w 2013 roku wynosił 41,1%. Natomiast w 2015 roku udział tej grupy wiekowej wśród klientów Powiatowego Zespołu wynosił 53,5%. W tej grupie wiekowej dominującą przyczyną przyznania stopnia niepełnosprawności były choroby układu oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne.

Przestrzenna dystrybucja klientów Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności według zamieszkania

Analiza danych statystycznych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności pozwoliła zidentyfikować przestrzenne zróżnicowanie powiatu chrzanowskiego w obszarze miejsc zamieszkania klientów Powiatowego Zespołu (wg gmin). Na podstawie zebranych danych udało się zidentyfikować gminy, w których zamieszkiwali beneficjenci Powiatowego Zespołu.

Z ogółu beneficjentów Powiatowego Zespołu, największy odsetek klientów tej instytucji to mieszkańcy Gminy Chrzanów stanowiący w 2015 roku 43,6% niepełnosprawnych mieszkańców powiatu.

Analiza liczby niepełnosprawnych osób wśród ogółu mieszkańców poszczególnych gmin wykazała, że największy udział osób niepełnosprawnych (beneficjentów Powiatowego Zespołu) odnotowano również w Gminie Chrzanów tj. 2,2%

Tabela 71. Udział procentowy osób niepełnosprawnych po 16 roku życia, względem ogólnej liczby mieszkańców powiatu w 2015 roku, wg miejsca zamieszkania

Gmina	Liczba mieszkańców	Udział procentowy osób niepełnosprawnych względem ogólnej liczby mieszkańców danej gminy	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział osób niepełnosprawnych względem ogółu niepełnosprawnych w powiecie
Alwernia	12508	1,5	185	8,1
Babice	9164	1,1	99	4,3
Chrzanów	45783	2,2	999	43,6
Libiąż	22709	1,7	377	16,4
Trzebinia	34033	1,9	632	27,6
Powiat	124197	1,8	2292	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Przestrzenna dystrybucja klientów Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, według przyczyn przyznania niepełnosprawności i miejsca zamieszkania w 2012 i 2014 roku.

Analiza przestrzennego rozmieszczenia miejsc zamieszkania klientów Powiatowego Zespołu ze względu na występujące problemy zdrowotne wykazała przestrzenne zróżnicowanie w obszarze powiatu chrzanowskiego. Pierwszym zespołem chorobowym, który został poddany szczegółowej analizie jest **upośledzenie umysłowe**.

Tabela 72. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia ze względu na przyczynę niepełnosprawności: upośledzenie umysłowe i miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w latach 2013 i 2015

Gmina	2013 roku		2015 roku	
	liczba osób	%	liczba osób	%
Alwernia	1	11,1	4	21,1
Babice	0	0,0	0	0,0
Chrzanów	4	44,4	6	31,6
Libiąż	1	11,1	4	21,1
Trzebinia	3	33,3	5	26,3
Powiat	9	100,0	19	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Liczba osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu ze względu na upośledzenie umysłowe w 2013 roku wynosiła 9, a w 2015 roku zwiększyła się do 19.

Największy udział procentowy beneficjentów Powiatowego Zespołu z upośledzeniem umysłowym to mieszkańcy Gminy Chrzanów (zarówno 2013 jak i 2015).

Odsetek osób z chorobami psychicznymi był również największy spośród gmin powiatu - w Gminie Chrzanów. W 2013 roku niepełnosprawni mieszkańcy tej gminy stanowili 42,0% ogółu niepełnosprawnych a w 2015 roku niemal połowę (47,5%).

Tabela 73. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia ze względu na przyczynę niepełnosprawności: choroby psychiczne i miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2013 i 2015 roku

Gmina	2013 rok		2015 rok	
	liczba osób	%	liczba osób	%
Alwernia	13	7,2	6	3,8
Babice	5	2,8	10	6,3
Chrzanów	76	42,0	75	47,5
Libiąż	36	19,9	26	16,5
Trzebinia	51	28,2	41	25,9
Powiat	181	100	158	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Kolejną grupą osób niepełnosprawnych, które zostały podane szczegółowej analizie socjologicznej były osoby z **innymi chorobami** w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego. Ogólna liczba osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z tymi chorobami w powiecie chrzanowskim wynosiła 113 osób w 2013 roku i zwiększyła się do 128 osób w 2015 roku.

Tabela 74. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: inne choroby i miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w latach 2013 i 2015

Gmina	2013		2015	
	liczba osób	%	liczba osób	%
Alwernia	7	6,2	9	7,0
Babice	5	4,4	7	5,5
Chrzanów	49	43,4	60	46,9
Libiąż	19	16,8	21	16,4
Trzebinia	33	29,2	31	24,2
Powiat	113	100	128	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Analiza danych statystycznych dowiodła, że największy udział osób z innymi chorobami stanowili mieszkańcy Gminy Chrzanów których udział wśród ogółu beneficjentów Powiatowego Zespołu wyniósł w 2013 roku 43,4% a w 2015 roku 46,9%.

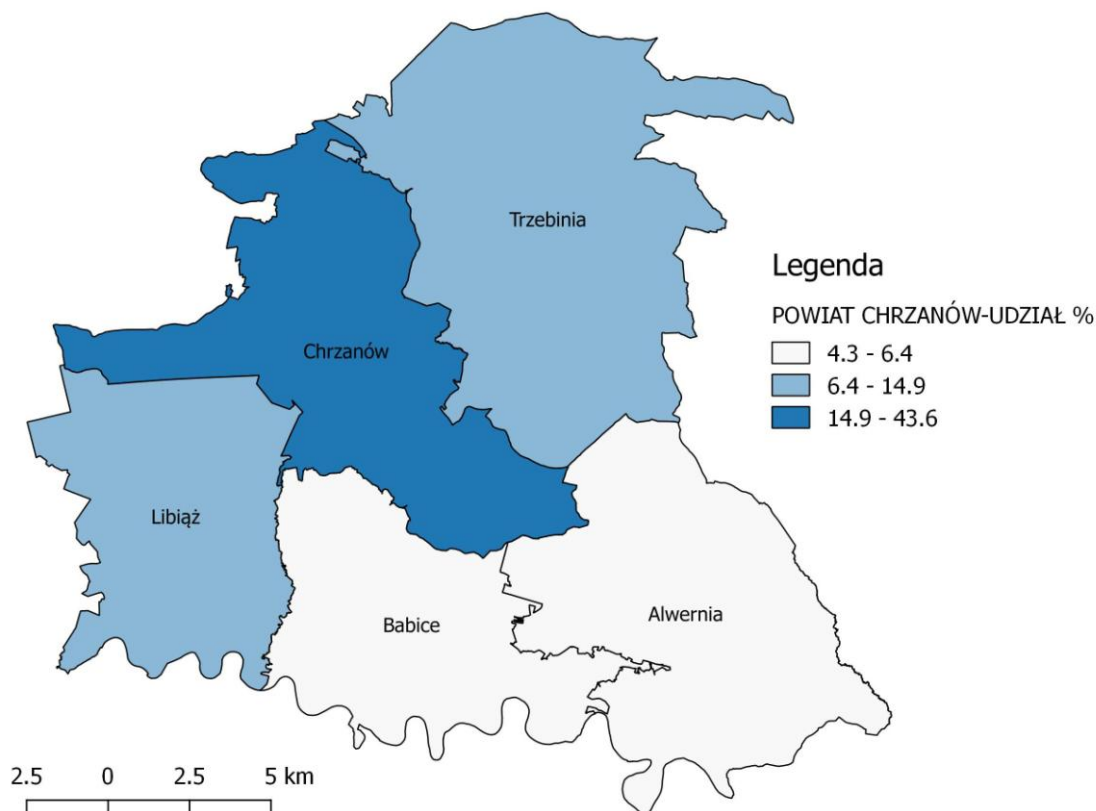
W oparciu o analizę zawartości miejsc mieszkania osób niepełnosprawnych z **chorobami neurologicznymi** w powiecie chrzanowskim, można opisać przestrzenne ich zróżnicowanie w poszczególnych gminach powiatu. Ogólna liczba tej grupy osób wynosiła w 2013 roku 307 osób i zwiększyła się do 376 w 2015 roku. Udział procentowy beneficjentów Powiatowego Zespołu z chorobami neurologicznymi mieszkających w Gminie Chrzanów wyniósł w 2013 roku 42,0% i zwiększył się do 43,6% w 2015 roku.

Tabela 75. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: choroby neurologiczne i miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2013 i 2015 roku

Gmina	2013		2015	
	liczba osób	%	liczba osób	%
Alwernia	24	7,8	24	6,4
Babice	14	4,6	16	4,3
Chrzanów	129	42,0	164	43,6
Libiąż	55	17,9	56	14,9
Trzebinia	85	27,7	116	30,9
Powiat	307	100	376	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Mapa 8. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: choroby neurologiczne i miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekani o Niepełnosprawności

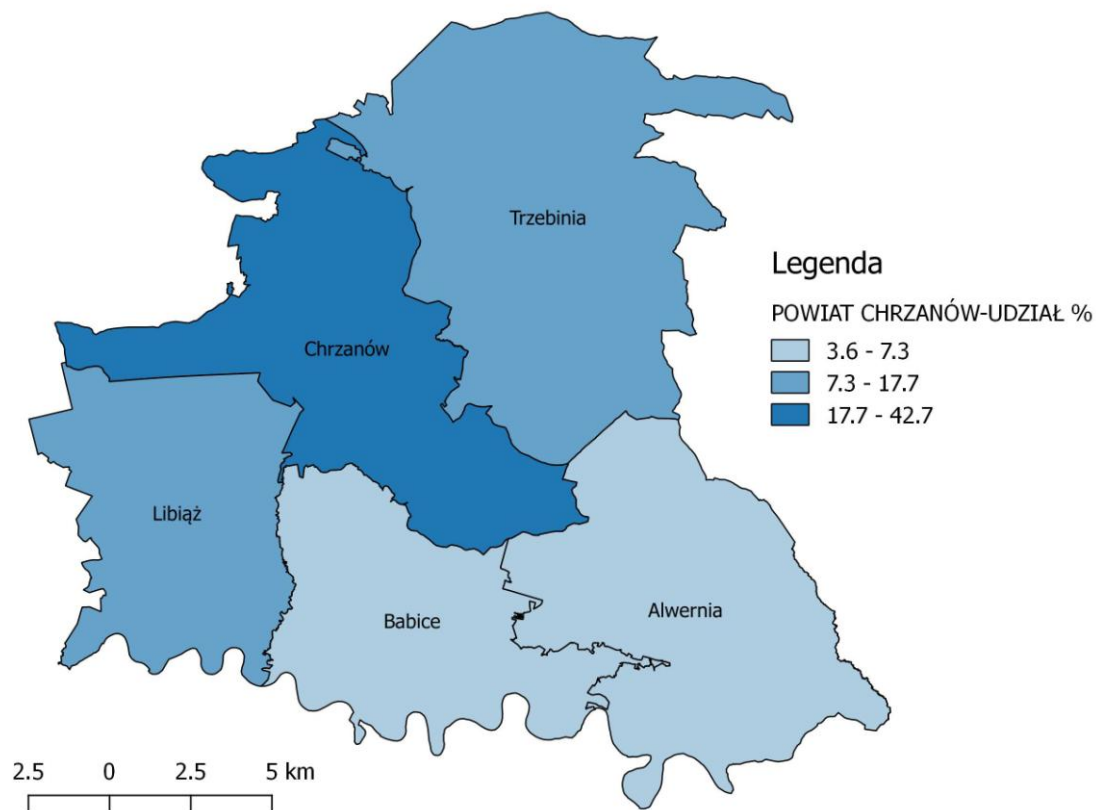
Kolejną kategorią chorób, które podlegały analizie badawczej na potrzeby niniejszej strategii były **choroby układu oddechowego i krążenia**. Ogólna liczba osób z tymi chorobami wynosiła 379 osób w 2013 roku i 440osób w 2015 roku. Wśród beneficjentów Powiatowego Zespołu właśnie z tymi chorobami przeważali mieszkańcy Gminy Chrzanów.

Tabela 76. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: choroby układu oddechowego i krążenia oraz miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2013 i 2015 roku

Gmina	2013		2015	
	liczba osób	%	liczba osób	%
Alwernia	36	9,5	32	7,3
Babice	25	6,6	16	3,6
Chrzanów	169	44,6	188	42,7
Libiąż	58	15,3	78	17,7
Trzebinia	91	24,0	126	28,6
Powiat	379	100	440	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Mapa 9. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: choroby układu oddechowego i krążenia i miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekani o Niepełnosprawności

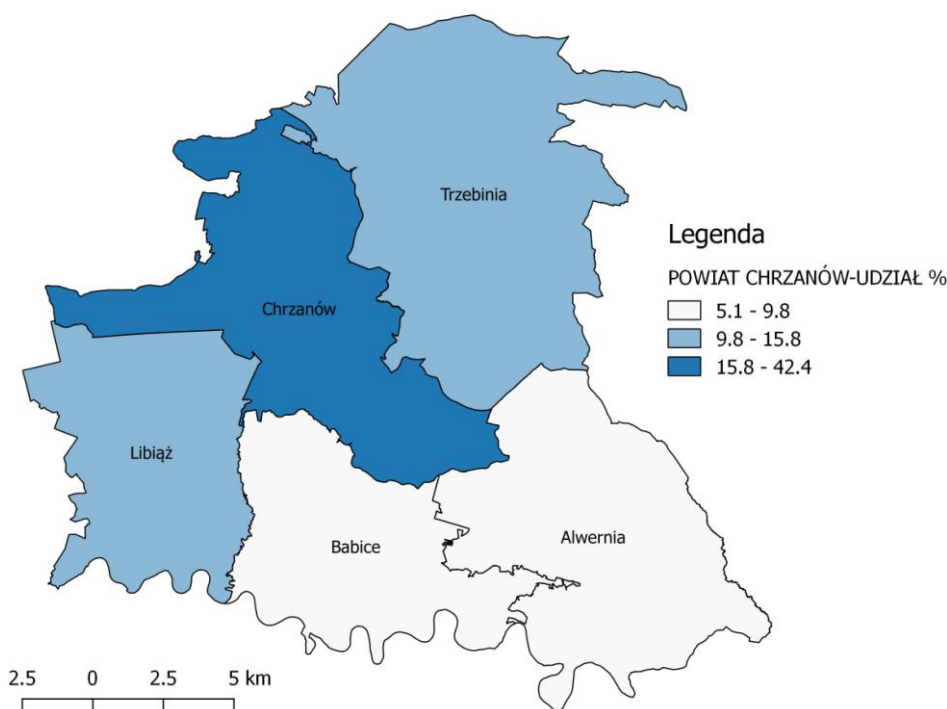
Osoby niepełnosprawne z **upośledzeniem ruchowym**, którym Powiatowy Zespół wydał pozytywne orzeczenie o niepełnosprawności najliczniej zamieszkiwały Gminę Chrzanów tj. 40,8% w 2013 roku i 42,4% w 2015 roku.

Tabela 77. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: upośledzenie ruchowe oraz miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2013 i 2015 roku

Gmina	2013 rok		2015 rok	
	liczba osób	%	liczba osób	%
Alwernia	54	8,2	75	9,8
Babice	44	6,7	39	5,1
Chrzanów	270	40,8	326	42,4
Libiąż	109	16,5	121	15,8
Trzebinia	184	27,8	207	27,0
Powiat	661	100	768	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Mapa 10. Udział procentowy niepełnosprawnych osób po 16 roku życia, ze względu na przyczynę niepełnosprawności: upośledzenie ruchowe oraz miejsce zamieszkania w gminach powiatu chrzanowskiego w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Wspieranie osób niepełnosprawnych

W ramach wsparcia osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie powiatu chrzanowskiego, dofinansowano w latach 2013 i 2015 wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne oraz dofinansowano do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Osoby niepełnosprawne uzyskały również pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

Wg danych z PCPR, łączna liczba dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych wyniosła w 2013 roku 79 osób, a w 2015 roku zdecydowanie zwiększyła się wynosząc 169. Zwiększyła się również liczba osób, którym PCPR przyznał pomoc w zakresie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny z 348 osób do 566 osób. Powiatowe Centrum udzieliło pomocy na dofinansowania barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dla łącznej grupy 70 osób w 2013 roku i 75 osób w 2015 roku. Dofinansowano także do sportu, kultury rekreacji i turystyki (zmniejszenie się liczby z 68 do 64).

Tabela 78. Liczba osób, które otrzymały dofinansowania z PCPR w latach 2013 i 2015

	2013 rok	2015 rok
Pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	70	75
Turnusy rehabilitacyjne	79	169
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	348	566
Program "Aktywny Samorząd"	68	64
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	25	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Instytucje pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych

W powiecie chrzanowskim funkcjonuje dobrze zorganizowana sieć instytucji pomocowych dla osób niepełnosprawnych. W każdej gminie znajduje się ośrodek pomocy społecznej, a na terenie Gminy Chrzanów znajduje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Zespół ds. orzekania o Niepełnosprawności. W Chrzanowie prowadzone jest również Centrum Usług Socjalnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Działają także stowarzyszenia i organizacje takie jak:

- Stowarzyszenie „Pinio” (Gmina Chrzanów),

- Regionalne Stowarzyszenie Diabetyków (Gmina Chrzanów, gmina Trzebinia),
- Polskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Nasze Dzieci” (Gmina Chrzanów),
- Towarzystwo Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej (Gmina Chrzanów-Płaza),
- Polski Związek Niewidomych
- Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga (Gmina Alwernia),
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Nadzieja” (Gmina Libiąż),
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków (Gmina Libiąż),
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów (Gmina Libiąż),
- Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Przyjaźń” (Gmina Libiąż),
- Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Zgoda” (Gmina Libiąż),
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło w Trzebini(Gmina Trzebinia),
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Muminki”(Gmina Trzebinia)
- Polski Związek Emerytów , Rencistów i Inwalidów, (Koło Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4, Nr 7, Nr 8, Nr 11, „Radość”

Fundacje:

- Fundacja Brata Alberta - Warsztat Terapii Zajęciowej (Gmina Chrzanów)
- Fundacja Brata Alberta– Warsztat Terapii Zajęciowej (Gmina Libiąż)
- Fundacja Aktywnej Rehabilitacji Osób Niewidomych (Gmina Trzebinia)
- Fundacja Brata Alberta przy Parafii św. Piotra i Pawła – Warsztat Terapii Zajęciowej (Gmina Trzebinia)

13. Planowanie społeczne w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Nowe podejście do polityki powiatowej wymaga profesjonalnego zarządzania zasobami administracji powiatowej oraz realizacji aktywnej polityki społecznej na poziomie samorządu terytorialnego. Realizacja lokalnej polityki społecznej odbywa się na podstawie dokumentów strategicznych planowania społecznego. Pierwszym z nich to strategia zintegrowanego rozwoju (ustawa o samorządach i przestrzennym zagospodarowaniu kraju). Druga to strategia rozwiązywania problemów społecznych, wyznaczająca de facto cele realizowanej przez samorząd lokalnej polityki społecznej. Za fundamentalne dziedziny polityki społecznej uznaje się zatem:

- Politykę ludnościową i rodzinną,
- Politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy,
- Politykę mieszkaniową,
- Politykę w zakresie ochrony zdrowia,
- Politykę oświatową,
- Politykę kulturalną,
- Politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej,
- Politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego,
- Poziom zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego, grup obywatelskich inicjatyw itp.

14. Metoda tworzenia powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie wybrano metodę MAPS (Metodę Aktywnego Planowania Strategii) z elementami ZOPP (Planowanie Projektu Zintegrowane na Cel) jako najbardziej odpowiednich dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej. Planowanie społeczne oparte na metodzie MAPS i ZOPP bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej powiatu oraz przedstawicieli gmin oraz wiedzy ekspertów. Niemniej główną metodą tworzenia strategicznych kierunków działania polityki społecznej były analizy dokumentów oraz wyniki dyskusji zwanej „burzą mózgów”. Pozwoliło to poszczególnym członkom grupy w stosunkowo krótkim czasie zorientować się w poglądach pozostałych uczestników na najważniejsze kwestie, uzgodnić najważniejsze pojęcia oraz wypracować wspólne kierunki działań strategicznych.

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej Powiatu przebiegał według omówionych poniżej czterech etapów:

- 1. Analiza problemów-** której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w Powiecie w oparciu o wyniki diagnozy oraz dostępne analizy dotyczące poszczególnych działów polityki społecznej i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.
- 2. Analiza głównych celów polityki społecznej w Powiecie** - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi Generalnemu strategii przypisano cele strategiczne oraz kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do projektowania projektów socjalnych oraz programów szczegółowych.
- 3. Określenie wskaźników realizacji** - które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów w poszczególnych dziedzinach polityki społecznej. Wskaźniki zostały określone liczbowo oraz procentowo. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2021 roku. Niemniej monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że strategia będzie obowiązywała od 2016 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2017.

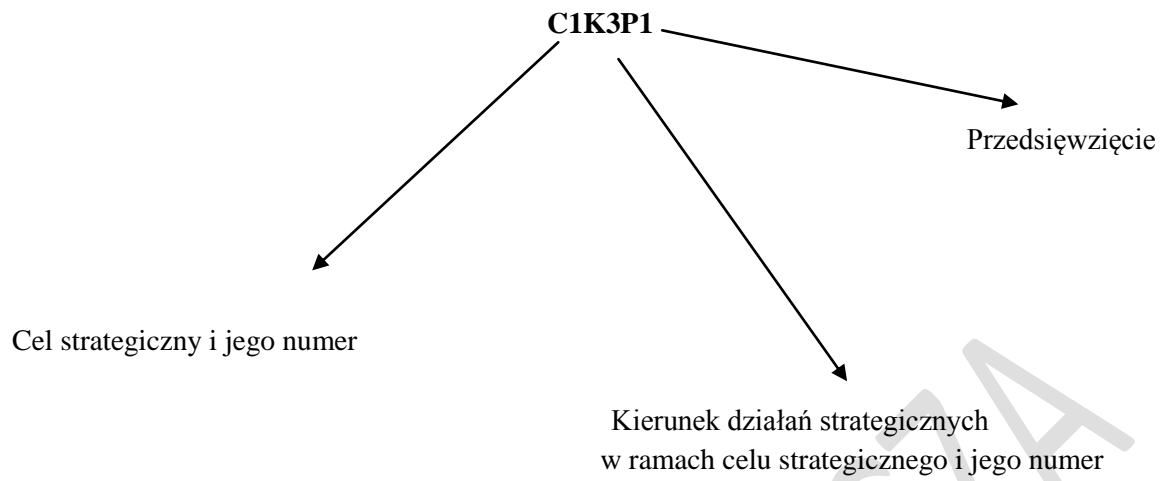
4. Określenie ram finansowych - określające limit środków, które powiat zamierza przeznaczyć na realizację. Określenie ram finansowych na poziomie celów strategicznych poprzedzono analizą kosztów poszczególnych przedsięwzięć w ramach celów strategicznych, możliwych źródeł finansowania oraz prognozą finansową na poszczególne lata realizacji strategii. W rozdziale pt. ramy finansowe zawarto adnotacje, iż zastrzega się możliwość dokonywania korekt ram finansowych ze względu na możliwość dostępności środków finansowych własnych oraz zewnętrznych ze względu na fakt, iż określone ramy finansowe opierają się wyłącznie na prognozie finansowej, która może ulec zmianie.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2021, to pierwszy w historii powiatu dokument programowo-wdrożeniowy z zakresu polityki społecznej. Nagromadzenie wielu zjawisk i problemów społecznych doświadczanych przez mieszkańców powiatu, to pejzaż okresu zmian społecznych trwających, w tak intensywnej postaci, od 1989 roku.

Wychodząc naprzeciw tym problemom, władze samorządowe realizujące zadania własne wynikające z wielu ustaw i rozporządzeń, przeprowadziły proces planowania społecznego: od inwentaryzacji zjawisk i problemów społecznych poprzez ich diagnozę do Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która stanowi wyznacznik i podstawę do dalszego planowania społecznego w postaci powiatowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej.

Naczelną przesłanką przygotowania strategii była koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywnej polityki społecznej. Ta pierwsza nakazuje brać pod uwagę w trakcie planowania społecznego wszystkie obszary polityki społecznej. Natomiast aktywna polityka społeczna oznacza opracowanie i wdrażanie, wygenerowanych w procesie planowania społecznego aktywnych form oddziaływania na zidentyfikowane grupy problemowe.

W celu usprawnienia lektury strategii w rozdziale „planowanie społeczne (...)” zastosowano technikę używaną w tego typu dokumentach, polegającą na szeregowym identyfikowaniu konkretnego przedsięwzięcia. Sposób oznaczania struktury priorytetów, celów, kierunków i przedsięwzięć w Strategii (...) ukazuje schemat:

WERSJA ROBOCZA